

jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009

Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009

Ljubljana, september 2009

Izdajatelj: UMAR, Ljubljana, Gregorčičeva 27

Odgovarja: mag. Boštjan Vasle, direktor

Glavna urednica: Lejla Fajić

Prispevke so pripravili:

mag. Marijana Bednaš (povzetek); mag. Jure Brložnik, Matevž Hribnik (predpostavke mednarodnega okolja); mag. Barbara Ferk, Jasna Kondža, Janez Kušar, dr. Jože Markič, Ivanka Zakotnik, Lejla Fajić (gospodarska rast, temeljni agregati povpraševanja); Marjan Hafner, mag. Rotija Kmet Zupančič, mag. Mateja Kovač, Janez Kušar, Urška Lušina, Tina Nenadič, dr. Ana Murn, Jure Povšnar, Eva Zver (gibanja dodane vrednosti); Saša Kovačič, mag. Ana Tršelič Selan (plače); dr. Alenka Kajzer, Saša Kovačič (zaposlenost, brezposelnost); Slavica Jurančič (cenovna in stroškovna konkurenčnost, tržni deleži); dr. Jože Markič (tekoči račun plačilne bilance); Jasna Kondža (javne finance); Miha Trošt (inflacija); Ivanka Zakotnik, Branka Tavčar (nacionalni računi, revizija nacionalnih računov in mednarodna primerjava preteklih revizij); mag. Marko Glažar, Urška Lušina (napovedi dinamičnega faktorskega modela); dr. Arjana Brezigar Masten (proizvodna vrzel in potencialna rast); Maja Ferjančič (ocena uspešnosti napovedi); mag. Marijana Bednaš, Lejla Fajić (ocena tveganj)

Uredniški odbor: Lidija Apohal Vučkovič, mag. Marijana Bednaš, Lejla Fajić, dr. Alenka Kajzer, mag. Rotija Kmet Zupančič, Janez Kušar, mag. Mateja Peternelj, mag. Boštjan Vasle

Izdelava grafiknov: Marjeta Žigman

Oblikovanje: Katja Korinšek, Pristop

Računalniška postavitve: Ema Bertina Kopitar

©2009, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

Razmnoževanje publikacije ali njenih delov ni dovoljeno. Objava besedila in podatkov v celoti ali deloma je dovoljena le z navedbo vira.

Kazalo

Povzetek.....	3
Predpostavke jesenske napovedi.....	9
Gospodarska rast - temeljni agregati povpraševanja	11
Gibanje dodane vrednosti po dejavnostih	17
Inflacija	21
Plače	23
Zaposlenost in brezposelnost.....	25
Cenovna in stroškovna konkurenčnost.....	28
Tekoči račun plačilne bilance	29
Javne finance.....	30
Ocena tveganj	32
Ocena uspešnosti napovedi UMAR.....	34
 Statistična priloga	 37
 Okvir 1: Gibanje proizvodne vrzeli in potencialnega proizvoda.....	 16
Okvir 2: Revizija temeljnih agregatov nacionalnih računov, upoštevana v jesenski napovedi in mednarodna primerjava preteklih revizij.....	19
Okvir 3: Zadolževanje v letu 2009	20
Okvir 4: Učinek osnove in vpliv na dinamiko medletne inflacije	23

Povzetek

Zaradi posledic mednarodne gospodarske in finančne krize letos pričakujemo 7,3-odstotni realni padec bruto domačega proizvoda. Upad gospodarske aktivnosti v letu 2009 je ob veliki vpetosti slovenskega gospodarstva v mednarodne trgovinske tokove predvsem posledica močnega upada izvoza blaga in storitev, ki se bo letos skrčil za skoraj 18 %. Upadu tujih in postopno domačih naročil je z zmanjševanjem obsega proizvodnje in upadanjem izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti sledil tudi upad investicij v stroje in opremo. Neugodne razmere za poslovanje so še poslabšali zaostreni pogoji pri pridobivanju finančnih virov. Zadolževanje podjetij in NFI pri domačih bankah je bilo v prvih sedmih mesecih letos na zelo nizki ravni, zaradi premajhnega povpraševanja ostaja neizkoriščen tudi kreditni potencial iz državne jamstvene sheme za podjetja. Težave pri financiranju so poglobile tudi sicer pričakovano umirjanje investicij v infrastrukturo, tako da bo obseg investicij v osnovna sredstva letos nižji za dobro petino. V prvi polovici leta je prišlo tudi do znatnega znižanja obsega zalog, ki se bo po pričakovanjih nekoliko manj intenzivno nadaljevalo tudi v drugi polovici leta, kar bo k padcu gospodarske rasti prispevalo okoli 2,5 odstotne točke.

Razmere na trgu dela se poslabšujejo z zamikom. Rast plač v zasebnem sektorju se umirja, povečuje se število brezposelnih, ki je bilo avgusta že za 45 % višje kot pred letom dni. Na povečana tveganja za izgubo zaposlitve in posledično dohodkov od dela se gospodinjstva odzivajo z večjim previdnostnim varčevanjem in manjšo potrošnjo, zlasti pri nakupu trajnih dobrin, tako da za letos pričakujemo 2-odstotni upad zasebne potrošnje. Ob visoki rasti sredstev za zaposlene ter vplivih lanskih in letošnjih ukrepov fiskalne politike se bo letos med agregati potrošnje povečala le državna potrošnja. Glede na aktualna pričakovanja gibanj v mednarodnem okolju, ko naj bi velikemu padcu gospodarske aktivnosti v drugi polovici letošnjega leta sledil postopen obrat navzgor, tudi v Sloveniji do konca leta pričakujemo nekoliko višjo raven gospodarske aktivnosti. Znaki stabilizacije gospodarske aktivnosti, čeprav na zelo nizki ravni, so se pokazali že v drugem četrtletju, ko se je BDP glede na predhodno četrtletje povečal za 0,7 %. Ob upoštevanju dinamike v lanskem tretjem in četrtem četrtletju pa rahel dvig aktivnosti do konca leta pomeni, da bo BDP v drugi polovici letošnjega leta medletno še vedno precej nižji, le stopnje upada bodo manjše kot v prvi polovici leta.

V prvi polovici leta 2009 je bilo zmanjševanje števila delovno aktivnih precej počasnejše, kot smo predvidevali spomladi, kar kaže na drugačno prilagajanje trga dela od pričakovanega. Povprečen padec števila delovno aktivnih je bil v primerjavi s prvim polletjem lani relativno majhen (-1,2 %). Največji je bil v predelovalnih dejavnostih, kar je posledica velikega padca proizvodnje, visok je bil tudi v kmetijstvu in rudarstvu, kjer že vrsto let prihaja do prestrukturiranja dejavnosti. V številnih tržnih dejavnostih, ki jih je kriza manj prizadela kot predelovalne dejavnosti, je število delovno aktivnih v povprečju ostalo na podobni ali višji ravni kot v prvem polletju 2008. V gradbeništvu je bilo celo za 3 % višje kot lani, kljub velikemu padcu dodane vrednosti. Število delovno aktivnih v pretežno javnih storitvah je še naraščalo. Relativno majhen skupen upad zaposlenosti glede na velik padec aktivnosti je deloma posledica odziva podjetij na upad gospodarske aktivnosti, saj so na umirjanje gospodarske aktivnosti odreagirala manj z zmanjševanjem števila zaposlenih in bolj z zmanjševanjem števila opravljenih nadur in skrajševanjem delovnega časa, deloma pa januarja sprejetega interventnega Zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa in večjega vključevanja brezposelnih v programe aktivne politike zaposlovanja. V drugi polovici leta pričakujemo umiritev zmanjševanja števila delovno aktivnih zaradi predvidenega počasnejšega upadanja aktivnosti in dodatnega interventnega zakona za ohranjanje delovnih mest. Glede na velike padce proizvodnje in produktivnosti pa pričakujemo, da bo do prilagoditve števila zaposlenih v nekaterih dejavnostih še prišlo do konca letošnjega in v prihodnjem letu. Skupen upad zaposlenosti bo letos v povprečju tako 2,5-odstoten. Hkrati z zmanjševanjem zaposlenosti narašča brezposelnost, kar pa v določeni meri blažijo ukrepi za ohranjanje delovnih mest in aktivne politike zaposlovanja. Število registriranih brezposelnih je avgusta letos preseglo 88 tisoč, kar je za 45 % več kot avgusta lani; pričakujemo, da bo naraščalo tudi v jesenskih mesecih, tako da bo do konca leta doseglo okoli 96 tisoč. Povprečna letna stopnja registrirane brezposelnosti bo letos 9,1-odstotna, anketne pa 5,7-odstotna.

Inflacija se letos umirja, deloma zaradi manjših inflacijskih pritiskov na cene blaga in storitev, kar je posledica upada gospodarske aktivnosti in povpraševanja, deloma pa, podobno kot tudi v ostalih državah evrskega območja, zaradi »učinka osnove« pri cenah tekočih goriv in v manjši meri tudi hrane. Potem ko je julija zaradi omenjenih učinkov prišlo do medletnega znižanja ravni cen življenjskih potrebščin, pričakujemo, da se bo medletna inflacija do konca leta 2009 postopoma poviševala in bo decembra dosegla 1,9 %, v povprečju leta pa bo znašala 1,0 %. Jesenska napoved inflacije predvideva za približno pol odstotne točke višjo inflacijo kot pomladanska, kar izhaja predvsem iz nekoliko drugačnih dejanskih gibanj cen nafte in trošarin v mesecih po pripravi pomladanske napovedi od predvidenih. Proces dezinflacije so namreč upočasnjevali ukrepi vlade na davčnem področju, ki so letos k rasti cen življenjskih potrebščin prispevali več kot v zadnjih letih.

Nadaljnja rast plač ob visokem padcu produktivnosti povečuje stroške dela na enoto proizvoda. Nominalna rast skupne bruto plače bo letos kljub visoki rasti plač v javnem sektorju bistveno nižja kot lani, realno povečanje pa ne bo bistveno nižje. Razkorak med povprečno letno rastjo bruto plače v zasebnem in javnem sektorju bo zelo velik, saj se bo povprečna bruto plača v zasebnem sektorju ob precejšnjem padcu gospodarske aktivnosti nominalno povečala za 0,8 %, v javnem sektorju pa bo predvsem zaradi že izplačanih prvih dveh četrtin sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij nominalna rast letos 7,0-odstotna. Nadaljnja rast plač ob visokem padcu produktivnosti vpliva na rast stroškov dela na enoto proizvoda. Poslabševanje stroškovne konkurenčnosti je prisotno tako v predelovalnih dejavnostih kot tudi v celotnem gospodarstvu, Slovenija pa se uvršča med države EU z največjim poslabšanjem stroškovne konkurenčnosti že od lanskega tretjega četrtletja.

Glede na pričakovano počasno okrevanje gospodarske rasti v ključnih trgovinskih partnericah, ki je bilo letos v veliki meri posledica začasnih ukrepov za blažitev posledic gospodarske krize, v prihodnjem letu pričakujemo skromno gospodarsko rast, ki ne bo preseгла 1 %. Ob predpostavkah počasnega oživljanja tujega povpraševanja in ohranitve naših tržnih deležev pričakujemo, da se bo izvoz povečal za okoli 4 %. Takšna gibanja bodo vplivala na dinamiko rasti dodane vrednosti v predelovanih dejavnostih in tržnih storitvah, počasna krepitev predelovalnih dejavnosti pa bo delno tudi strukturne narave, saj pričakujemo nadaljnje krčenje proizvodnih programov v tehnološko manj zahtevnih dejavnostih. Upadanje investicij se bo upočasnilo, vendar v prihodnjem letu še ne pričakujemo njihovega povečane obsega. Investicije v stanovanjske in poslovne stavbe ter infrastrukturne objekte bodo ob upoštevanju izdanih gradbenih dovoljenj nižje kot letos, nekoliko pa se bodo ob postopnem dvigu izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti okrepile investicije v opremo in stroje. V prihodnjem letu bodo na investicije pozitivno vplivali tudi predvideni javnofinančni investicijski izdatki, še posebej investicijski transferji, ki naj bi bili višji za skoraj 30 %. Razmere na trgu dela se še ne bodo izboljšale. Pričakujemo nadaljnje zmanjševanje zaposlenosti, ki pa bo manjše kot letos. Glede na letošnji velik upad produktivnosti se bo nadaljevalo prilagajanje trga dela preko zmanjševanja števila delovno aktivnih, saj še ne bo prišlo do močne pospešitve gospodarske aktivnosti. Ob skromni gospodarski rasti bo nizka tudi rast plač. Pri tem smo pri napovedi plač upoštevali predpostavke osnutka proračunskega memoranduma za obdobje 2010–2011 in pogajalska izhodišča Vlade RS za pogajanja s sindikati javnega sektorja, v zasebnem sektorju pa prav tako še ne pričakujemo dodatnih pritiskov na rast plač. Ob takšnih gibanjih na trgu dela v prihodnjem letu zato še ne pričakujemo naraščanja potrošnje gospodinjstev. Z omejitvami pri trošenju pa se bo glede na predvidene nizke prilive prihodkov soočala tudi država, zato pričakujemo nižji obseg državne potrošnje od letošnjega. Ob predpostavljenem postopnem globalnem oživljanju gospodarske aktivnosti naj bi se nekoliko povečali pritiski na rast cen v celotnem evrskem območju, tako da pričakujemo povišanje medletne inflacije na 2,0 % in povprečne na 1,5 %. Gospodarska rast se bo ob predpostavljenih gibanjih v mednarodnem okolju šele v letu 2011 pospešila na 2,5 %. Na to pa bo poleg obrata v mednarodni konjunkturi vplivalo tudi večje domače povpraševanje, saj pričakujemo, da bodo naraščale tako investicije kot tudi zasebna potrošnja. Ob še vedno skromni gospodarski rasti še ne pričakujemo rasti zaposlenosti.

Tveganja za uresničitev osrednjega scenarija jesenske napovedi gospodarske aktivnosti ostajajo izjemno visoka in so neenakomerno porazdeljena v smeri nižje gospodarske rasti od napovedane, zlasti v letu 2010. Največja tveganja še vedno izhajajo iz negotovosti glede razsežnosti globalne gospodarske krize in različnih ocen posledic, ki jih je ta pustila na posameznih gospodarstvih. Dodatno tveganje vnašajo negotovosti glede učinkovitosti protikriznih ukrepov in njihov morebiten prezgodnji umik. V primeru počasnejšega okrevanja v mednarodnem okolju bi se zniževanje bruto domačega proizvoda v Sloveniji nadaljevalo tudi prihodnje leto, v letu 2011 pa bi bila rast vseh agregatov potrošnje in posledično BDP nižja, kot predvideva osnovni scenarij. Tveganje za poslabšanje makroekonomskih razmerij v prihodnjih letih predstavlja tudi višja rast plač v javnem sektorju in socialnih transferov v letu 2010 od predvidene v osnovnem scenariju. Uresničitev tega tveganja bi lahko vodila v dodatno omejevanje drugih javnofinančnih izdatkov, kar bi v letu nizke gospodarske rasti delovalo prociklično, ali pa bi še dodatno povečala obseg zadolževanja države. V primeru večjega zadolževanja bi sčasoma prišlo do povečevanja rizičnih premij države, kar bi močno vplivalo na rast stroškov servisiranja javnega dolga in izrinjanje zasebnega sektorja. Hkrati bi se ob višji rasti plač že drugo leto zapored močno poslabšala stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva, kar bi srednjeročno lahko ogrozilo položaj naših podjetij na tujih trgih in s tem tudi srednjeročni potencial za doseganje višjih stopenj gospodarske rasti. Zaradi nevzdržnega razmerja med javnofinančnimi prihodki in odhodki bi se ob realizaciji takšnega scenarija namreč sčasoma povečala tudi potreba po zagotavljanju novih javnofinančnih virov, kar bi še dodatno obremenilo gospodarstvo, srednjeročno pa bi vplivalo tudi na povečanje inflacijskih pritiskov.

Jesenska napoved glavnih makroekonomskih agregatov in primerjava s pomladansko napovedjo

Realne stopnje rasti v % (kjer ni drugače navedeno)

	2008 (sept. 2009)	2009		2010		2011	
		Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3,5	-4,0	-7,3	1,0	0,9	2,7	2,5
BDP v mio EUR (tekoče cene)	37.135	36.598	35.870	37.427	36.386	39.266	38.058
INFLACIJA (XII/XII predhodnega leta, v %)	2,1	1,4	1,9	2,2	2,0	3,0	2,7
INFLACIJA (I–XII/I–XII povprečje leta, v %)	5,7	0,4	1,0	1,6	1,5	2,6	2,5
deflator BDP, v %	3,8	2,7	4,2	1,2	0,6	2,1	2,0
razmerje USD/EUR	1,47	1,27	1,38	1,27	1,43	1,27	1,43
ZAPOSLENOST po SNA, rast v %	2,8	-5,4	-2,4	-1,7	-1,6	-0,4	-0,9
ST. REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI (%)	6,7	8,9	9,1	10,3	10,6	10,2	10,9
STOPNJA BREZPOSELNOSTI - ILO (%)	4,4	6,0	5,7	7,0	6,7	7,0	7,3
PRODUKTIVNOST (BDP na zaposlenega), rast v %	0,7	1,5	-5,0	2,8	2,5	3,1	3,4
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA	2,5	2,2	1,9	2,6	0,6	1,6	1,4
IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,9	-8,6	-17,9	1,7	4,1	5,4	6,8
- izvoz proizvodov	0,0	-10,2	-19,0	1,0	3,6	4,9	6,5
- izvoz storitev	16,2	-2,1	-13,5	4,4	6,1	7,0	7,8
UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	2,9	-10,3	-19,8	1,6	1,8	5,2	4,9
- uvoz proizvodov	2,6	-11,5	-21,9	1,1	1,3	5,0	4,8
- uvoz storitev	4,6	-2,6	-6,1	4,3	4,4	6,1	5,6
SALDO tekočega računa plačilne bilance (v mio EUR)	-2.287	-809	-82	-1.311	10	-1.528	29
- delež v BDP v %	-6,2	-2,2	-0,2	-3,5	0,0	-3,9	0,1
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	7,7	-12,0	-21,0	1,0	-2,0	4,0	3,0
- delež v BDP v %	28,9	25,0	23,7	25,1	23,2	25,5	23,3
ZASEBNA POTROŠNJA	2,0	-0,6	-2,0	1,0	0,0	2,0	1,0
- delež v BDP v %	52,8	53,2	53,7	53,4	53,8	53,3	53,2
DRŽAVNA POTROŠNJA	6,2	3,2	3,2	3,8	-1,5	3,2	0,0
- delež v BDP v %	18,1	19,6	20,1	20,8	19,7	21,1	19,4

Vir podatkov: SURS, BS, napovedi UMAR.

Izhodišča jesenske napovedi gospodarskih gibanj za obdobje 2009–2011

Jesenska napoved gospodarskih gibanj temelji na ekspertnih ocenah UMAR, katerih ključna izhodišča so: (i) podatki o bruto domačem proizvodu, temeljnih agregatih nacionalnih računov in zaposlenosti, objavljeni 31. avgusta letos (SURS) in plačilna bilanca po podatkih do 31. avgusta letos; (ii) razpoložljivi statistični podatki o tekočih gospodarskih gibanjih; (iii) podatki o gospodarski rasti v mednarodnem okolju v prvi polovici leta 2009; (iv) jesenske napovedi mednarodnih institucij o gospodarskih gibanjih v najpomembnejših trgovinskih partnericah; (v) prevladujoča pričakovanja mednarodnih institucij glede gibanja cen nafte in ostalih surovin ter menjalnega razmerja med evrom in dolarjem; (vi) rezultati dinamičnega faktorskega modela in drugih ekonometričnih modelov, razvitih za podporo napovedovanju; (vii) posvetovanje z drugimi ustanovami, ki pripravljajo napovedi za Slovenijo.

Jesenska napoved gospodarskih gibanj izhaja iz uveljavljenih oziroma sprejetih ukrepov ekonomskih politik. Upošteva učinke doslej sprejetih ukrepov za blažitev posledic finančne in gospodarske krize, ter uzakonjene spremembe pri trošarinskih dajatvah na naftne derivate, tobačne in alkoholne izdelke. Napoved tekoče in investicijske potrošnje države v letu 2009 upošteva podatke državnega proračuna za leto 2009 po drugem rebalansu in realizacijo za prvo polletje, za leti 2010 in 2011 pa izhaja iz usmeritev politike javnih financ iz Osnutka proračunskega memoranduma 2010–2011. Pri plačah javnega sektorja napoved za leto 2009 upošteva tekočo realizacijo in sprejete plačne dogovore, za leti 2010 in 2011 pa temelji na pogajalskih izhodiščih Vlade RS za pogajanja s sindikati javnega sektorja in Osnutku proračunskega memoranduma 2010–2011.

V poročilu smo upoštevali podatke in informacije, dostopne do zaključka redakcije 18. septembra 2009.

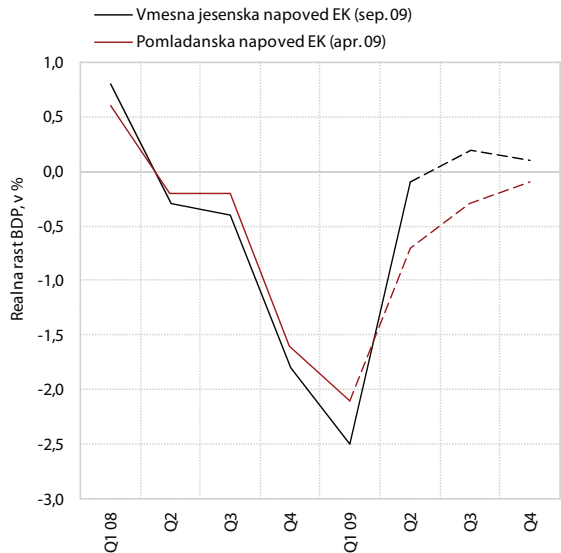
jesenska napoved gospodarskih gibanj 2009

Predpostavke jesenske napovedi

Stabilizacija gospodarskih razmer v nekaterih večjih razvitih gospodarstvih v drugem četrtletju letos je nakazala izhod iz recesije, ki pa naj bi bil poprevladujočih napovedih precej postopen. Po enem letu od zaostritve mednarodne gospodarske in finančne krize je v drugem četrtletju v številnih gospodarstvih (Kitajska, Japonska, ZDA, evrsko območje) prišlo do prekinitev izrazitih negativnih gibanj, ki so zaznamovala konec lanskega in prvo četrtletje letošnjega leta. K temu so pomembno prispevali obsežni fiskalni in monetarni paketi ukrepov vlad in centralnih bank, ki so uspeli stabilizirati razmere na finančnih trgih in v realnem sektorju. Mednarodne inštitucije ocenjujejo, da je kriza v prvem polletju 2009, ki so jo v pomladanskih napovedih v večini sicer podcenile, dosegla trenutno dno, v drugem polletju pa pričakujejo, da se bodo razmere izboljšale. Glede na spomladanske ocene je bil podcenjen zlasti upad svetovne trgovine, ki naj bi bil letos realno več kot 10-odstoten, zaradi česar so bile močno prizadete zlasti tiste države, ki so relativno bolj vpete v mednarodne trgovinske tokove.

Gospodarska rast v državah evrskega območja je bila v drugem četrtletju letos višja od pričakovanj, kar je vplivalo na izboljšane izglede zlasti za drugo polovico leta. BDP v evrskem območju se je v drugem četrtletju letos glede na predhodno četrtletje sicer znižal že petič zapored, vendar tokrat le za 0,1 % (desezonirano). Takšna

Slika 1: Medčetrtletna rast BDP v državah evrskega območja po četrtletjih

Vir: Eurostat, European Commission Spring Forecast (april 2009), European Commission Interim Forecast (september 2009).

gibanja so presegla pričakovanja in so bila predvsem posledica rahle rasti v Nemčiji in Franciji (za 0,3 %). Medletno je bil padec BDP v evrskem območju še vedno visok (-4,8 %). Na oživiljanje gospodarstva v teh pa tudi v

Tabela 1: Predpostavke jesenske napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije v obdobju 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo

	2007	2008	2009		2010		2011	
			Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
EU	2,9	0,9	-3,9	-4,2	-0,3	0,2	1,9	1,6
Evrsko območje	2,7	0,7	-4,1	-3,9	-0,3	0,4	1,8	1,6
Nemčija	2,5	1,3	-5,1	-4,8	0,1	0,9	1,6	1,5
Italija	1,6	-1,0	-4,2	-5,2	-0,4	-0,2	1,2	0,9
Avstrija	3,5	2,0	-3,5	-3,5	-0,3	0,0	1,8	1,6
Francija	2,3	0,4	-3,3	-2,1	0,0	0,6	1,7	1,7
Združ. kraljestvo	2,6	0,7	-3,5	-4,7	-0,2	-0,3	2,1	1,8
Češka	6,1	2,6	-1,8	-3,2	1,7	1,2	3,8	3,2
Madžarska	1,2	0,4	-4,0	-6,0	0,7	-1,0	3,0	2,0
Poljska	6,8	4,9	0,2	1,0	2,3	1,5	3,8	3,0
Hrvaška	5,5	2,4	-3,0	-5,0	1,0	0,3	4,0	1,5
BIH	6,8	5,0	-2,0	-3,0	-1,0	0,0	0,0	1,0
Srbija	6,9	5,4	-3,0	-4,0	0,0	0,3	2,0	1,5
Makedonija	5,9	5,0	-2,0	-2,2	0,0	0,5	2,0	1,5
ZDA	2,1	0,4	-4,0	-2,8	0,0	0,9	3,3	3,0
Rusija	8,1	5,6	-4,0	-7,0	2,5	2,0	4,6	3,5

Vir: Eurostat; Consensus Forecasts, avgust 2009; Eastern Europe Consensus Forecasts, avgust 2009; European Commission, DG Ecfm – Interim Forecast, september 2009; ECB staff macroeconomic projections for the euro area, september 2009; Economist Intelligence Unit Country Reports (za Bosno, Srbijo in Hrvaško), avgust 2009, september 2009; OECD Economic Outlook – An Interim Assessment, september 2009; WIIW Current Analysis and Forecasts, julij 2009; lastna ocena.

drugih evropskih državah pomembno vplivajo diskrecijski ukrepi vlad za spodbujanje domače zasebne potrošnje, npr. subvencije za nakup novih avtomobilov in delovanje avtomatičnih fiskalnih stabilizatorjev. Tako kot na globalni ravni pa so tudi v EU najbolj upadle trgovinska menjava in poslovne investicije. Stabilizacija razmer v drugem četrtletju je vplivala na izboljšanje napovedi gospodarske rasti do konca leta, ki so jih mednarodne inštitucije objavile v svojih vmesnih jesenskih napovedih (OECD, Evropska komisija – gl. Sliko 1), in tudi na izboljšanje napovedi pretežno zasebnih institucij (Consensus Forecasts). Za letošnje leto prevladuje ocena, da bo relativno močnemu padcu v prvi polovici leta (zaradi izrazito negativnega prvega četrtletja), v drugi polovici leta sledil močnejši obrat navzgor, kot so institucije predvidele spomladi. To bo posledica nadaljnega delovanja ukrepov, rahlega okrevanja trgovinskih tokov in ustavitve obsežnega krčenja zaloga, ki je imelo močan negativen vpliv na gospodarstvo v polletju.

Zaradi začasne narave nekaterih protikriznih ukrepov in pričakovanega zamika v prilagajanju trga dela, naj bi bila gospodarska rast v državah evrskega območja prihodnje leto še precej skromna. V številnih državah EU ugotavljajo, da je do krčenja zaposlenosti letos prišlo v manjšem obsegu, kot so sprva pričakovali, na kar so vplivali tudi protikrizni ukrepi za ohranjanje delovnih mest, ki bodo v določenem obsegu prihodnje leto najverjetneje umaknjeni. Zaradi tega je v prihodnjem letu še pričakovati rast brezposlenosti, kar bo omejevalo rast zasebne potrošnje. Nizka izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti bo vplivala na skromne poslovne investicije, padec cen nepremičnin pa bo ovira za krepitev gradbenih investicij. Zaradi pričakovanega rahlega okrevanja svetovnih trgovinskih tokov naj bi se izvoz postopoma krepil, vendar bo rast nizka. V letu 2011 naj bi se gospodarska rast v skladu s prevladujočimi napovedi mednarodnih inštitucij rahlo pospešila, predvsem zaradi nadaljnje krepitve svetovnih trgovinskih tokov, predvidenega izboljšanja na trgu dela ter oživljanja rasti investicij.

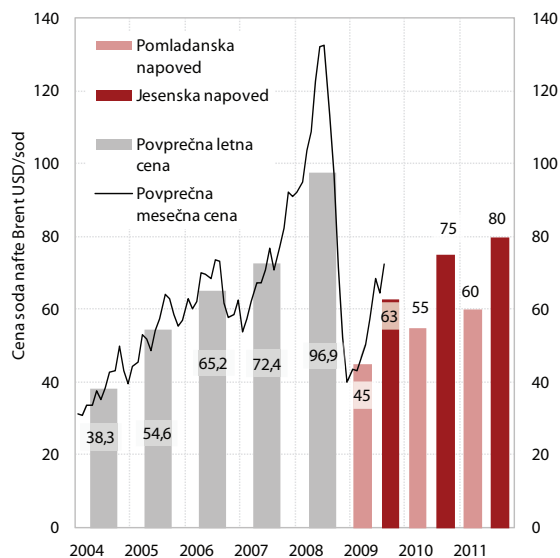
Jesenske predpostavke gospodarske rasti BDP v glavnih partnericah srednje, južne in vzhodne Evrope so zaradi večjega negativnega učinka globalne krize, kot smo predpostavljali spomladi, nižje. Na visok padec BDP v omenjenih državah v prvi polovici leta so ključno vplivali padec zunanjetrgovinskih tokov, odvisnost od zunanjih virov financiranja in finančne pomoči, pa tudi močan padec cen surovin, na katerih temelji izvoz nekaterih držav. Pričakovano postopno izboljšanje na teh področjih

bo vplivalo tudi na postopno okrevanje gospodarske aktivnosti v omenjenih državah.

Cena nafte se bo po predpostavki v prihodnjih dveh letih ohranjala na ravni okoli 75 USD/sod. Optimistične novice glede možnosti gospodarskega okrevanja so bile od maja naprej glavni dejavnik dviga cen nafte. Od konca decembra lani pa do konca avgusta letos so se povišale s 35 na 69 USD/sod, kar pomeni 96-odstotno povečanje. V času priprave jesenske napovedi so cene nafte nihale okoli 75/sod. Tehnična predpostavka cene nafte predvideva ustalitev na tej ravni (75 USD/sod) do konca letošnjega leta in prihodnje leto, v letu 2011 pa njen dvig na 80 USD/sod.

Predpostavka za tečaj evra je določena na podlagi razmerja med evrom in dolarjem v avgustu. V prvih osmih mesecih letos je povprečni tečaj evra znašal 1,35 USD za 1 EUR, kar je bilo za 0,7 % več kot decembra 2008 oz. 7,8 % manj kot v povprečju leta 2008. Na podlagi povprečnega tečaja evra med 3. in 31. avgustom je tehnična predpostavka za tečaj evra do konca letošnjega leta in v prihodnjih dveh letih določena pri 1,427 USD za 1 EUR.

Slika 2: Cena nafte Brent – dejanska gibanja, predpostavka jesenske napovedi in primerjava s pomladansko napovedjo

Vir: EIA, predpostavke za obdobje 2009–2011 UMAR.

Tabela 2: Predpostavke jesenske napovedi glede cene nafte Brent v obdobju 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo, v USD/sodček

	2007	2008	2009		2010		2011	
			Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
Povprečna cena nafte	72,4	96,9	45,0	63,0	55,0	75,0	60,0	80,0

Vir: EIA, predpostavke za obdobje 2009–2010 UMAR.

Gospodarska rast – temeljni agregati povpraševanja

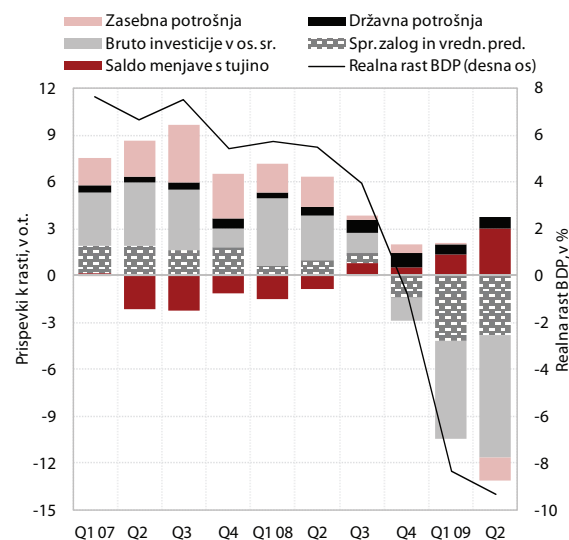
Mednarodna finančna in gospodarska kriza ter v manjši meri pričakovano ciklično ohlajanje na področju investicij v infrastrukturo sta močno znižala raven gospodarske aktivnosti v prvi polovici leta. Bruto domači proizvod Slovenije je bil v tem obdobju za 8,8 % nižji kot v enakem obdobju lani. Globalna gospodarska kriza, ki bo letos po oceni IMF za dobro desetino znižala svetovno trgovino z blagom in storitvami, je obseg slovenske menjave, ki je v letu 2008 predstavljal že skoraj 70 % BDP, skrčila za dobro petino. Pri tem se je uvoz, tudi zaradi upada domače potrošnje, skrčil še nekoliko bolj kot izvoz, kar je ohranilo pozitiven prispevek menjave s tujino h gospodarski rasti. Nizka raven izkoriščenosti proizvodnih kapacitet in zaostrene razmere pri pridobivanju kreditov so povzročile padec poslovnih investicij za četrtnino, kriza iz mednarodnega okolja pa je še poglobila pričakovano umirjanje gradbenih investicij. Svojo potrošnjo, zlasti pri nakupih trajnih dobrin, so za poldrugi odstotek znižala tudi gospodinjstva. Padec vseh omenjenih agregatov potrošnje je bil ob polletju večji, kot smo ocenjevali spomladi. Popričakovanih se je obdelovanju avtomatičnih fiskalnih stabilizatorjev, visoki rasti sredstev za zaposlene ter lanskim in letošnjim vplivih ukrepov fiskalne politike za 4 % okrepila le državna potrošnja. Skoraj polovico padca BDP v polletju je prispevalo znižanje zalog.

Jesenske projekcije za leto 2009 predvidevajo padec, gospodarske rasti za 7,3 %, kar je precej večji padec kot smo pričakovali spomladi. V letih 2010 in 2011 pa naj bi se gospodarska rast postopoma okrepila na 0,9 % in 2,5 %, kar je na ravni pomladanske napovedi. Glede na prevladujoča pričakovanja gibanj v mednarodnem okolju (zlasti držav EMU), ki za drugo polovico leta predvidevajo

postopno okrevanje gospodarske aktivnosti, tudi v Sloveniji ob upoštevanju lanske letne dinamike v tretjem in četrtem četrtletju pričakujemo nižje medletne padce BDP, v povprečju leta 2009 pa znižanje za 7,3 %. Za prihodnje leto, ko napovedi mednarodnega okolja predvidevajo gospodarsko aktivnost, ki bo le rahlo višja kot ob koncu letošnjega leta (gl. Predpostavke jesenske napovedi), ocenjujemo, da bo glede na visoko vpetost Slovenije v mednarodne trgovinske tokove gospodarska rast nizka (0,9 %, spomladi 1,0 %). To bo posledica tudi domače potrošnje – stagnacije zasebne potrošnje ob nadaljnjem poslabšanju razmer na trgu dela, znižanja investicij v gradbeništvu in državne potrošnje. Gospodarska rast naj bi se šele v letu 2011 pospešila na 2,5 %. Na to naj bi poleg obrata v mednarodni konjunkturi vplivalo tudi večje domače povpraševanje.

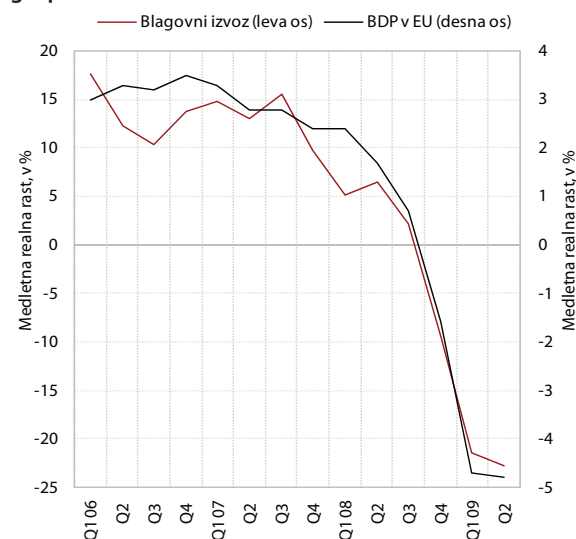
Slovenski izvoz blaga in storitev se je v prvi polovici letošnjega leta realno znižal za 20,8 %. Izvoz blaga je ob gospodarski recesiji v državah EU, ki ji je s četrtletnim zamikom sledil še upad gospodarske aktivnosti v državah nečlanicah, močno upadel (gl. Sliko 4). Ocenjujemo, da so zaradi visoke vpetosti Slovenije v mednarodne trgovinske tokove na to vplivali velik padec trgovine v svetu, struktura padca BDP v evrskem območju kot glavnem izvoznem trgu, v okviru katerega je prav tako prišlo do visokega znižanja menjave¹, deloma pa tudi struktura slovenskega izvoza, ki temelji pretežno na izvozu nizko in srednje tehnološko intenzivnih proizvodov. Hkrati je prišlo do večjega znižanja tujega povpraševanja v državah na ozemlju nekdanje Jugoslavije in v Rusiji, kjer sta recesija v EU in padec cen surovin močneje vplivala na gospodarsko aktivnost, kot se je ocenjevalo spomladi. Izvoz storitev je v prvem letošnjem polletju medletno realno upadel za

Slika 3: Izdatkovna struktura rasti BDP

Vir: SURS.

Slika 4: Rast slovenskega blagovnega izvoza in gospodarska rast v EU

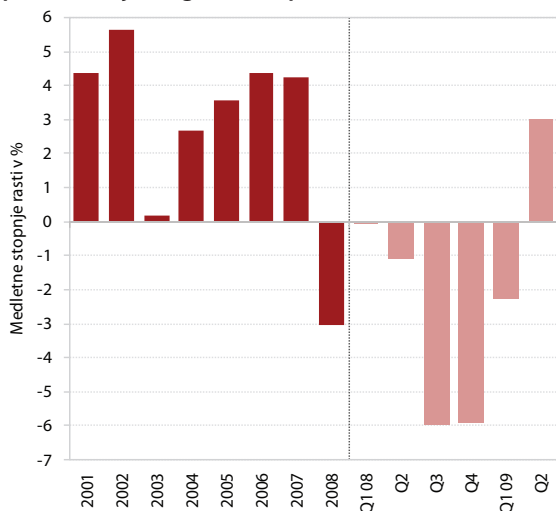
Vir: SURS, Eurostat.

¹ Medletni padec izvoza držav evrskega območja je bil v prvi polovici leta 16,9-odstoten, padec uvoza pa 13,7-odstoten.

16 %. Po nominalnih podatkih plačilnobilančne statistike je zaradi tesne povezave z blagovnim izvozom na to najbolj vplival padec izvoza transporta (zlasti cestnega, pomorskega in železniškega). Precej nižji je bil tudi izvoz gradbenih storitev in potovanj (izdatki tujcev na potovanjih v Sloveniji).

Gibanje slovenskih tržnih deležev za blago se je v prvi polovici letošnjega leta izboljšalo. Po upočasnjem padanju v prvem četrtletju se je tržni delež v pomembnejših trgovinskih partnericah v drugem četrtletju medletno povečal (gl. Sliko 5). Na rast agregatnega tržnega deleža (v drugem četrtletju medletno za 3 %, v prvem polletju za 0,4 %) je odločilno vplivala rast tržnega deleža na francoskem in nemškem trgu, na kar je po naši oceni pomembno vplival izvoz cestnih vozil, saj se je njihov nakup v tem obdobju pod ukrepi obeh vlad močno povečal. V manjši meri se je povečal tudi slovenski tržni delež na hrvaškem, češkem in madžarskem trgu. Slovenija je bila v prvem polletju tudi v relativno manjši skupini (desetih) članic EU z rastjo tržnega deleža na notranjem trgu.

Slika 5: Gibanje slovenskega tržnega deleža v 15-ih pomembnejših trgovinskih partnericah

Vir: SURS, EUROSTAT, WIIW, U.S. Census Bureau, preračuni UMAR.

Uvoz blaga in storitev se je v prvi polovici leta zaradi znižanja domače potrošnje, zlasti investicijske, medletno znižal še bolj kot izvoz, in sicer za 24,6 %. Visok medletni padec uvoza blaga (-25,3 %) je bil posledica krčenja obsega domače industrijske proizvodnje in domačega povpraševanja. Realno nižji je bil tudi uvoz storitev (-10,5 %). Iz nominalnih podatkov plačilnobilančne statistike je razvidno, da so bili najbolj izraziti padci uvoza transportnih, raznih poslovnih, profesionalnih in tehničnih storitev ter gradbenih storitev. Pri slednjih je upad precej povezan z umirjanjem investicij v domačo infrastrukturo. Naraščali so le izdatki slovenskih gospodinjstev na potovanjih v tujini, ki predstavljajo uvoz potovanj.

Realni padec blagovno-storitvenih tokov v letu 2009 bo občutno večji od napovedanega spomladi, pri tem uvoza še bolj kot izvoza, prispevek menjave s tujino h gospodarski rasti pa bo nekoliko višji. Na medletni ravni bo padec izvoza blaga in storitev v drugi polovici leta predvidoma manjši kot v prvem polletju. Kljub takšnemu izboljšanju pa se bo izvoz zaradi neugodnih gibanj v prvi polovici leta, ki so posledica že omenjenih dejavnikov, v letu 2009 realno znižal bolj, kot smo predvideli spomladi (za 17,9 % oz. za 9,3 o. t. več). To bo izrazito znižalo njegov delež v BDP, ki se je zaradi nadpovprečnih rasti zlasti po vstopu v EU hitro povečeval in v letu 2008 dosegel že skoraj 70 % BDP², v letu 2009 pa bo upadel na 57 %. Večji bo tako realni padec izvoza blaga (-19,0 %, spomladi -10,2 %) kot tudi padec izvoza storitev (-13,5 %, spomladi -2,1 %). Pri izvozu storitev predvidevamo precejšnje znižanje izvoza vseh glavnih skupin storitev (transport, potovanja, ostale poslovne storitve, povezane z gospodarsko aktivnostjo, in gradbene storitve). Še bolj kot izvoz blaga in storitev bo v letu 2009 realno upadel njihov uvoz (-19,8 %), kar je za 9,5 odstotne točke več, kot smo napovedali spomladi, pri tem pa bo padec uvoza blaga (-21,9 %) precej večji kot padec uvoza storitev (-6,1 %). Visok padec uvoznih tokov bo predvsem posledica padanja izvoza in domače investicijske aktivnosti. Delež uvoza v BDP bo zaradi takšnih gibanj v letu 2009 55-odstoten. Saldo menjave s tujino bo pozitivno vplival na gospodarsko rast v višini 1,8 o. t. (spomladi 1,4 o. t.).

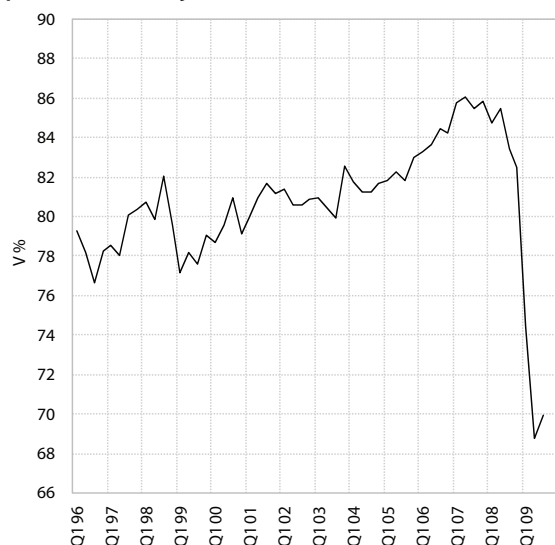
Medletno znižanje bruto investicij v osnovna sredstva v prvi polovici leta za četrtno je posledica padca investicij v zgradbe in objekte, še bolj pa v opremo in stroje. Medčetrtletno upadanje investicijske aktivnosti, ki se je pričelo v tretjem četrtletju lani, se je v prvem četrtletju močno poglobilo³, v drugem pa umirilo. Na medletni ravni je bilo znižanje sicer višje v drugem četrtletju, kar pa je povezano z lanskoletno dinamiko investiranja. Investicije v zgradbe in objekte so bile medletno nižje za 21 %, investicije v opremo in stroje pa kar za 33 %. Znižanje stanovanjskih investicij je povezano z njihovo intenzivno gradnjo v preteklih letih in povečanjem zalog v zadnjem obdobju. Po pričakovanjih so nižje tudi investicije v infrastrukturne objekte (predvsem avtoceste). Manjše investicije v opremo in stroje ter poslovne objekte pa so povezane z izrazitim upadom aktivnosti predvsem v predelovalnih dejavnostih, kjer je izkoriščenost proizvodnih kapacitet dosegla najnižjo raven, odkar so na voljo podatki (gl. Sliko 6). Poleg nizkega povpraševanja investicijsko dejavnost še dodatno omejujejo razmere na finančnih trgih (gl. Okvir 3).

Ocenjujemo, da se nizka investicijska aktivnost nadaljuje tudi v drugi polovici leta, v letu 2009 pa pričakujemo realno znižanje investicij za 21,0 %. Nizka izkoriščenost proizvodnih kapacitet, ob še vedno slabi situaciji v mednarodnem okolju in problemi pri

² Delež izvoza blaga in storitev v BDP v tekočih cenah.

³ Analizirano je bil padec aktivnosti v prvem četrtletju več kot polovičen.

Slika 6: Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti v predelovalnih dejavnostih

Vir: SURS.

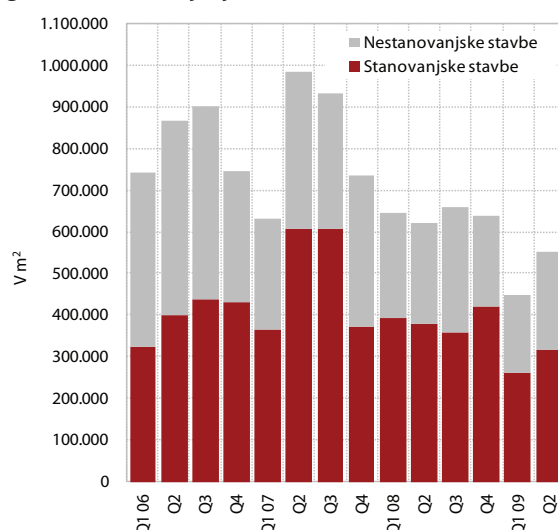
financiranju sta ključna dejavnika pričakovane nizke ravni investiranja zasebnega sektorja tudi v drugi polovici leta.⁴ Podatki o izdanih gradbenih dovoljenjih za nova stanovanja pa kažejo, da se bo raven investicij v nova stanovanja glede na prvo polovico leta še znižala. Podobno pri investicijah v druge zgradbe in objekte na podlagi podatkov o novih naročilih in izdanih gradbenih dovoljenjih (gl. Sliko 7) napovedujemo, da bodo te še naprej znatno nižje kot v enakem obdobju lani.

Znižanje obsega zalog v prvi polovici leta je k padcu BDP prispevalo skoraj polovico, v povprečju leta pa naj bi bil negativni prispevek manjši. Negativni prispevek spremembe zalog k rasti BDP je v prvi polovici leta dosegel kar 3,9 odstotne točke. Zaloge industrijskih proizvodov so se v prvi polovici letošnjega leta znižale za 3,0 %, lani v tem obdobju pa so se povečale za 5,3 %. Z drugimi tekočimi podatki o zalogah ne razpolagamo, ocenjujemo pa, da je do zniževanja zalog prišlo tudi v trgovini in gradbeništvu.⁵ Pričakujemo, da bo na letni ravni negativen prispevek manj izrazit (-2,5 o. t.) kot ob polletju.

⁴ To nam potrjujejo tudi že nekateri podatki. Po podatkih AJPes-a se je znižanje plačil za investicije v juliju nadaljevalo, znižala se je tudi aktivnost v gradbeništvu, podobno tudi prve registracije tovornih vozil v juliju in avgustu kažejo na približno enak padec kot v prvi polovici leta.

⁵ Pri interpretaciji podatka o zalogah kot prispevka k rasti je treba opozoriti, da je to ena izmed kategorij, ki jo je najtežje statistično zajeti in se z naknadnimi revizijami znatno spreminja. V letih 2002–2008 je bila sprememba med prvo oceno prispevka spremembe zalog h gospodarski rasti, ki jo SURS objavi marca, in drugo oceno, ki jo objavi septembra, kar 0,7 odstotne točke in je bila tako kategorija, ki se je v tej primerjavi največ spremenila.

Slika 7: Skupna površina stavb, predvidena z izdanimi gradbenimi dovoljenji

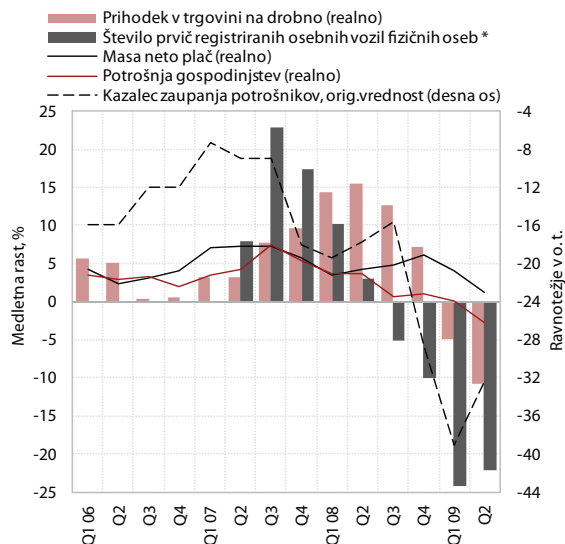
Vir: SURS.

Negotove gospodarske razmere in vidno poslabšanje razmer na trgu dela so vplivali na padec zasebne potrošnje prvič po devetih letih. V prvem polletju letos je bila potrošnja gospodinjstev realno za 1,3 % nižja kot v enakem obdobju lani. Gospodinjstva so najbolj omejila nakupe trajnih dobrin⁶, na kar kažejo podatki prihodka v trgovini na drobno⁷, ki se je realno najbolj zmanjšal v segmentu pohištva, gospodinjskih naprav in gradbenega materiala (kar za petino), fizične osebe pa so registrirale za 23,5 % manj novih osebnih vozil. Povečana previdnost pri nakupih trajnih dobrin, ki so se v zadnjih letih vztrajno povečevali, je vplivala tudi na nizke tokove potrošniških posojil, ki so jih gospodinjstva v prvih 6 mesecih neto odplačevala (v višini 21 mio EUR, vendar je bil neto tok negativen le v prvem četrtletju; gl. Okvir 3).

Letos naj bi gospodinjstva znižala svoje izdatke za potrošnjo za 2,0 %. Na povečana tveganja za izgubo zaposlitve in posledično dohodkov od dela se gospodinjstva odzivajo z večjim previdnostnim varčevanjem in manjšo potrošnjo. To bo v primerjavi z zadnjimi leti pomenilo nižjo nagnjenost k trošenju iz razpoložljivega dohodka, ki bo letos predvidoma realno upadel za 0,5 %, še spomladi pa smo pričakovali, da se bo rahlo povečal. Na poslabšanje ocene razpoložljivega dohodka je glede na slabšo gospodarsko situacijo vplivala predvsem nižje ocenjena rast dohodka gospodinjstev, ki

⁶ Metodologija nacionalnih računov spremlja podatke o trošenju za trajne dobrine v okviru potrošnje gospodinjstev na domačem trgu (medtem ko je del BDP potrošnja rezidenčnih gospodinjstev). Potrošnja gospodinjstev na domačem trgu se je v prvem polletju realno zmanjšala za 2,4 %, trajnih dobrin pa kar za 12,5 %.

⁷ Skupni prihodek v trgovini na drobno je bil v polletju medletno nižji za 7,9 %.

Slika 8: Kratkoročni kazalniki potrošnje in potrošnja gospodinjstev v obdobju 2006–2009, rast v %

Vir: SURS, MNZ-DUNZ.
 Opomba: * Podatki od marca 2006.

izhaja iz njihove podjetniške dejavnosti⁸, in delno tudi višja rast plačanih socialnih prispevkov posameznikov, zaradi višje rasti plač od napovedane spomladi. Zaradi tega jesenska ocena razpoložljivega dohodka predvideva njegov padec, kljub rahlo višji rasti bruto plače (1,9 %) in manjšemu padcu števila prejemnikov plač (-2,6 %), kot smo napovedali spomladi. Razpoložljivi podatki za tretje četrtletje že kažejo na nadaljevanje zniževanja zasebne potrošnje, saj se v junijskih anketah zazna porast optimizma potrošnikov (ki pa ostaja zelo nizek) v prihodkih trgovinske dejavnosti v juliju in avgustu še ne odraža. Napovedan padec zasebne potrošnje v letu 2009 bo glede na višji padec v polletju od pričakovanega in zaradi omenjene nižje ocene razpoložljivega dohodka 2-odstoten (za 1,4 o. t. večji kot spomladi).

Med vsemi agregati potrošnje se bo letos realno povečala le potrošnja države. V prvi polovici leta so bili izdatki države za končno potrošnjo na medletni ravni realno višji za 4 %. Rast potrošnje države je bila v razmerah poslabšanih socialnih razmer zlasti posledica delovanja avtomatičnih fiskalnih stabilizatorjev in tudi nekaterih drugih ukrepov fiskalne politike, sprejetih letos in lani⁹, kar se kaže v tem, da so se med izdatki države najbolj povečale podpore socialne varnosti v naravi (zlasti izdatki

za druge transfere gospodinjstvom). Poleg tega se je rast števila zaposlenih v sektorju država povečala za 1,4 %, in sicer zaradi povečanih potreb predvsem v dejavnostih zdravstva in socialnega varstva ter izobraževanja. Rast vmesne porabe države je bila nizka. Na podlagi gibanj v prvi polovici leta in državnega proračuna za leto 2009 po rebalansu pričakujemo, da bo rast državne potrošnje v letu 2009 3,2-odstotna, kar je enako kot spomladi.

Ob počasnem okrevanju v najpomembnejših trgovinskih partnericah Slovenije in šibkih impulzih pri domačem povpraševanju bo gospodarska rast v letu 2010 skromna. BDP naj bi se povečal za 0,9 %, kar bo pod močnim vplivom predpostavljenega skromnega okrevanja v mednarodnem okolju. Poslabšane razmere na trgu dela bodo še naprej negativno vplivale na potrošnjo gospodinjstev, ki zato prihodnje leto še ne bo naraščala, z omejitvami pri trošenju pa se glede na nizke prilive prihodkov sooča tudi država. Zaradi pričakovanega padca investicij v gradbeništvo se bodo tudi prihodnje leto znižale investicije v osnovna sredstva, vendar pa bo ta padec znatno nižji kot v letu 2009.

V letu 2010 napovedujemo 4,1-odstotno rast izvoza blaga in storitev. Ob predpostavkah počasnega okrevanja gospodarstev EU in ohranitve tržnih deležev v naših najpomembnejših trgovinskih partnericah (gl. Predpostavke mednarodnega okolja) pričakujemo, da bo izvoz blaga realno višji za 3,6 %, pri tem pa hitreje okrevanje predvidevamo v drugi polovici leta. Pričakujemo, da bo izvoz v države članice EU hitrejši kot v nečlanice in da bo k rasti blagovnega izvoza prispeval več kot polovico. Izvoz storitev bo realno višji za 6,1 %, predvsem zaradi ponovnega povečanja izvoza transporta, potovanj in ostalih poslovnih storitev, ki so povezane s krepitvijo gospodarskih aktivnosti.

Znižanje investicij v osnovna sredstva bo po pričakovanjih 2,0-odstotno. Tudi v prihodnjem letu se bodo znižale investicije v zgradbe in objekte, zaloge investitorjev ob še vedno relativni nizki količini z gradbenimi dovoljenji predvidenih novih stanovanj, pa bodo neugodno vplivale ne stanovanjske investicije. Podobno na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj ocenjujemo tudi za nestanovanjske stavbe. Po drugi strani naj bi se po močnem znižanju v letu 2009 naslednje leto ob postopnem dvigu izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti povečale investicije v opremo in stroje. Pozitivno bodo na investicije v tem letu vplivali tudi javnofinančni investicijski izdatki, še posebej investicijski transferi, ki naj bi bili višji za 29,8 %.

Napoved potrošnje gospodinjstev za leto 2010 predvideva njeno ohranjanje na realni ravni iz leta 2009. Ob napovedanem skoraj enoodstotnem padcu razpoložljivega dohodka, na kar bo vplival zlasti padec mase plač (-1,4 %), ter predpostavljena stagnacija socialnih transferov in podjetniškega dohodka naj bi gospodinjstva sredstva za svojo potrošnjo črpala tudi iz akumuliranih prihrankov v predhodnem obdobju.

⁸ Samostojni podjetniki in kmetje po metodologiji nacionalnih računov sodijo v sektor gospodinjstev. Njihov dohodek skupaj z bruto poslovnim presežkom iz stanovanjske dejavnosti predstavlja približno četrtino razpoložljivega dohodka.

⁹ Med te ukrepe spada lani na novo uvedena prehrana dijakov, povečani otroški dodatki, sofinanciranje plačila vrtcev staršem, ki imajo hkrati v vrtec vključenih več otrok in še nekateri drugi ukrepi. V manjši meri so na rast izdatkov države vplivali tudi nekateri ukrepi fiskalne politike sprejeti za blažitev posledic gospodarske krize (ti ukrepi se namreč bolj odražajo z vplivom na druge agregate potrošnje).

Končna potrošnja države se bo po dveh letih relativno visoke rasti v letu 2010 realno zmanjšala za 1,5 %. Napoved predvideva znatno upočasnitev rasti sredstev zaposlenih in padec vmesne potrošnje države za okoli 3 %, slednje predvsem kot posledica racionalizacije javnih izdatkov v vseh javnofinančnih blagajnah. V Osnutku memoranduma predvidena omejitev nekaterih programov le na socialno šibke in še racionalnejša raba zdravi naj bi realno zmanjšala tudi podpore socialne varnosti v naravi, ki so v letu 2009 dosegle visoko rast.

Okrepitev rasti uvoznih tokov bo nižja od krepitve izvoznih tokov. Realna rast uvoza v letu 2010 bo predvidoma 1,8-odstotna in bo temeljila izključno na rasti uvozne komponente izvoznih tokov, ob napovedanem padcu investicijske potrošnje in stagnaciji trošenja gospodinjstev. Ob povečanju izvoza za 4,1 % to pomeni visok pozitiven prispevek salda menjave s tujino h gospodarski rasti (1,4 o. t.).

Ob predpostavki globalnega oživljanja pričakujemo, naj bi se gospodarska rast leta 2011 še nekoliko okrepila. Gospodarska rast naj bi se na 2,5 % pospešila pod vplivom domačih in mednarodnih dejavnikov. Pričakujemo nadaljnjo krepitev rasti *blagovno-storitvene menjave*, pri čemer bo rast izvoza še naprej ostala hitrejša od rasti uvoza. Ob pričakovani krepitvi gospodarske rasti držav EU predvidevamo, da se bo izvoz blaga in storitev realno povečal za 6,8 %. Tako pri izvozu kot tudi uvozu storitev predvidevamo, da se bo najhitreje povečevala menjava skupine ostalih storitev (od teh najbolj razne poslovne, profesionalne in tehnične storitve). Okrepanje *zasebne potrošnje* bo bolj postopno. Po dveh letih padanja naj bi bila rast razpoložljivega dohodka rahlo pozitivna, na kar bo vplivala zlasti masa plač, ki naj bi se po upadu v letu 2010 ponovno povečala, predvidevamo pa tudi postopno krepitev podjetniškega dohodka. Rast zasebne potrošnje, v okviru katere pričakujemo tudi ponovno povečevanje potrošnje za trajne dobrine, naj bi bila tako 1-odstotna. Po dvoletnem upadanju pričakujemo tudi povečanje *investicij*, kar bo ob predpostavljenih boljših razmerah v mednarodnem okolju predvsem posledica rasti investicij zasebnega sektorja. Zagon pri gradnji po dveh letih intenzivnega znižanja pričakujemo tudi pri stanovanjskih investicijah, medtem ko naj bi v gradnji infrastrukture, predvsem avtocest, zabeležili nadaljnje znižanje. *Državna potrošnja* se bo realno ohranila na ravni iz leta 2010. Ob ponovnem povečanju domačega povpraševanja in krepitvi predelovalnih dejavnosti tako pričakujemo tudi višjo rast uvoza (4,9 %) kot v predhodnem letu.

Tveganja za uresničitev osrednje napovedi gospodarske aktivnosti ostajajo izjemno visoka in so neenakomerno porazdeljena v smeri nižje gospodarske rasti od napovedane. Tveganja in ocena vpliva uresnitve teh tveganj na gospodarsko rast Slovenije so podrobneje predstavljena v poglavju Ocena tveganj.

Realni bruto domači dohodek bo letos upadel manj kot realni bruto domači proizvod, v prihodnjih dveh

letih pa naj bi dosegal relativno nižjo rast. Padec realnega bruto domačega dohodka, ki poleg gibanja realnega BDP upošteva še spremembe v kupni moči dohodkov rezidentov, tj. relativnih gibanj izvoznih in uvoznih cen, bo letos zaradi predvidenega večjega padca uvoznih od izvoznih cen za 5,1 o. t., 3,8-odstoten. V obdobju 2004–2008 se je z izjemo leta 2007 dogajalo ravno nasprotno, saj so se zunanji pogoji gospodarjenja rezidentnim proizvajalcem poslabševali, do česar bo ob predpostavljenih gibanjih cen surovin ponovno prišlo v letih 2010 in 2011, rast realnega BDP pa bo zato ponovno prehitela rast realnega bruto dohodka.

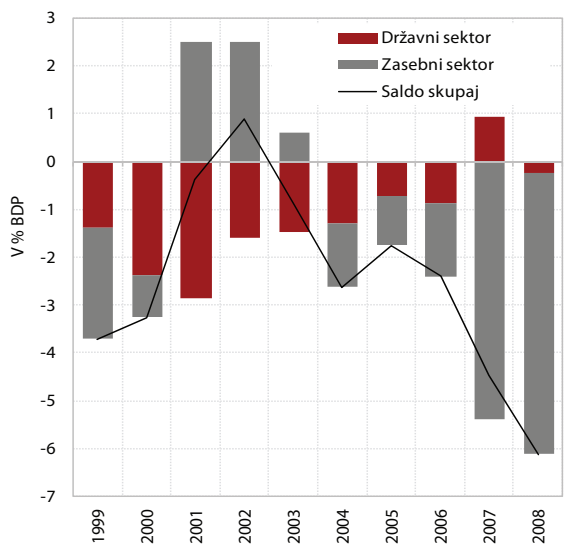
Tabela 3: Temeljni agregati nacionalnih računov v obdobju 2008–2011

Realna rast, v %	2008	2009	2010	2011
		napoved		
Bruto domači proizvod	3,5	-7,3	0,9	2,5
Realni bruto domači dohodek	2,1	-3,8	0,0	2,2
Bruto nacionalni dohodek	1,8	-3,3	-0,6	1,7
Bruto nacionalni razpoložljivi dohodek	1,7	-3,0	-0,4	1,4

Vir: SURS, napoved UMAR.

Negativna investicijsko varčevalna vrzel naj bi bila v celotnem obdobju napovedi občutno nižja kot v preteklih letih. Zaradi padca bruto naložb, ki bo letos znatnejši od padca bruto varčevanja, se bo letos negativna vrzel med varčevanjem in investicijami (saldo tekočih transakcij s tujino) znižala na 0,4 BDP (s 6,1 % BDP v letu 2008), v letih 2010 in 2011 pa na 0,2 % oz. 0,1 % BDP¹⁰. Prihaja tudi do spremembe v kreiranju primanjkljaja tekočih transakcij s tujino z vidika sektorske delitve.

Slika 9: Saldo tekočih transakcij s tujino po sektorjih, v % BDP

Vir: Nacionalni računi SURS, preračuni UMAR.

¹⁰ Saldo tekočih transakcij s tujino po nacionalnih računih.

Medtem ko je bila rast primanjkljaja tekočih transakcij po vstopu Slovenije v EU do leta 2008 pretežno posledica primanjkljaja zasebnega sektorja (gl. Sliko 9), zaradi visoke rasti investicij, je na primanjkljaj (-0,8 % BDP) v prvi

polovici letošnjega leta vplival primanjkljaj državnega sektorja (-5,8 % BDP), saldo transakcij zasebnega sektorja pa je bil pozitiven (5 % BDP).

Tabela 4: Jesenska napoved rasti BDP in agregatov potrošnje za obdobje 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo

Realne stopnje rasti v %	2008	2009		2010		2011	
		Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3,5	-4,0	-7,3	1,0	0,9	2,7	2,5
Izvoz proizvodov in storitev	2,9	-8,6	-17,9	1,7	4,1	5,4	6,8
Uvoz proizvodov in storitev	2,9	-10,3	-19,8	1,6	1,8	5,2	4,9
Saldo menjave s tujino, prispevek k rasti v o. t.	-0,1	1,4	1,8	0,1	1,4	0,1	1,2
Zasebna potrošnja	2,0	-0,6	-2,0	1,0	0,0	2,0	1,0
Državna potrošnja	6,2	3,2	3,2	3,8	-1,5	3,2	0,0
Bruto investicije v osnovna sredstva	7,7	-12,0	-21,0	1,0	-2,0	4,0	3,0
Zaloge, prispevek k rasti v o. t.	-0,7	-2,2	-2,5	-0,5	0,2	-0,1	0,0

Vir: SURS, napoved UMAR.

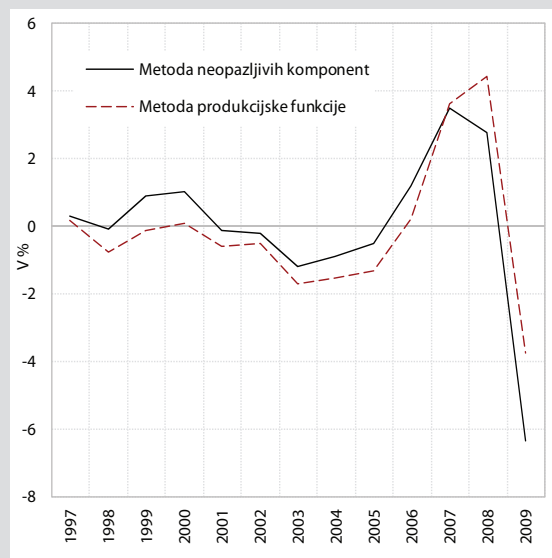
Okvir 1: Gibanje proizvodne vrzeli in potencialnega proizvoda

Proizvodna vrzel je razlika med dejanskim in potencialnim proizvodom. Slednji temelji na Solowovi enačbi rasti, v kateri se ponudbeni potencial gospodarstva izraža kot vsota vložka dela, kapitala, človeškega kapitala in skupne factorske produktivnosti¹. Na Sliki 10 so prikazane ocene proizvodne vrzeli po metodi produkcijske funkcije (PF) in metodi neopazljivih komponent (NK). Metoda produkcijske funkcije je od leta 2003 tudi uradna metoda Evropske komisije in ECOFIN-a. Model PF je ocenjen na osnovi letnih podatkov, pri čemer so od leta 2009 naprej upošteevane UMAR-jeve jesenske napovedi BDP-ja. Metoda NK predpostavlja dekompozicijo proizvoda na neopazljivi komponenti, trendno in ciklično. Trendna komponenta sledi slučajnemu hodu z neko povprečno rastjo, ciklična komponenta oziroma neopazljiva mera proizvodne vrzeli pa je modelirana kot invertibilen AR(2) proces. Ta model je ocenjen na osnovi četrletnih podatkov za obdobje 1996:q1–2009:q2.

Obe metodi prikazujeta podobno periodično dinamiko proizvodne vrzeli. Negativna proizvodna vrzel v obdobju 2001–2005 preide v precejšno pozitivno vrzel v obdobju 2006–2008, v letu 2009 pa sledi strm padec. Metoda NK napoveduje in metoda PF kaže glede napovedi gibanja BDP zapiranje proizvodne vrzeli na srednji rok. Zapiranje proizvodne vrzeli je tesno povezano z gibanjem potencialnega proizvoda, katerega nivo se je zaradi krize znižal. Možna sta dva scenarija, in sicer da bo rast potencialnega proizvoda na dolgi rok enaka ali da bo rast nižja. V prvem primeru bo prišlo do konstantne izgube nivoja potencialnega proizvoda, v drugem primeru pa se bo ta izguba v času povečevala. Še vedno je možen tudi tretji scenarij, ki je najbolj optimističen, in sicer da padca nivoja potencialnega proizvoda na dolgi rok sploh ne bo.

Na podlagi prikazanih simulacij lahko sklepamo, da bo imela sedanja gospodarska kriza srednjeročne posledice na slovensko gospodarstvo. Kaže namreč, da bo gospodarstvo šele čez nekaj let (med 2 in 5) doseglo raven potencialnega proizvoda, ki pa bo verjetno nižja od prejšnje projekcije.

Slika 10: Proizvodna vrzel kot delež potencialnega BDP

Vir: izračuni UMAR.

¹ Za podrobnejši opis metodologije glej delovni zvezek UMAR: E.L.W. Jongen, 2004.

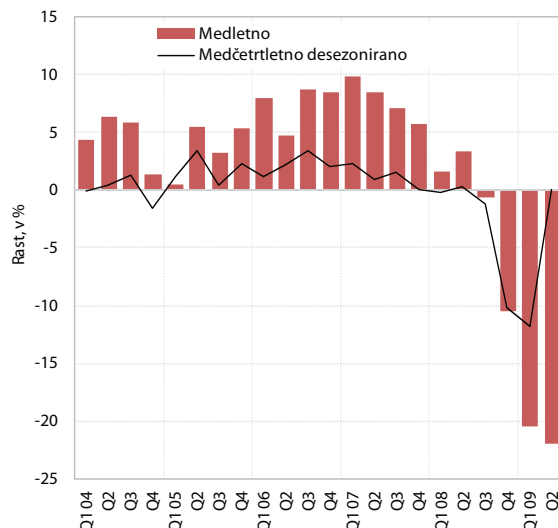
Gibanje dodane vrednosti po dejavnostih

V prvi polovici letošnjega leta je bila dodana vrednost realno za 8,8 % nižja kot v enakem obdobju lani. Medletno znižanje je bilo v prvem in drugem četrtletju približno na enaki ravni (8,6 % in 9,0 %), prav tako so bila gibanja po dejavnostih v obeh četrtletjih zelo podobna. Dodana vrednost je v prvi polovici leta za ravno v enakem obdobju lani najbolj zaostala v predelovalnih dejavnostih, v gradbeništvu in trgovini, nižja kot lani pa je bila tudi v večini drugih tržnih storitev. Rast dodane vrednosti se je tako letos nadaljevala le v javnih storitvah in v finančnem posredništvu.

Dodana vrednost predelovalnih dejavnosti, ki so bile do sedaj zaradi padca tujega povpraševanja najbolj prizadete zaradi mednarodne gospodarske krize, je bila v prvem polletju letos realno za dobro petino nižja kot v enakem obdobju lani, ob tem pa večina kazalnikov aktivnosti kaže na prekinitev izrazitih negativnih gibanj ob koncu prvega polletja. Po treh četrtletjih zniževanja je bilo upadanje dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti v drugem četrtletju letos prekinjeno (0,1 % glede na predhodno četrtletje, desezonirano), zniževanje obsega proizvodnje (-2,9 % desezonirano) in prihodkov od prodaje (-0,9 % desezonirano) pa se je močno umirilo. V drugem četrtletju so se po daljšem obdobju kopičenja prvič znižale tudi zaloge v predelovalnih dejavnostih (za 4,0 % desezonirano). Prihodki od prodaje so sicer v primerjavi z enakim obdobjem lani v prvi polovici leta najbolj nazadovali zaradi padca na tujih trgih, kar je povezano z visoko odvisnostjo predelovalnih dejavnosti od tujega povpraševanja, ki se je v času krize močno skrčilo. Zato je spodbuden podatek, da so bili prihodki od prodaje na tujih trgih v drugem četrtletju že nekoliko višji kot v predhodnem (desezonirano). Tako je bil tudi medletni padec prihodkov od prodaje v tujini v drugem tromesečju manjši kot v prvem, medtem ko se je padec prihodkov na domačem trgu še poglobil. Med panogami predelovalnih dejavnosti so v prvi polovici leta najslabše rezultate zabeležili v pretežno izvozno usmerjenih in tehnološko manj zahtevnih panogah (proizvodnja tekstilij, pohištva, oblačil, usnjarska in kovinska industrija), kar kaže na vpliv neugodne tehnološke sestave slovenske industrije na gospodarske rezultate. V večini teh panog se je medletni padec proizvodnje v drugem četrtletju še poglobil. Med panogami, ki izboljšujejo svoj položaj, pa izstopa proizvodnja vozil in plovil, kjer se je medletni padec obsega proizvodnje v drugem četrtletju zmanjšal že drugič zapored, kar povezujemo z vplivom ukrepov za spodbujanje prodaje avtomobilov v nekaterih državah EU. Najmanjše medletno znižanje obsega proizvodnje so v prvi polovici leta zabeležili v prehranski in farmacevtski industriji.

Negativna gibanja v gradbeništvu (medletni padec dodane vrednosti za 12,9 % v prvem polletju) so odraz pričakovanih cikličnih gibanj, ki jih je dodatno poglobila gospodarska kriza. Vrednost opravljenih gradbenih del

Slika 11: Gibanje dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih, realna rast v %

Vir: SURS, preračuni UMAR.

se po nekaj letih visoke gradbene konjunktore, povezane predvsem z gradnjo cest in stavb, postopno znižuje že od začetka leta 2008, na medletni ravni pa je bila vrednost del v prvih dveh četrtletjih letos skoraj za petino nižja kot pred letom dni. Gradbena aktivnost je bila nižja v vseh segmentih, po naši oceni se je glede na lansko raven najbolj skrčila v gradnji poslovnih stavb in avtocest.

V začetku letošnjega leta se je gospodarska kriza začela izraziteje odražati tudi v tržnih storitvah (G-K), tako da so v prvi polovici leta z izjemo finančnega posredništva vse dejavnosti zabeležile medletni upad dodane vrednosti (v povprečju -5,5 %). Mednarodna gospodarska kriza se je v tržne storitvene dejavnosti prenesla tako neposredno preko upada tujega povpraševanja kot posredno preko nižjega domačega povpraševanja. Znižanje aktivnosti v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu je pomembneje vplivalo na aktivnost predvsem v poslovnih storitvah, trgovini na debelo in blagovnem transportu. Na dejavnost trgovine (G) je močno vplivalo nižje povpraševanje po avtomobilih in trajnih dobrinah (trgovina z motornimi vozili, trgovina s pohištvom, gospodinjskimi aparati, gradbenim materialom ipd.), nižje tuje povpraševanje pa se je med tržnimi storitvami najbolj neposredno odrazilo v dejavnosti gostinstva (preko izvoza potovanj) in cestnega blagovnega transporta (preko izvoza transportnih storitev). Skupna dodana vrednost vseh tržnih storitev je bila v prvi polovici leta za 5,5 % pod ravno enakega lanskega obdobja. Največji medletni padec so zabeležili v trgovini (-12,1 %), edina dejavnost tržnih storitev, kjer je dodana vrednost letos višja kot v enakem obdobju lani, je finančno posredništvo. Kljub medletnemu znižanju neto obrestnih prihodkov v prvi polovici leta je bila realna rast dodane vrednosti finančnega posredništva zaradi precejšnjega znižanja obrestnih mer (ki vplivajo na padec vrednosti deflatorja) še vedno razmeroma visoka (8,4 %).

Medletna rast dodane vrednosti drugih, pretežno javnih, storitev (L–P) se je v prvi polovici letos ohranila na visoki ravni lanskega leta (2,8 %), in sicer ob višji aktivnosti v dejavnosti zdravstva in socialnega skrbstva (N) ter izobraževanja (M). Najvišjo rast so dosegli v dejavnosti zdravstva in socialnega skrbstva (N), kjer se je aktivnost povečala predvsem v povezavi z novimi kapacitetami pri oskrbi starejših in invalidov, rast zaposlenosti pa so zabeležili tudi v zdravstvu. V dejavnosti izobraževanja (M) se je aktivnost najbolj okrepila v vrtcih. Zaradi povečanja števila rojstev v zadnjih letih in v letu 2008 uvedenega sofinanciranja plačila vrtecev staršem, ki imajo hkrati v vrtec vključenih več otrok, se je namreč močno povečalo število otrok v vrtcih¹¹. Zaposlenost se je v prvem polletju precej povečala tudi na področju drugega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja, kar povezujemo s povečanjem vključenosti brezposlenih v programe aktivne politike zaposlovanja ter vključenosti zaposlenih v programe usposabljanja, ki jih sofinancira država. V javni upravi (L) se je medletna rast dodane vrednosti v prvem polletju nekoliko upočasnila, rast števila zaposlenih pa se je nadaljevala tako v civilnem delu kot v vojski in policiji. V drugih javnih, skupnih in osebnih storitvah (O) je bila rast dodane vrednosti skromna in je izhajala iz dejavnosti kulture, v razvedrilnih dejavnostih, predvsem v igralništvu, pa se je aktivnost zmanjšala.

Za drugo polovico leta pričakujemo nekoliko manjši medletni upad dodane vrednosti kot v prvi polovici, v povprečju leta 2009 pa bo dodana vrednost gospodarstva realno za 7,3 % nižja kot leta 2008. V dejavnostih zasebnega sektorja v drugi polovici leta pričakujemo stabilnejše razmere kot ob koncu lanskega in v začetku letošnjega leta. Ob upoštevanju gibanj v lanskem letu, ko se je proti koncu leta 2008 aktivnost že močno znižala, to pomeni, da bo medletno znižanje dodane vrednosti v drugi polovici leta v zasebnem sektorju manjše kot v prvi polovici. V predelovalnih dejavnostih pričakujemo, da se bo po stabilizaciji razmer ob koncu polletja v tretjem in četrtem tromesečju aktivnost rahlo okrepila. Pozitivna gibanja bodo izhajala iz pričakovane postopne krepitve tujega povpraševanja in jih nakazujejo tudi podatki poslovnih tendenc, zlasti izboljšanje izvoznih naročil. Kljub temu bo zaradi močnega znižanja v preteklih četrletjih realni padec dodane vrednosti v letu 2009 visok, 18-odstoten. V gradbeništvu se bo glede na pričakovana naročila upadanje aktivnosti nadaljevalo do konca leta, vendar bo v drugi polovici leta precej manj intenzivno. V povprečju leta bo tako dodana vrednost realno za 12 % nižja kot v letu 2008. V tržnih storitvah do konca leta še ne pričakujemo bistvenega povečanja aktivnosti, saj je pričakovati, da bo njihovo okrevanje sledilo gibanjem v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu (trgovina na debelo, blagovni promet, poslovne in finančne storitve) ter v zasebni potrošnji (trgovina na drobno, gostinstvo).

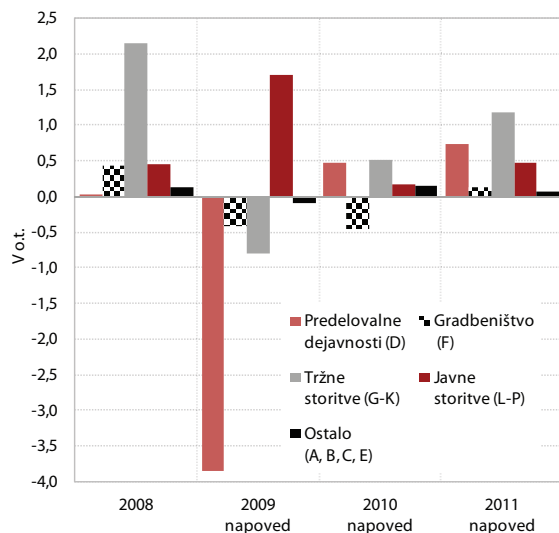
¹¹ V šolskem letu 2008/2009 je bilo v vrtece vpisanih 4.607 otrok več kot v predhodnem letu, od tega kar 3.023 v prvi starostni skupini.

Tabela 5: Jesenska napoved dodane vrednosti po dejavnostih za obdobje 2009–2011, realne stopnje rasti v %

	2008	Napoved		
		2009	2010	2011
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	0,2	-7,0	6,0	1,0
B Ribištvo	-5,6	0,0	0,0	0,5
C Rudarstvo	1,4	-9,0	-4,0	-2,0
D Predelovalne dejavnosti	0,1	-18,0	2,5	3,7
E Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	4,5	-5,5	1,0	2,0
F Gradbeništvo	5,5	-12,0	-5,5	2,0
G Trgovina in popravila motornih vozil	5,0	-10,0	1,0	2,5
H Gostinstvo	-2,8	-4,0	1,0	1,5
I Promet, skladiščenje in zveze	6,5	-6,5	0,0	3,0
J Finančno posredništvo	7,1	7,0	4,0	5,0
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	4,5	-5,0	1,0	2,0
L Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	3,0	2,5	0,5	2,0
M Izobraževanje	1,0	2,5	1,0	2,0
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	3,8	4,0	2,5	3,5
O Druge skupne in osebne storitve	2,3	0,5	-1,0	1,5
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	2,0	5,0	1,0	1,0
DODANA VREDNOST	3,2	-7,3	0,9	2,6
a) Davki na proizvode in storitve	4,9	-8,0	0,4	1,8
b) Subvencije na proizvode in storitve	-4,3	-8,0	-5,0	0,0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	3,5	-7,3	0,9	2,5

Vir: SURS, napoved UMAR.

Slika 12: Prispevki posameznih dejavnosti k rasti dodane vrednosti v obdobju 2008–2011, v o. t.

Vir: SURS, napovedi UMAR.

Kljub temu se bodo medletni padci dodane vrednosti glede na nizko aktivnost ob koncu leta 2008 proti koncu leta zmanjšali. Izjema je dejavnost promet, skladiščenje in zveze, saj so v konjunktorno najbolj odvisnem cestnem blagovnem prometu lani tudi še v zadnjem četrtletju beležili visoke rasti obsega prevozov. Skupni padec dodane vrednosti tržnih storitev v letu 2009 bo tako 5,4-odstoten. V drugih, pretežno javnih storitvah se bo glede na sprejet vladni sklep o omejevanju rasti zaposlenosti v letošnjem letu rast dodane vrednosti do konca leta upočasnila, v povprečju leta pa bo 2,6-odstotna.

V letih 2010 in 2011 napovedujemo postopno povečevanje dodane vrednosti (0,9 % in 2,6 %), ki

pa bo kljub precejšnjemu znižanju v letošnjem letu relativno počasno. Ob napovedi postopnega okrevanja v mednarodnem okolju (gl. Predpostavke jesenske napovedi) in s tem domačega blagovnega izvoza pričakujemo, da se bo medčetrtna rast dodane vrednosti v predelovalnih dejavnostih, ki bo prisotna že v drugi polovici letošnjega leta, v prihodnjem letu nadaljevala, vendar bo ostala skromna. Bolj pospešene rasti glede na predvideno postopnost okrevanja tudi v glavnih trgovinskih partnericah ni pričakovati, poleg tega bo pri domačem povpraševanju na proizvodno aktivnost predelovalnih dejavnosti še naprej negativno vplivalo nadaljnje krčenje gradbene dejavnosti. Počasna krepitev predelovalnih dejavnosti bo delno tudi strukturne narave,

Okvir 2: Revizija temeljnih agregatov nacionalnih računov, upoštevana v jesenski napovedi in mednarodna primerjava preteklih revizij

Statistični urad RS je septembra 2009 objavil redno letno revizijo podatkov o bruto domačem proizvodu, temeljnih agregatih nacionalnih računov in zaposlenosti za obdobje 2005–2007 ter prvo letno oceno za leto 2008. Po tej objavi so se vrednosti podatkov o bruto domačem proizvodu (BDP) za obdobje 2005–2008 v tekočih cenah povečale minimalno, ocena stopnje gospodarske rasti pa se je spremenila za leti 2005 in 2006. Večji popravki so bili znotraj strukture BDP po izdatkovni, proizvodni in stroškovni strani zlasti v letu 2008, za katero so bili objavljeni prvi letni podatki. Novi podatki nacionalnih računov vključujejo tudi korekcijo klasifikacije odpisa dolgov (po novem kot transfer kapitala v/iz tujine), ki je bila tako v plačilni bilanci BS kot v nacionalnih računih opravljena od leta 2002 dalje. Revidirani primanjkljaj s tujino glede na BDP je tako v tem obdobju v povprečju višji za okoli 0,4 o. t. (v letu 2007 znaša 4,6 % BDP, prej 3,5 %; v letu 2008 znaša 6,0 % BDP, prej 5,6 %).

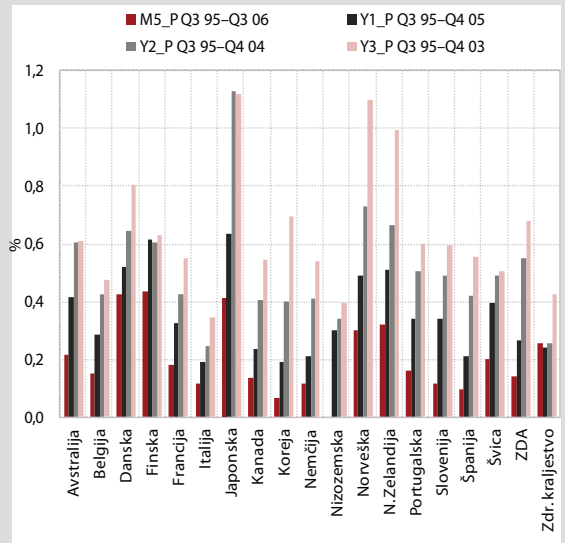
Po metodologiji OECD smo naredili analizo revizij četrtnih stopenj rasti BDP za Slovenijo, ki jo je OECD pripravil za 18 izbranih držav članic. Ena od dimenzij statistične kakovosti je poleg točnosti in pravočasnosti tudi zanesljivost prve ocene podatka, ki se meri z oceno velikosti kasnejših popravkov (revizij) podatka. Iz analize, ki smo jo izdelali na UMAR je razvidno, da revizije četrtnih podatkov medletnih stopenj rasti BDP, kljub tranzicijskemu obdobju v Sloveniji ne odstopajo bistveno od povprečja revizij v izbranih državah OECD. So pa razlike, ko primerjamo različne mere posameznih revizij. Zanesljivost prve ocene lahko izražamo z različnimi kazalci, med katerimi je tudi povprečna absolutna revizija. Analiza je pokazala, da so povprečne absolutne revizije v nekaterih državah občutno večje kot v drugih. Izstopajo Japonska, Norveška in Nova Zelandija, medtem ko je Slovenija po tem kazalniku pod povprečjem (z izjemo revizije prve ocene po enem letu, ko je za 0,06 % nad povprečjem). Primerjava standardizirane mere točnosti (standardni odklon), pa Slovenijo uvršča slabše, saj je med primerjanimi državami na 6. mestu z največjim odklonom. Za večino držav in tudi za Slovenijo nam revizije pokažejo, da so se prve ocene sčasoma popravile navzgor.

Tabela 6: Učinki revizije na rast in raven BDP za obdobje 2005–2008

	2005	2006	2007	2008
1. Nominalno povečanje ravni BDP glede na predhodno objavo, v % BDP	0,2	0,1	0,3	0,0
2. Stopnje rasti BDP po zadnji reviziji	4,5	5,8	6,8	3,5
3. Stopnje rasti BDP pred zadnjo revizijo	4,3	5,9	6,8	3,5
4. Razlike v stopnji rasti BDP (4=2-3)	0,2	-0,1	0,0	0,0

Vir: SURS.

Slika 13: Povprečna absolutna revizija med prvo objavo ocen medletnih stopenj rasti BDP po posameznih državah, objavljeno v intervalih 5 mesecev ter eno, dve in tri leta po prvi objavi

Vir: OECD Revision Database, za Slovenijo preračuni UMAR.

Opomba: M5_P = revizija podatkov pet mesecev po prvi objavi ocene za četrtni podatek (leto/leto)

Y1_P, Y2_P, Y3_P = revizija podatkov, objavljenih 1, 2 in 3 leta po prvi objavi ocene.

saj pričakujemo nadaljnje krčenje proizvodnih programov v tehnološko manj zahtevnih dejavnostih. Realna rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti bo tako v povprečju prihodnjega leta 2,5-odstotna, v letu 2011 pa ob napovedanem nadaljnjem oživljanju mednarodne trgovine 3,7-odstotna. V *gradbeništvu* bo v povprečju prihodnjega leta dodana vrednost realno še nižja (-5,5 %) kot letos. Po visokih rasteh v preteklih letih pričakujemo nadaljnje znižanje v gradnji avtocest, glede na precej nizko izkoriščenost proizvodnih kapacitet in relativno visok obseg zalog pa tudi v gradnji stavb (poslovne stavbe in stanovanja). Za leto 2011 napovedujemo 2-odstotno realno rast dodane vrednosti, ki bo izhajala predvsem iz

ponovne krepitve v gradnji stavb. V *tržnih storitvah* se v prihodnjem letu pričakuje rahlo izboljšanje (1,1-odstotna realna rast dodane vrednosti), ki bo sledilo krepitvi tujega povpraševanja (izvoz storitev) in izboljšanju aktivnosti v predelovalnih dejavnostih. V letu 2011, ko naj bi se ponovno okrepili tudi zasebna potrošnja (in s tem predvsem prodaja trajnih dobrin) in gradbena aktivnost, pa bo rast dodane vrednosti tržnih storitev še nekoliko višja, 2,6-odstotna. V *drugih, pretežno javnih storitvah* se bo rast dodane vrednosti zaradi predvidenega nadaljnega omejevanja zaposlenosti v prihodnjem letu močno umirila (na 0,8 %), v letu 2011 pa bo ponovno nekoliko višja (2,3 %).

Okvir 3: Zadolževanje v letu 2009

Čeprav se medbančne obrestne mere v evrskem območju znižujejo že od konca preteklega leta, pa do občutnega oživljanja na medbančnem trgu še ni prišlo. Slovenske banke tako neto odplačujejo kredite, samo junija v višini 1,3 mrd EUR, v prvi polovici leta pa je neto odliv že presegel 2 mrd EUR. Ročnost kreditov na teh trgih se je v zadnjem letu in pol precej znižala, tako da pričakujemo, da se bodo večje banke v prihodnjih letih zaradi državnega jamstva odločale tudi za izdajo obveznic, kar bo izboljšalo njihovo ročnostno strukturo obveznosti.

Zadolževanje podjetij in NFI pri domačih bankah je bilo v prvih sedmih mesecih letos na zelo nizki ravni. Neto tokovi tovrstnih kreditov so dosegli 283,7 mio EUR, kar je le slabo desetino vrednosti iz primerljivega obdobja lani, ko umirjanje kreditne aktivnosti še ni bilo tako izrazito. Najbolj zaostrene so bile razmere v drugem četrtletju letos ko so podjetja in NFI kredite pri domačih bankah celo neto odplačevala. V sedmih mesecih letos so najpomembnejši del zadolževanja predstavljali krediti za obratna sredstva, ki so kljub temu dosegli le dobro petino vrednosti iz primerljivega obdobja lani. Še bolj (na desetino vrednosti iz istega obdobja lani) se je umirilo neto zadolževanje za investicije. Krediti za ostale namene, kamor se uvrščajo tudi krediti namenjeni za financiranje prevzemne aktivnosti, pa so se v tem obdobju neto odplačevali.

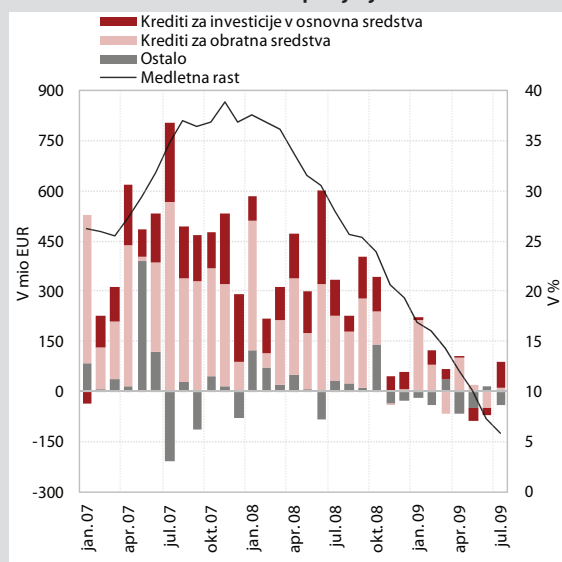
Nasprotno so podjetja in NFI v prvi polovici leta okrepila neto zadolževanje na tujem. To je bilo na ravni 264,0 mio EUR, kar je za slabo šestino več kot v primerljivem obdobju lani. Ugodna je tudi ročnostna struktura zadolževanja, saj celoten obseg neto tokov odpade na dolgoročne kredite. Razloge, da se zadolževanje v tujini krepí kljub močno zaostrenim razmeram (v EMU so podjetja in NFI v sedmih mesecih letos kredite celo neto odplačevala), gre iskati v precej visokih aktivnih obrestnih merah v Sloveniji, zato se nekatera podjetja z dobro bonetiteto zadolžujejo tudi na tujem. Tuje zadolževanje podjetij in NFI je tako v polletju preseglo neto tokove kreditov pri domačih bankah in je predstavljalo že 53,1 % celotnega neto zadolževanja podjetij in NFI, medtem ko so v obdobju 2005–2008 v povprečju predstavljali manj kot 15 %.

Kreditni potencial iz državne jamstvene sheme za podjetja ostaja neizkoriščen. Od sprejema Zakona o jamstveni shemi je SID banka do 10. septembra izvedla že štiri avkcije, kjer je bilo po podatkih Ministrstva za finance podeljenih za 305,8 mio EUR jamstev. Država pa je v prvih treh avkcijah v povprečju prevzela za dobrih 30 % tveganja, v nobenem primeru pa ne več kot 40 %, kar je za polovico manj kot omogoča zakon. Na teh treh avkcijah je bilo po podatkih Ministrstva za finance do začetka septembra ponujenih dobrih 860 mio EUR sredstev. Kljub temu razmeroma obsežnemu kreditnemu potencialu, se je po razpoložljivih podatkih iz prvih treh shem odobrilo le za dobrih 250 mio EUR posojil, kar je precej pod pričakovanji.

Zadolževanje gospodinjstev je bilo v prvih sedmih mesecih skromno. Z 227,6 mio EUR je doseglo le tretjino neto tokov iz enakega obdobja lani. Gospodinjstva so potrošniška posojila neto odplačevala (v višini 15 mio EUR), medtem ko so neto najela za 45 % manj stanovanjskih posojil (242 mio EUR) kot v enakem obdobju lani in le za 1,1 mio EUR ostalih posojil.

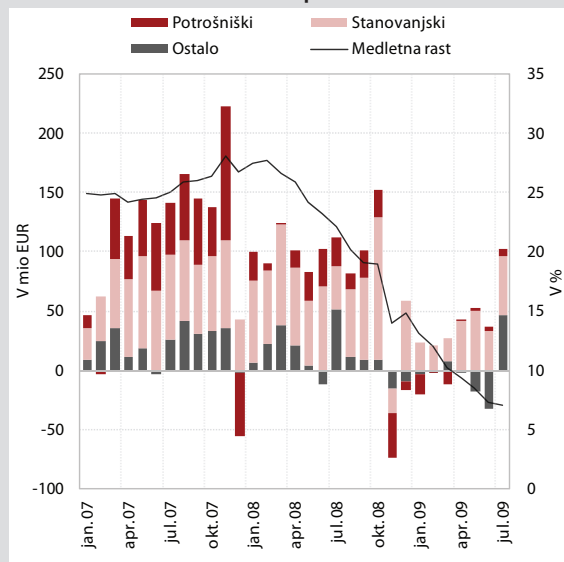
Predvidoma oktobra letos bodo lahko tudi gospodinjstva pridobila posojila v okviru jamstvene sheme za fizične osebe. Shema, v okviru katere bo posojilo mogoče najeti do konca leta 2010, je namenjena prvemu reševanju stanovanjskega problema in drugim namenom (v tem primeru se lahko zadolžijo le določene skupine prebivalstva). Jamstvena kvota 350 mio EUR pomeni vsaj 650 mio EUR kreditnega potenciala, kar predstavlja dobro polovico neto tokov posojil gospodinjstev v povprečju preteklih treh let.

Slika 14: Neto tokovi kreditov podjetjem in NFI

Vir: BS, preračuni UMAR.

Slika 15: Neto tokovi kreditov prebivalstvu

Vir: BS, preračuni UMAR.

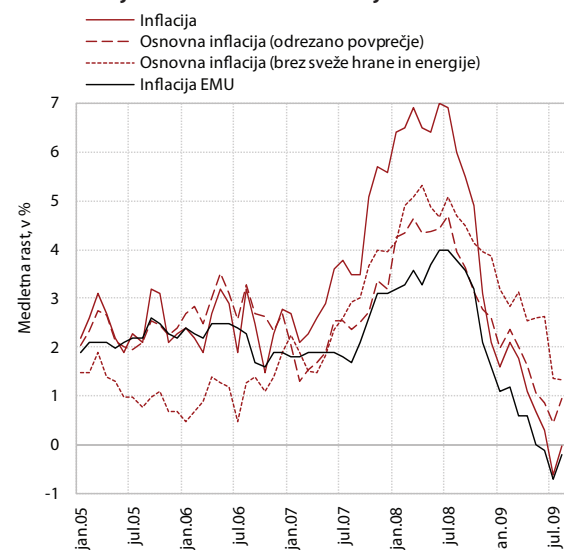
Inflacija

V osmih mesecih letos smo bili v Sloveniji priča nadaljevanju umirjanja inflacije iz lanskega leta. Ključni razlogi za umirjanje medletne inflacije so bili tako v evrskem območju kot pri nas enaki. Inflacija se je že od druge polovice lanskega leta hitro umirjala predvsem zaradi »učinka osnove« pri cenah tekočih goriv in v manjši meri tudi hrane (gl. Okvir 4). Relativno šibka gospodarska aktivnost pa je ob odsotnosti šokov pri cenah surovin vplivala tudi na umirjanje cenovnih pritiskov pri ostalih proizvodih in storitvah. Nižje rasti cen kot lani je tako izkazovalo devet od dvanajstih osnovnih skupin indeksa cen življenjskih potrebščin. Na pojemanje inflacijskih pritiskov kažejo tudi mere osnovne inflacije¹² (gl. Slika 16).

Ukrepi vlade na davčnem področju so letos močnejše kot v zadnjih letih vplivali na cene življenjskih potrebščin. Prispevek davčnih sprememb na inflacijo je bil letos najvišji po letu 2002 (gl. Slika 17). V pogojih znižane gospodarske aktivnosti je vlada izpad javnofinančnih prihodkov delno blažila z višjimi dajatvami na trošarinske izdelke (gl. Javnofinančna gibanja). Rast cen življenjskih potrebščin je v osmih mesecih znašala 1,4 %, k temu pa so povišanja trošarin skupaj prispevala približno 1 o. t., od tega 0,7 o. t. trošarine na tekoča goriva, 0,2 o. t. trošarine na tobak in 0,1 o. t. trošarine na alkohol.

Cene, ki so pod različnimi oblikami regulacije, izgubljajo delež v indeksu cen življenjskih potrebščin, njihova

Slika 16: Dejanska in osnovna inflacija

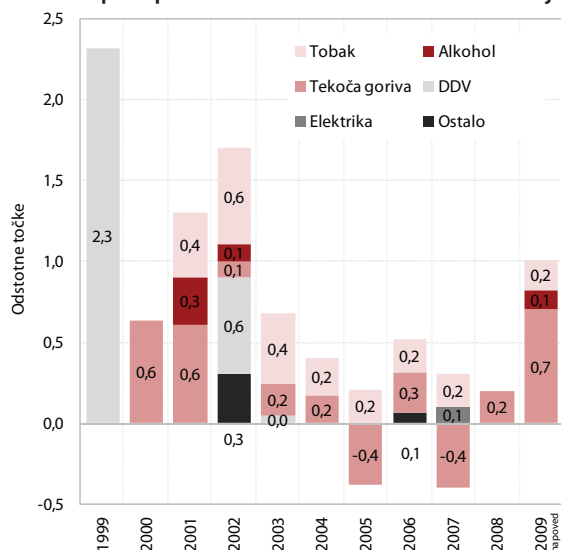
Vir: SURS; preračuni UMAR.

rast pa v nekaterih primerih odstopa od veljavnega Načrta uravnavanja reguliranih cen. V prvih osmih mesecih letos so se regulirane cene povišale za 8,7 %, kar je v največji meri povezano z rastjo cen tekočih goriv za prevoz in ogrevanje. Ostale regulirane cene so se v tem obdobju povišale za 2,2 %, kar je med drugim posledica nenačrtovanega povišanja RTV prispevka in cen vinjet¹³ ter povišanja cen potniškega železniškega prevoza, ki je bilo tudi nekoliko večje od načrtovanega. Delež reguliranih cen v indeksu cen življenjskih potrebščin se sicer počasi

¹² Mere osnovne inflacije so bodisi očiščene enkratnih velikih mesečnih nihanj cen bodisi cen tistih proizvodov, ki so najbolj volatilne (nafta, sezonska hrana).

¹³ Pri izračunu smo upoštevali, da se je v vmesnem času način cestninjenja spremenil.

Slika 17: Vpliv sprememb davkov in trošarin na inflacijo

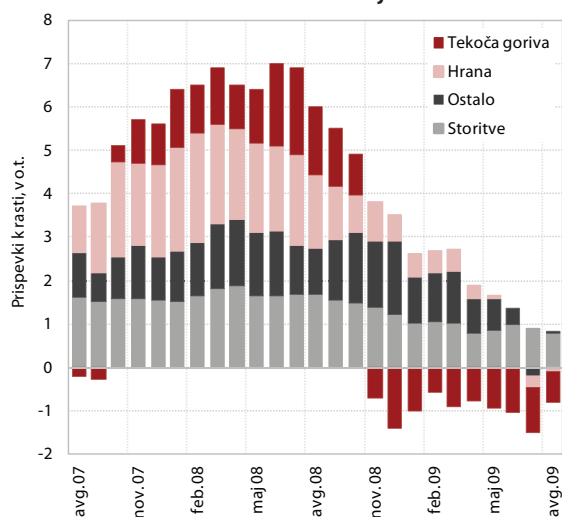

Vir: SURS; preračuni in napoved UMAR.

zmanjšuje, do liberalizacije cen pa je nazadnje prišlo avgusta letos, ko je vlada prenesla pristojnosti oblikovanja cen komunalnih storitev z državne ravni na lokalno raven. Cene komunalnih storitev so se v prvih osmih mesecih sicer povišale le za 0,1 %, v letu 2008 pa v povprečju za 1,7 %.¹⁴ Cene elektrike za gospodinjstva, ki jih je vlada liberalizirala že poleti leta 2007, so se v letošnjem letu povišale za 16,1 %, kar je k inflaciji prispevalo 0,5 o. t.

Pričakujemo, da se bo medletna inflacija do konca leta 2009 postopoma poviševala in bo decembra dosegla 1,9 %, v povprečju pa bo znašala 1,0 %. Jesenska napoved inflacije predvideva za približno pol odstotne točke višjo inflacijo kot pomladanska, kar izhaja predvsem iz nekoliko drugačnih dejanskih gibanj cen nafte in trošarin v mesecih po pripravi pomladanske napovedi. Cena nafte na svetovnih trgih se je z okoli 45 USD/sod, kolikor je znašala predpostavka do konca leta, postopoma povzpela na 70–75 USD/sod. To je k inflaciji prispevalo dodatne 0,3 o. t. Od priprave pomladanske napovedi so se bolj, kot je izhajalo iz tedaj veljavnih dokumentov, povišale še trošarine (na tobak in na tekoča goriva), kar je k inflaciji v osmih mesecih prav tako prispevalo dodatne 0,3 o. t. Ob upoštevanju doslej sprejetih ukrepov na področju trošarinske politike

Slika 18: Razčlenitev medletne inflacije

Vir: SURS; preračuni UMAR.

do konca leta ne pričakujemo sprememb obdavčitve in trošarinskih dajatev. Predpostavko cen nafte pa za to obdobje ohranjamo na ravni 75 USD/sod, kolikor so znašale ob koncu avgusta. Na podlagi zadnjih napovedi mednarodnih institucij glede gibanj cen hrane na svetovnem trgu za letos predpostavljamo, da bo tudi rast cen hrane v Sloveniji ostala še naprej umirjena in inflacije ne bo pospeševala. Prav tako podobno, kot smo predvideli spomladi, zaradi relativno šibke gospodarske aktivnosti do konca leta ni pričakovati inflacijskih pritiskov.

V letu 2010 skladno s pričakovanim okrevanjem gospodarske aktivnosti pričakujemo povišanje medletne inflacije na 2,0 % in povprečne na 1,5 %. Ob predpostavljenem postopnem globalnem oživiljanju gospodarske aktivnosti naj bi se nekoliko povečali pritiski na rast cen v celotnem evrskem območju. Glede na predpostavko o cenah nafte (75 USD/sod) bo prispevek rasti cen tekočih goriv za prevoz in ogrevanje k medletni inflaciji ob koncu leta zanemarljiv, do prve polovice leta pa bo še prisoten, saj predpostavljena cena nafte precej presega cene v prvi polovici leta 2009 (gl. Okvir 4). Ob predpostavki nadaljnje blage rasti cen nafte (na 80 USD/sod) in ostalih surovin na svetovnih trgih, ki bo spremljala nadaljnjo krepitev gospodarske aktivnosti

Tabela 7: Jesenska napoved inflacije za obdobje 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo

	2008	2009		2010		2011	
		Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
Inflacija (povprečje leta, v %)	5,7	0,4	1,0	1,6	1,5	2,6	2,5
Inflacija (dec./dec., v %)	2,1	1,4	1,9	2,2	2,0	3,0	2,7

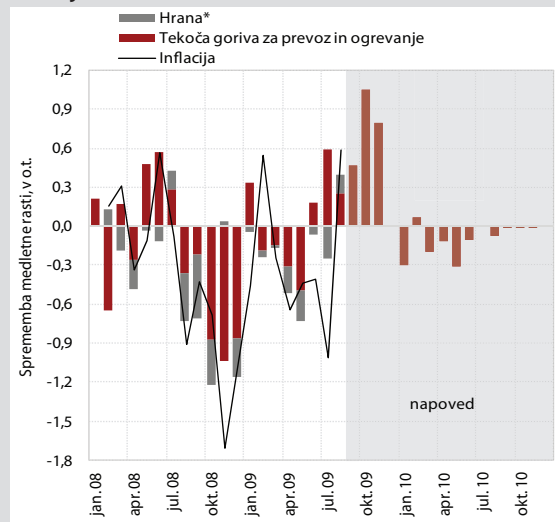
Vir: SURS, napoved UMAR.

¹⁴ Vpliv dejanskih povišanj cen komunalnih storitev na inflacijo je sicer omejen, ker zaradi metodologije spremljanja cenovnih gibanj niso zajete spremembe cen v vseh občinah.

Okvir 4: Učinek osnove in vpliv na dinamiko medletne inflacije

Gibanje cene nafte je poleg gibanja cen hrane v preteklih dveh letih ključno zaznamovalo dinamiko rasti cen življenjskih potrebščin tako v Sloveniji kot v evrskem območju. V juliju leta 2008, ko smo bili priča zgodovinsko najvišjim ravnam cen nafte na svetovnih trgih (okoli 140 USD/sod), so te preko rasti cen tekočih goriv za prevoz in ogrevanje k medletni inflaciji prispevale skoraj 2 o. t. V drugi polovici leta se je ob pojemajoči svetovni gospodarski aktivnosti cena nafte zelo znižala, na približno 40 USD/sod, kar se je najprej odrazilo v zmanjševanju pozitivnega prispevka k inflaciji, ki je decembra 2008 postal negativen in najnižjo vrednost dosegel julija letos (znašal je -1.0 o. t.). V avgustu letos je učinek že začel delovati v nasprotno smer – negativni prispevek gibanja cen tekočih goriv za prevoz in ogrevanje k inflaciji se je zmanjšal na -0,7 o. t. – zato ocenjujemo, da sta bili deflacija, ki smo jo beležili v juliju, in ničelna rast cen življenjskih potrebščin v avgustu le kratkotrajni. Ob predpostavljeni ceni nafte do konca letošnjega leta in v prihodnjem letu (75 USD/sod) se bo negativen prispevek še naprej zniževal in ob koncu leta obrnil v pozitivnega, kar bo na medletni ravni vse do julija 2010, ko bo glede na predpostavko cen nafte »učinek osnove« največji, dvigovalo rast cen življenjskih potrebščin.

Slika 19: Vpliv sprememb medletnih prispevkov rasti cen hrane in tekočih goriv na spremembe medletne inflacije

Vir: SURS; preračuni in napoved UMAR.

Opomba: *Prispevek cen hrane je prikazan le za dejanske podatke do avgusta 2009.

v mednarodnem in domačem okolju, se bo medletna inflacija v letu 2011 še nekoliko povišala, in sicer na 2,7 % ob koncu leta, povprečna pa na 2,5 %. Rast cen storitev bo v obeh letih prehitela rast cen blaga in tako odražala dohitevanje cenovne ravni na evrskem območju.

Tveganja za napoved inflacije so enakomerno porazdeljena in jih podrobneje pojasnjujemo v poglavju Ocena tveganj.

Plače

Nominalna rast skupne bruto plače bo letos kljub visoki rasti plač v javnem sektorju bistveno nižja kot lani, realno povečanje pa ne bo bistveno nižje.

Na osnovi gibanj v prvih šestih mesecih, ko je znašala nominalna rast povprečne bruto plače na zaposlenega na medletni ravni 5,0 % in ob napovedi le 0,8-odstotne rasti bruto plače v drugi polovici leta se bo letos skupna bruto plača nominalno povečala za 2,9 %, kar je 5,4 o. t. manj kot lani (0,3 o. t. več od spomladanske napovedi). Pri tem bo razkorak med povprečno letno rastjo bruto plače v zasebnem in javnem sektorju zelo velik (6,2 o. t.), predvsem zaradi visoke rasti plač v javnem sektorju, ki je posledica že izplačanih prvih dveh četrtin sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij. Realna rast skupne bruto plače bo letos 1,9-odstotna, kar je 0,6 o. t. manj od primerljive rasti v lanskem letu (2,5 %).

Povprečna bruto plača v zasebnem sektorju se bo letos ob precejšnjem padcu gospodarske aktivnosti nominalno povečala za manj kot odstotek. V prvem polletju se je bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju nominalno povečala za 2,2 % in realno za 0,9 %, kar je nekoliko več, kot smo predvideli spomladi. K rasti so bistveno prispevala izplačila na osnovi poslovanja podjetij v preteklem letu in povečanje osnovnih plač. Pri tem se je delež plačil za nadure v strukturi letošnje bruto plače na zaposlenega glede na lani prepolovil. Ob napovedi 0,5-odstotnega nominalnega medletnega znižanja bruto plače v drugem polletju se bo ta letos nominalno povečala za 0,8 %, realno pa se bo znižala (-0,2 %). K počasnejši rasti plač v drugi polovici leta bodo prispevali letošnja nekoliko nižje predvidena uskladitev izhodiščnih in najnižjih osnovnih plač¹⁵ ter pričakovana bistveno nižja izplačila božičnic in trinajstih plač kot v preteklih letih. V veljavi sta tudi shemi subvencioniranja skrajšanega delovnega časa in čakanja na delo, ki obe predvsem ohranjata delovna mesta, zadnja shema – katere pričetek izplačevanja prvih subvencioniranih nadomestil plač bo septembra letos¹⁶ – pa bo nekoliko vplivala tudi na višino

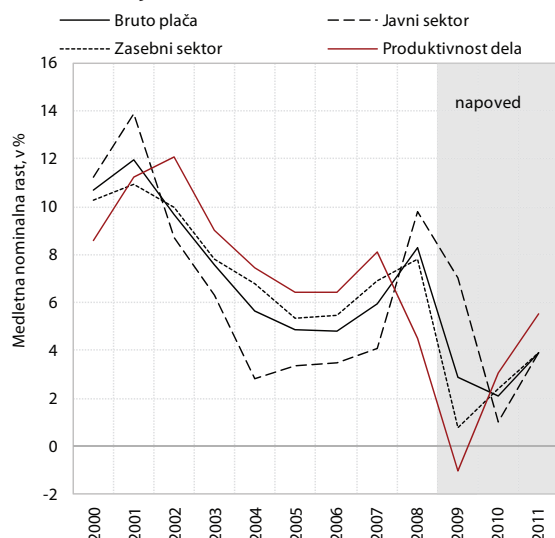
¹⁵ Skladno s Kolektivno pogodbo o izredni uskladitvi plač za leto 2007 in načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009 naj bi se izhodiščne in najnižje osnovne plače v avgustu uskladile za 2,3 % (lani za 3,9 %). V močno poslabšanih gospodarskih razmerah pa bo vpliv letošnje predvidene uskladitve na rast plač še manjši kot sicer.

¹⁶ Po Zakonu o delnem povračilu nadomestila plače ki je bil sprejet junija letos, in sicer v višini 85 % delavčeve povprečne mesečne plače za polni delovni čas iz zadnjih treh mesecev.

bruto plač¹⁷. Po drugi strani se bo, kljub težnji po ohranitvi delovnih mest in prepovedi odpuščenja za podjetja v shemah subvencioniranja, število zaposlenih do konca leta še naprej zniževalo (predvsem nižje kvalificiranih), kar bo vplivalo na višanje ravni povprečne bruto plače na zaposlenega v tem sektorju. Največji delež zaposlenih, vključenih v obe shemi subvencioniranja, je v dejavnostih industrije, kjer naj bi plače po oceni letos nominalno stagnirale. Medletna rast bruto plače zasebnega sektorja bo ob koncu leta nominalno dosegla le 0,6 %, realno pa bo negativna (-1,2 %).

V javnem sektorju bo letošnja rast plač visoka in tudi nekoliko višja od pomladanske napovedi. V prvem polletju se je bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju nominalno povečala za 11,7 % (pol o. t. več, kot smo predvideli spomladi) in realno za 10,3 %, k čemur sta glavino prispevala januarsko izplačilo druge četrtine sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij, vpliv visoke rasti plač iz druge polovice lanskega leta¹⁸, del pa tudi aprilski redna napredovanja. Ker je bila s februariskim dogovorom¹⁹ ukinjena letošnja redna julijska uskladitev plač in omejeno izplačevanje delovne uspešnosti javnim uslužbencem (od aprila dalje), bo v drugi polovici leta medletna nominalna rast bruto plače sektorja 2,5 %. Ob upoštevanju teh predpostavk pričakujemo, da se

Slika 20: Bruto plača na zaposlenega in produktivnost dela v obdobju 2000–2011, v %

Vir: SURS, preračuni in napovedi UMAR.

Opomba: Rast produktivnosti dela je merjena z rastjo bruto domačega proizvoda na zaposlenega.

¹⁷ Ker nadomestila ne smejo biti nižja od minimalne plače in ker je po podatkih dostopnih do 11. septembra pogodbo z državo za tovrstno pomoč sklenilo le 268 podjetij za 11.568 zaposlenih, ocenjujemo, da znižanje povprečne bruto plače na ta račun ne bo prav veliko.

¹⁸ Izplačilo prve četrtine sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij.

¹⁹ Dogovor o ukrepih na področju plač v javnem sektorju zaradi spremenjenih makroekonomskih razmer za obdobje 2009–2010.

bo letos bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju v povprečju nominalno povečala za 7,0 % in realno za 5,9 % (to je nominalno 0,4 o. t. več od pomladanske napovedi). Medletna rast plač sektorja se bo postopoma umirjala in ob koncu leta dosegla 2,0-odstotno nominalno oz. 0,1-odstotno realno rast.

Letos se bo razmerje med rastjo plač in produktivnostjo dela zelo poslabšalo. Nominalno bo skupna rast plač presegla rast produktivnosti, merjeno z BDP na zaposlenega, za 3,9 o. t., realno pa celo za 6,9 o. t. V zasebnem sektorju bo ta razkorak manjši (nominalno za 1,8 o. t., realno za 4,8 o. t.), v javnem pa večji, saj bo rast plač javnega sektorja presegla nominalno skupno produktivnost dela za 8,0 o. t. (realno pa za 10,9 o. t.).

Napoved rasti plač v letih 2010–2011 temelji na Osnutku proračunskega memoranduma 2010–2011 in pogajalskih izhodiščih Vlade RS za pogajanja s sindikati javnega sektorja.

Leta 2010 bo ob predpostavljani izraziti upočasnitvi nominalne rasti plač v javnem sektorju na 1,0 % in rahli okrepitvi rasti plač v zasebnem sektorju na 2,4 % rast skupne bruto plače z 2,1 % zaostajala za rastjo produktivnosti dela. Za prihodnje leto tako v zasebnem kot v javnem sektorju plačna politika še ni dogovorjena. Upoštevajoč proračunski memorandum za obdobje 2010–2011 in pogajalska izhodišča Vlade RS za pogajanja s sindikati javnega sektorja bo bruto plača v javnem sektorju v letu 2010 nominalno višja za 1,0 %, realno pa bo za 0,5 % nižja kot v letu 2009. To je bistveno nižja rast, kot je bila predvidena spomladi²⁰ (8,5 %). Čeprav se variantna predloga ukrepov politike plač v javnem sektorju, predstavljena v pogajalskih izhodiščih, vsebinsko zelo razlikujeta, pa je učinek na rast bruto plače v letu 2010 po obeh enak. V obeh predlogih je predvidena izvedba aprilskih napredovanj javnih uslužbencev, ne pa tudi julijska uskladitev plač in izplačila za delovno uspešnost²¹. V zasebnem sektorju na rast plač v prihodnjem letu še ne bo dodatnih pritiskov s trga dela, ob rahlem okrevanju gospodarske aktivnosti in enem delovnem dnevu več pa se bo bruto plača nominalno povečala za 2,4 %, realno pa za 0,9 %. Skupna bruto plača na zaposlenega se bo tako v letu 2010 nominalno povečala za 2,1 %, realno pa za 0,6 % (pri tem bo nominalno zaostajala za rastjo produktivnosti dela za 1,0 o. t., realno pa za 1,9 o. t.).

Leta 2011 bo rast plač v zasebnem in javnem sektorju enaka in bo zaostajala za produktivnostjo dela. Za zasebni sektor napovedujemo 3,9-odstotno nominalno povečanje plač skladno z nadaljnjim izboljšanjem gospodarskega okolja v letu, ki bo sicer za tri delovne dni

²⁰ Napoved je vključevala januarsko in marčno odpravo nesorazmerij, redna napredovanja, izplačila delovne uspešnosti in julijsko uskladitev plač z inflacijo.

²¹ Po februariskem dogovoru naj bi del plače za redno delovno uspešnost uslužbencem zopet pripadal od decembra 2009 dalje.

Tabela 8: Jesenska napoved gibanj plač in produktivnosti za obdobje 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo

		2008	2009		2010		2011	
			Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
Nominalna rast, v %	Bruto plača na zaposlenega	8,3	2,6	2,9	4,2	2,1	4,2	3,9
	Zasebni sektor	7,8	0,5	0,8	2,0	2,4	4,1	3,9
	Javni sektor	9,8	6,6	7,0	8,5	1,0	4,4	3,9
	Produktivnost dela	4,5	4,2	-1,0	4,0	3,1	5,3	5,5
Realna rast, v %	Bruto plača na zaposlenega	2,5	2,2	1,9	2,6	0,6	1,6	1,4
	Zasebni sektor	2,0	0,1	-0,2	0,4	0,9	1,5	1,4
	Javni sektor	3,9	6,2	5,9	6,8	-0,5	1,8	1,4
	Produktivnost dela	0,7	1,5	-5,0	2,8	2,5	3,1	3,4

Vir: SURS, napovedi UMAR.
Opomba: Rast produktivnosti dela je merjena z rastjo bruto domačega proizvoda na zaposlenega.

krajše od predhodnega. V javnem sektorju enaka napoved rasti plač vključuje napredovanja in postopno uvajanje elementov plače, ki so v predlogu ukrepov politike plač v javnem sektorju začasno ukinjeni. Nominalna rast skupne bruto plače na zaposlenega (3,9 %) bo zaostajala za 1,6 o. t. za nominalno rastjo produktivnosti dela, še večje pa bo realno zaostajanje pri 1,4-odstotni rasti plače in 3,4-odstotni rasti produktivnosti dela.

V primeru, da se omenjeni ukrepi na področju plač javnega sektorja ne bi izvedli, bi bila rast plač v javnem sektorju zlasti prihodnje leto bistveno višja, kar bi vplivalo tudi na rast skupne bruto plače. V letu 2009 bi bila rast skupne bruto plače enaka kot v osnovnem scenariju, v javnem sektorju pa bi bila za 0,1 o. t. višja, saj naj bi od decembra 2009 naprej, skladno s februarским dogovorom²², javnim uslužbencem ponovno pripadal del plače za redno delovno uspešnost. **V letu 2010** bi bila nominalna rast plač v javnem sektorju brez ukrepov kar 10,3-odstotna (realno 8,7 %), kar je dobrih 9,0 o. t. višja rast kot v osnovnem scenariju. Napoved temelji na višjem prenosu rasti iz preteklega leta (zaradi ponovnih izplačil

delovne uspešnosti), rednih napredovanjih, uvedbi zadnjih dveh četrtnih v dogovorjenem roku (januarja in marca 2010), polni julijski uskladitvi z medletno inflacijo iz Jesenske napovedi ter dodatnemu januarskemu povečanju osnovnih plač za razliko med napovedano in dejansko inflacijo v letu 2009. Nominalna rast skupne bruto plače bi bila posledično 5,0-odstotna (realno 3,4 %) oz. 2,9 o. t. višja od rasti v osnovnem scenariju. **V letu 2011** bi nominalna rast bruto plače v javnem sektorju znašala 5,6 % (realno 3,0 %), kar je 1,7 o. t. višja rast kot v primeru, da pride do uveljavitve omenjenih ukrepov, in bi temeljila na bistveno višjem prenosu rasti iz preteklega leta, na rednih napredovanjih ter polni julijski uskladitvi plač z inflacijo. Skupna bruto plača bi bila posledično nominalno višja za 4,5 % glede na preteklo leto, kar je 0,6 o. t. več kot izhaja iz osnovnega scenarija.

Zaposlenost in brezposelnost

V prvi polovici leta 2009 je bilo zmanjševanje števila delovno aktivnih precej počasnejše, kot smo predvidevali spomladi. Mehanizem prilagajanja trga dela spremenjenim gospodarskim okoliščinam je bil v prvi polovici leta bistveno drugačen, kot smo pričakovali spomladi, ko smo predvideli večji padec zaposlenosti in s tem manjši padec produktivnosti, merjene z BDP na zaposlenega, podjetja pa so nasprotno, na umirjanje gospodarske aktivnosti bolj odregirala z zmanjševanjem števila opravljenih nadur in skrajševanjem delovnega časa in manj z zmanjševanjem števila zaposlenih. Povprečen padec števila delovno aktivnih je bil tako v primerjavi s prvim polletjem lani relativno majhen (-1,2 %). Največji je bil v predelovalnih dejavnostih (za 8,3 %), kar je posledica velikega padca proizvodnje. Delo so v največjem obsegu izgubili delavci v proizvodnji kovinskih izdelkov, drugih strojev in naprav, v predelavi lesa, proizvodnji električnih naprav ter oblačil in tekstilij. Precej nižje kot v prvi polovici lanskega leta je bilo število delovno aktivnih tudi v kmetijstvu (za 6 %) in rudarstvu (za 7,5 %), kjer

Tabela 9: Rast plač v primeru, da se ukrepi na področju plač javnega sektorja ne izvedejo

		2008	2009	2010	2011
			Rast plač brez ukrepov v javnem sektorju		
Nominalna rast, v %	Bruto plača na zaposlenega	8,3	2,9	5,0	4,5
	Zasebni sektor	7,8	0,8	2,4	3,9
	Javni sektor	9,8	7,1	10,3	5,6
Realna rast, v %	Bruto plača na zaposlenega	2,5	1,9	3,4	2,0
	Zasebni sektor	2,0	-0,2	0,9	1,4
	Javni sektor	3,9	6,0	8,7	3,0

Vir: SURS, 2009–2011 napoved UMAR.

²² Dogovor o ukrepih na področju plač v javnem sektorju zaradi spremenjenih makroekonomskih razmer za obdobje 2009–2010.

Tabela 10: Formalno delovno aktivni po dejavnostih v prvi polovici leta 2008 in 2009

	Povprečno število		Sprememba števila	Sprememba v %
	I–VI 2008	I–VI 2009		
SKUPAJ	875.133	865.018	-10.116	-1,2
A Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	40.320	37.894	-2426	-6,0
B Rudarstvo	3.660	3.387	-273	-7,5
C Predelovalne dejavnosti	223.987	205.409	-18.578	-8,3
D Oskrba z električno energijo, plinom in paro	7.662	7.855	193	2,5
E Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki, saniranje okolja	8.753	8.986	234	2,7
F Gradbeništvo	85.108	87.717	2.609	3,1
G Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	115.191	115.358	167	0,1
H Promet in skladiščenje	50.845	50.363	-482	-0,9
I Gostinstvo	33.591	34.027	436	1,3
J Informacijske in komunikacijske dejavnosti	21.617	22.522	905	4,2
K Finančne in zavarovalniške dejavnosti	24.013	24.719	706	2,9
L Poslovanje z nepremičninami	4.062	4.362	301	7,4
M Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	42.057	44.269	2.212	5,3
N Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	25.613	25.372	-241	-0,9
O Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	50.888	51.338	450	0,9
P Izobraževanje	59.996	61.608	1.612	2,7
Q Zdravstvo in socialno varstvo	50.873	52.057	1.184	2,3
R Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	13.807	14.072	265	1,9
S Druge dejavnosti	12.604	13.166	562	4,5
T Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	488	538	50	10,2

Vir: SURS; preračuni UMAR.

že vrsto let prihaja do prestrukturiranja dejavnosti. V številnih tržnih dejavnostih, ki jih je kriza manj prizadela kot predelovalne dejavnosti, je število delovno aktivnih v povprečju ostalo na podobni ali višji ravni kot v prvem polletju 2008. V gradbeništvu je bilo višje kot lani celo za 3 %, kljub temu da je bila dodana vrednost nižja za 12,9 %. Število delovno aktivnih v pretežno javnih storitvah je še naraščalo (gl. Tabelo 10).

Takšna gibanja števila delovno aktivnih (zaposlenih in samozaposlenih) so ugodnejša, kot smo predvideli spomladi, kar prinaša tudi manjše celoletno zmanjšanje. Ugodnejša gibanja so, poleg omenjenega drugačnega odziva podjetij na upad gospodarske aktivnosti, kot smo ga pričakovali spomladi, deloma posledica januarja sprejetega interventnega Zakona o delnem subvencioniranju polnega delovnega časa²³ in večjega vključevanja brezposelnih v programe aktivne politike zaposlovanja, predvsem v programe spodbujanja zaposlitve in samozaposlitve. V drugi polovici leta pričakujemo umiritev zmanjševanja števila delovno aktivnih zaradi predvidenega zmanjšanja

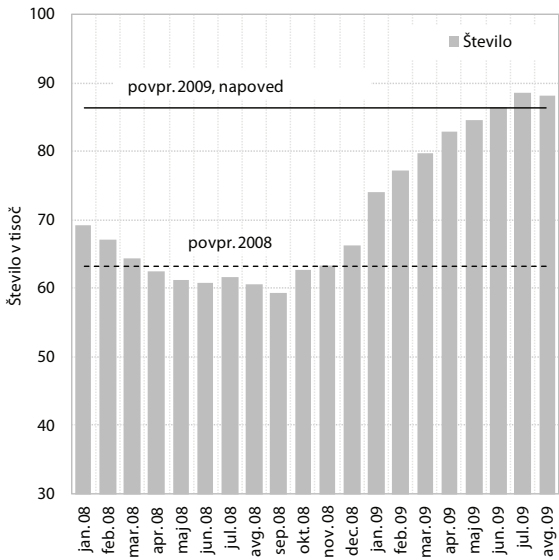
upadanja aktivnosti in dodatnega interventnega zakona za ohranjanje delovnih mest.²⁴ Precej manj, kot smo pričakovali spomladi, se je zmanjševalo zlasti povpraševanje po delavcih v gradbeništvu, kjer je ob nižji gradbeni aktivnosti že prišlo do zmanjšane dejanskega števila opravljenih nadur, do prilagoditve števila zaposlenih pa bo najverjetneje prišlo z večjim zamikom, kot smo ocenili spomladi. Ocenjujemo, da bo tako padec formalno delovno aktivnih v povprečju leta znašal 2,5 % (spomladi -4,2 %).

Hkrati z zmanjševanjem zaposlenosti narašča brezposelnost. Število registriranih brezposelnih narašča od septembra lani (59.303), ko je bilo najnižje po letu 1990. Do avgusta letos se je povečalo na 88.101, kar je za 45,2 % več kot avgusta lani. Število brezposelnih po anketi o delovni sili je v prvi polovici leta za 18,9 % višje kot lani. Višje so bile tudi stopnje brezposelnosti: registrirana se je do julija povečala na 9,4 % (2,9 o. t. več kot pred letom); anketna pa v drugem četrtletju 2009 na 5,6 % (1,4 o. t. več kot pred letom).

²³ Do 11. septembra letos je bilo v shemo skrajšanega delovnega časa vključenih (sklenjena pogodba z ZRZS) 708 podjetij z 59.591 zaposlenimi, kar predstavlja 6,9 % delovno aktivnih v juniju (zadnji podatek).

²⁴ Konec maja je bil sprejet Zakon o delnem povračilu nadomestila plač, ki predvideva sofinanciranje nadomestila plače delavcev na začasnem čakanju na delo. V to shemo je bilo do 11. septembra vključenih okoli 11.568 zaposlenih.

Slika 21: Število registriranih brezposelnih po mesecih in v povprečju leta 2008 in 2009

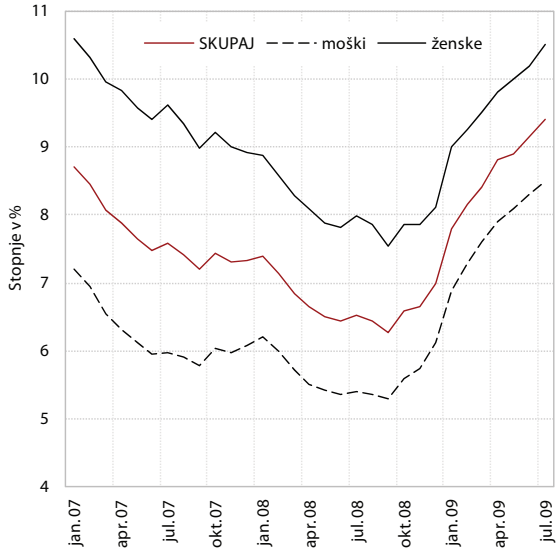
Vir: Zavod RS za zaposlovanje, napoved UMAR.

Število brezposelnih in stopnje brezposelnosti bodo letos bistveno večji kot lani in podobni kot spomladi. V obdobju od aprila do avgusta letos je brezposelnost naraščala počasneje kot smo pričakovali zaradi večjega vključevanja v programe aktivne politike zaposlovanja in manjšega padca zaposlenosti. Do konca leta pa pričakujemo, da bodo jesenski tokovi oblikovanja brezposelnosti podobni lanskim (velik priliv iskalcev prve zapolitve). Število registriranih brezposelnih se bo tako do konca leta povečalo na okoli 96 tisoč. Povprečno letno število registriranih brezposelnih bo letos okoli 86 tisoč (lani 63,2 tisoč), povprečna letna stopnja registrirane brezposelnosti pa 9,1 % (lani 6,7 %). Stopnja anketne brezposelnosti bo znašala 5,7 % (lani 4,4 %).

V letih 2010 in 2011 pričakujemo nadaljnje zmanjševanje zaposlenosti, vendar manjše kot letos. Ker bo letos padec dodane vrednosti bistveno večji od padca zaposlenosti, pričakujemo, da se bo prilagajanje trga dela preko zmanjševanja števila delovno aktivnih v prihodnjih dveh letih nadaljevalo, saj še ne bo prišlo do močne pospešitve gospodarske aktivnosti. Ocenjujemo, da se bo zaposlenost najbolj zmanjšala v dejavnostih, ki

so v letu 2009 zabeležile velike padce dodane vrednosti, ki pa jim še ni sledilo zmanjšanje zaposlenosti in v dejavnostih, ker se število delovno aktivnih zmanjšuje že vrsto let (kmetijstvu, rudarstvu, v nekaterih predelovalnih dejavnostih). Ker se je število delovno aktivnih tujcev v prvi polovici leta 2009 zmanjšalo bistveno manj, kot smo pričakovali spomladi, ocenjujemo, da lahko do večjega zmanjšanja števila delovno aktivnih tujcev pride v prihodnjih dveh letih. Ocenjujemo, da se bo število delovno aktivnih zmanjšalo za 1,9 % v letu 2010 in za nadaljnjih 0,8 % v letu 2011.

Slika 22: Stopnje registrirane brezposelnosti po mesecih v obdobju januar 2007–julij 2009

Vir: SURS.

Pričakujemo tudi nadaljnje povečanje brezposelnosti, ki pa bo bistveno manjše kot v letu 2009. Ob opisanih gibanjih zaposlenosti se bo v prihodnjih letih še nekoliko povečala brezposelnost. V letu 2010 bo predvideno povečanje povprečnega števila registriranih brezposelnih na okoli 102 tisoč v veliki meri posledica gibanj oziroma hitre rasti brezposelnosti v letu 2009. To pomeni povečanje stopnje registrirane brezposelnosti na 10,6 %. V letu 2011, ko naj bi po sedanji zakonodaji prenehala veljati shema subvencioniranega skrajšanega delovnega časa, pričakujemo, naj bi se brezposelnost še nekoliko povečala, in sicer na 10,9 %.

Tabela 11: Jesenska napoved gibanj na trgu dela za obdobje 2009–2011 in primerjava s pomladansko napovedjo

	2008	2009		2010		2011	
		Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
Formalno delovno aktivni (rast v %)	3,0	-4,2	-2,5	-1,7	-1,9	-0,4	-0,8
Zaposlenost po nac. računih (rast v %)	2,8	-5,4	-2,4	-1,7	-1,6	-0,4	-0,9
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	6,7	8,9	9,1	10,3	10,6	10,2	10,9
Anketna stopnja brezposelnosti (v %)	4,4	6,0	5,7	7,0	6,7	7,0	7,3

Vir: SURS, napoved UMAR.

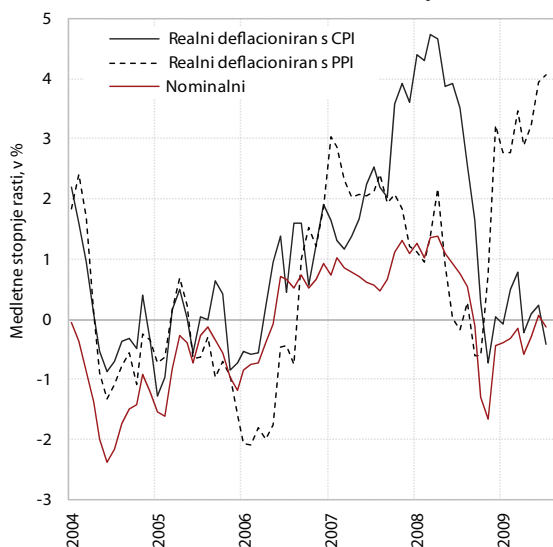
Cenovna in stroškovna konkurenčnost

Gibanje cenovne konkurenčnosti Slovenije je bilo letos relativno manj ugodno kot v ostalih članicah evrskega območja. V večini članic evrskega območja je bila cenovna konkurenčnost v sedmih mesecih letos na medletni ravni boljša kot v enakem obdobju lani, saj se je realni efektivni tečaj, merjen z relativno rastjo cen življenjskih potrebščin, znižal, v Sloveniji pa je bil višji za 0,1 %.²⁵ Relativno manj ugodno gibanje cenovne konkurenčnosti Slovenije v okviru evrskega območja je bilo deloma posledica padca (oz. nižje rasti) cen življenjskih potrebščin v večini ostalih članic EU. Deloma pa je na to vplivala tudi struktura naše zunanje trgovine, v kateri je delež menjav z državami EU nadpovprečno velik. Vpliv okrepitve evra do preostalih valut EU na našo cenovno konkurenčnost je bil posledično večji, vpliv padca evra do valut zunaj EU pa manjši.

Cenovna konkurenčnost predelovalnih dejavnosti se je medletno izrazito poslabšala. To je posledica nižjega medletnega padca cen industrijskih proizvajalcev v Sloveniji kot v trgovinskih partnericah. Realni efektivni tečaj, deflaciran z relativnimi cenami industrijskih proizvodov predelovalnih dejavnosti, je bil v povprečju prvih sedmih mesecev precej višji (3,3 %) kot v enakem obdobju lani. Gibanje cen industrijskih proizvajalcev v Sloveniji se gibanju cen v trgovinskih partnericah namreč prilagaja z zamikom, kar se že kaže v tekočih podatkih v letu, ko se je julija 2009 v primerjavi z decembrom 2008 cenovna konkurenčnost predelovalnih dejavnosti že nekoliko izboljšala (za 0,7 %).

Tudi gibanja stroškovne konkurenčnosti so že nekaj četrletij zapored izrazito slabša kot v drugih državah

Slika 23: Nominalni in realni efektivni tečaj

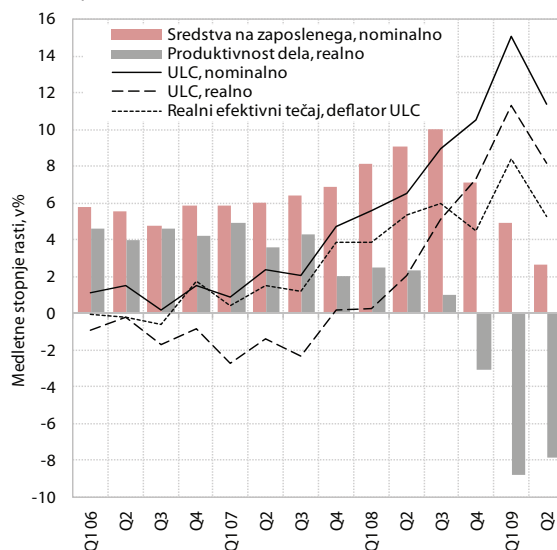

Vir: ECB, SURS, EUROSTAT, OECD, preračuni UMAR.

²⁵ Realni efektivni tečaj se je v prvih sedmih mesecih sicer okrepil (julija 2009 v primerjavi z decembrom 2008 za 1,3 %).

evrskega območja. Po podatkih do prvega četrtertletja 2009 je bila Slovenija med članicami EU z najvišjim poslabšanjem stroškovne konkurenčnosti že od lanskega tretjega četrtertletja. Slabšanje stroškovne konkurenčnosti se je v drugem četrtertletju letos sicer umirilo pod vplivom upočasnjene rasti stroškov dela na zaposlenega (gl. Sliko 24), zaradi precejšnjega padca produktivnosti dela pa še naprej ostaja izrazito (za 5,3 %).²⁶

Slika 24: Stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva in njene komponente v obdobju Q1 2006–Q2 2009

Vir: ECB, SURS, EUROSTAT, OECD, preračuni UMAR.

Do konca letošnjega leta in prihodnje leto naj bi se cenovna konkurenčnost ohranila na približno lanski ravni. Pričakujemo, da cenovna konkurenčnost ne bo pomemben omejitveni dejavnik za poslovanje podjetij v tem obdobju. Realni efektivni tečaj bo namreč kljub predpostavljeni okrepitvi evra v drugi polovici leta in rasti relativnih cen, ki bo višja od spomladi predpostavljene, letos in prihodnje leto ostal relativno stabilen (pričakovana je 0,5-odstotna oz. 0,3-odstotna rast).

Pričakujemo, da se bo umirjanje slabšanja stroškovne konkurenčnosti, do katerega je prišlo v drugem četrtertletju letos, nadaljevalo, kar je glede na odprtost gospodarstva izjemnega pomena za ohranjanje položaja na izvoznih trgih in s tem gospodarske rasti. Slabšanje stroškovne konkurenčnosti naj bi se letos in

²⁶ Upočasnjena rast stroškov dela na zaposlenega, predvsem zaradi nižje medletne rasti plač v zasebnem sektorju, je vplivala na umirjanje rasti stroškov dela na enoto proizvoda, ki pa je bila še vedno na visoki ravni (nominalno na 11,3 % glede na 15 % v prvem četrtertletju, realno na 8,2 % glede na 11,3 %). Hkrati je bil padec produktivnosti dela še vedno izrazit (-7,8 %, v prvem četrtertletju -8,8 %). Posledično je bila nižja tudi realna rast efektivnega tečaja, deflaciranega z relativno rastjo nominalnih stroškov dela na enoto proizvoda (v drugem četrtertletju po oceni 5,3 % glede na 8,4 % v prvem četrtertletju).

prihodnje leto upočasnilo pod vplivom nadaljnjega umirjanja rasti stroškov dela na zaposlenega. Poleg tega predvidevamo, da bo letošnjemu postopnemu znižanju padca produktivnosti dela prihodnje leto ponovno sledila rast produktivnosti. Rast realnega efektivnega tečaja, deflacioniranega z relativnimi stroški dela na enoto proizvoda, se bo tako do konca letošnjega leta znižala na 4,3 %, prihodnje leto pa na okoli 1 %. V primeru da bi se poslabševanje stroškovne konkurenčnosti ob manj ugodnih gibanjih stroškov dela ali produktivnosti od predvidenih nadaljevalo, bi to za slovensko gospodarstvo, zlasti za njegov izvozno naravnani del, pomenilo poslabšanje poslovnih rezultatov, na daljši rok pa bi bila lahko ogrožena tudi rast tržnih deležev.

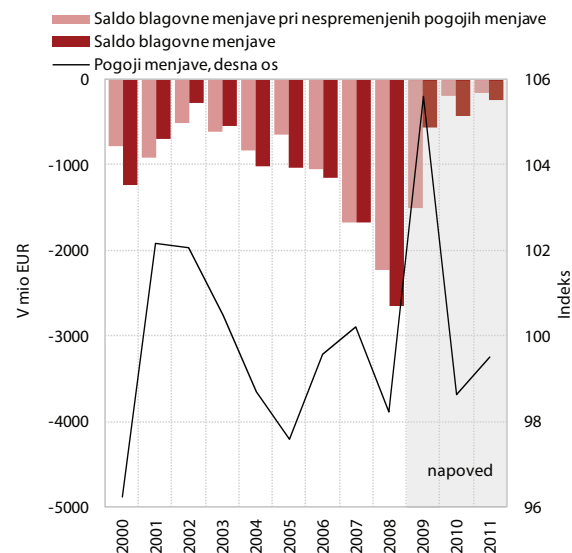
Tekoči račun plačilne bilance

Gibanja tokov tekočega računa plačilne bilance se letos močno razlikujejo od preteklih let. Visoka gospodarska rast in struktura rasti, v okviru katere je bilo močno zlasti investicijsko povpraševanje, so ob dvigovanju cen surovin na svetovnih trgih v preteklih letih močno povečali primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance, ki pa se je letos, v odsotnosti teh dejavnikov, močno znižal. Saldo tekočega računa plačilne bilance je v prvi polovici letošnjega leta izkazoval presežek v višini 55,5 mio EUR, v enakem obdobju lani pa je primanjkljaj dosegel kar 911,0 mio EUR. Presežek v tekočih transakcijah je bil večinoma posledica nižjega primanjkljaja v blagovni menjavi. V manjši meri so na izboljšanje salda vplivala tudi nižja neto plačila obresti na tuja posojila in boljše črpanje sredstev iz proračuna EU. Povečevanje presežka v storitveni bilanci je bilo letos prvič po letu 2003 prekinjeno, na kar je vplival zmanjšan presežek v menjavi transportnih storitev.

Na močno znižanje primanjkljaja v blagovni menjavi so vplivala količinska in cenovna gibanja. V prvem polletju je primanjkljaj dosegel le 85,4 mio EUR, v enakem obdobju lani pa je znašal 1.156,9 mio EUR. Nizek primanjkljaj odraža večji realni padec uvoza od izvoza (-26,2 % glede na -21,6 %) in močno izboljšane pogoje menjave (za 5,9 %; gl. Sliko 25). Zaradi manjšega globalnega povpraševanja so se dolarske cene nafte in ostalih primarnih surovin letos medletno precej znižale (za 52,5 % in 29,8 %). Cene slovenskih industrijskih proizvodov, prodanih na tujih trgih, pa so bile le nekoliko nižje (-0,9 %). Z vidika strukture blagovne menjave po Standardni mednarodni trgovinski klasifikaciji je na spremenjeno dinamiko blagovnega primanjkljaja vplivala zlasti nižja vrednost neto uvoza cestnih vozil ter nafte in derivatov. Z regionalnega vidika je bil primanjkljaj v blagovni menjavi medletno večinoma nižji zaradi manjšega primanjkljaja v menjavi z državami EU, nekoliko pa se je znižal tudi presežek v menjavi z državami nečlanicami EU.

Presežek v storitveni bilanci se je na medletni ravni znižal za 177,3 mio EUR, na 631,0 mio EUR. Pri tem se je najbolj znižal presežek v menjavi cestnega transporta, kar

Slika 25: Vpliv pogojev menjave na saldo blagovne menjave v letih 2000–2011

je sovpadalo z usiňanjem vrednosti blagovne menjave. Povečanje odliva rezidentov od potovanj (za 4,6 %) in znižanje priliva tujcev (-4,5 %), je znižalo tudi neto priliv od potovanj. Menjava skupine ostalih storitev je v prvi polovici letošnjega leta izkazovala večji primanjkljaj. K slednjemu je največ prispeval manjši presežek v menjavi storitev posredovanj in gradbenih storitev ter večji primanjkljaj v menjavi licenc, patentov in avtorskih pravic.

Primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov so v prvi polovici letošnjega leta medletno najbolj znižala manjša neto plačila obresti tujini. Ob upadanju obrestnih mer na mednarodnih finančnih trgih so se najbolj znižala neto plačila obresti na tuja posojila. K temu so največ prispevala neto plačila obresti domačih poslovnih bank, v manjši meri tudi BS, državnega sektorja in podjetij. Medletno pa so bile nižje tudi neto prejete obresti od naložb v vrednostne papirje. V okviru neposrednih naložb se znižujejo neto plačila dividend in razdeljenega dobička. Podatki o reinvestiranih dobičkih so v plačilni bilanci trenutno še ocenjeni, ocena pa temelji na osnovi njihovega triletnega mesečnega povprečja dejanskih dobičkov v obdobju 2006–2008. Primanjkljaj v postavki lastniški kapital v prvi polovici leta naj bi bil zato po naši oceni precejšen.

Nižji primanjkljaj v bilanci tekočih transferjev je bil večinoma posledica boljšega črpanja sredstev iz proračuna EU. Neto proračunski položaj proračuna RS do EU je, pri razmeroma visokem prilivu v drugem četrtletju, v prvem polletju izkazoval presežek v višini 3,5 mio EUR (v istem obdobju lani primanjkljaj v višini 61,1 mio EUR). Pri tem so se prihodki medletno nominalno povečali za 57,3 %, odhodki pa za 11,9 %. Glavno povečanje so predstavljala prejeta sredstva iz skupne kmetijske politike in prejeta sredstva za kohezijsko politiko, kar deloma

Tabela 12: Jesenska napoved tekočega računa plačilne bilance za obdobje 2008–2010 in primerjava s pomladansko napovedjo

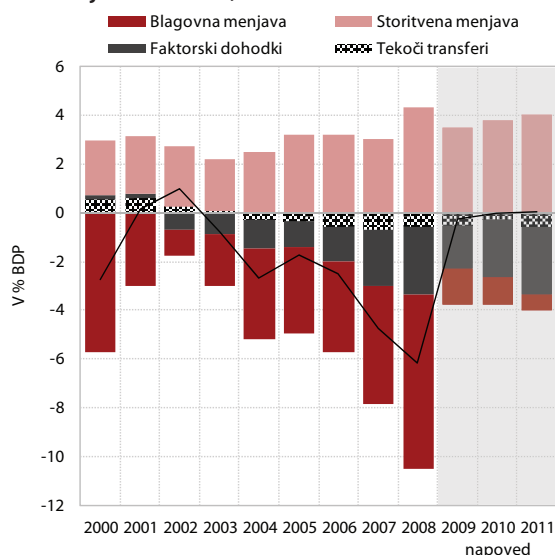
	2008	2009		2010		2011	
		Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)	Pomladanska napoved (mar. 2009)	Jesenska napoved (sept. 2009)
Tekoči račun plačilne bilance, v mio EUR	-2.287	-809	-82	-1.311	10	-1.528	29
Tekoči račun plačilne bilance, v % BDP	-6,2	-2,2	-0,2	-3,5	0,0	-3,9	0,1

Vir: BS, SURS, napovedi UMAR.

lahko pripišemo sprejetim ukrepom, ki poenostavljajo administrativne postopke črpanja sredstev, pri odhodkih pa plačila sredstev iz naslova bruto nacionalnega dohodka. Znižal se je tudi primanjkljaj neto transferjev zasebnega sektorja, pri čemer so bila nižja kot lani neto plačila neživljenjskih zavarovanj in večji neto prejemki ostalih transferov.

Primanjkljaj v tekočih transakcijah bo letos izrazito nižji kot lani. Opisani tokovi v tekočih transakcijah v prvem polletju nakazujejo tudi gibanja, pričakovana na ravni celega leta. Presežek iz prve polovice leta se bo, predvsem zaradi predpostavljenih sezonskih gibanj v blagovni menjavi in manjšega izboljšanja pogojev menjave, v drugi polovici leta po pričakovanjih prevesil v primanjkljaj, ki pa bo pri 82 mio EUR (0,2 % BDP) znatno nižji kot lani (-2.287 mio EUR oz. 6,2 % BDP). Na to bo večinoma vplival nižji primanjkljaj v blagovni menjavi. Presežek v storitveni bilanci bo medletno nižji predvsem zaradi manjšega presežka v menjavi transportnih storitev in večjega primanjkljaja v menjavi skupine ostalih storitev. Ob ohranjanju neto zunanega dolga na ravni preteklega leta in hitrejšem upadanju implicitne obrestne mere na bruto zunanji dolg kot na bruto dolžniške terjatve se bodo neto plačila obresti tujini znižala, kar bo vplivalo na nižji primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov od lanskega.

Slika 26: Komponente tekočega računa plačilne bilance v obdobju 2000–2011, v % BDP

Vir: SURS, preračuni in napoved UMAR.

Na to bodo vplivali tudi nižji neto odlivi dividend in reinvestiranih dobičkov. Nižji kot lani bo tudi primanjkljaj v bilanci tekočih transferov. Ob predpostavljani 65-odstotni sposobnosti črpanja sredstev iz proračuna EU bo proračun RS v odnosu do proračuna EU letos beležil presežek, ki pa bo nižji od načrtovanega.

Primanjkljaj tekočega računa bo letos tudi precej nižji kot v pomladanski napovedi, kar bo predvsem posledica večjega padca blagovnega uvoza od izvoza od predvidenega in še bolj ugodnih pogojev blagovne menjave. Nekoliko nižji kot spomladi bo tudi primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov. Pri slednjem ocenjujemo, da bo izrazitejša finančna in gospodarska kriza namreč vplivala tudi na poslovne rezultate in posledično na manjša neto izplačila dividend in reinvestirane dobičke podjetij ter na manjša neto plačila obresti tujini. Presežek v storitveni menjavi pa bo nekoliko manjši od predvidenega spomladi.

V letih 2010 in 2011 bo saldo tekočega računa plačilne bilance približno izravnano. Kljub rahlo poslabšanim pogojem menjave, ki so posledica predpostavljenih gibanj cen nafte in ostalih surovin, se bo pri hitrejši količinski rasti izvoznih od uvoznih tokov blagovni primanjkljaj zniževal. Presežek v storitveni bilanci bo naraščal zaradi povečanja neto prilivov v menjavi transportnih storitev in potovanj. Pričakujemo, da se bodo neto odplačila obresti na tuje kredite, kot glavnega dejavnika primanjkljaja v bilanci faktorskih dohodkov, postopno povečala v skladu s krepitvijo gospodarske aktivnosti. Dinamika salda tekočih transferov bo v večji meri odvisna od višine neto črpanja sredstev iz evropskega proračuna. Po podatkih MF bo neto pozitiven položaj proračuna RS do proračuna EU v letu 2010 večji kot letos, v letu 2011 pa naj bi se glede na leto 2010 nekoliko znižal.

Javne finance

Zmanjševanje javnofinančnih prihodkov ob hkratnem znatnem povečevanju javnofinančnih odhodkov povzroča precejšnje neravnotežje javnih financ, ki se skozi leto postopoma povečuje. Po konsolidirani bilanci²⁷

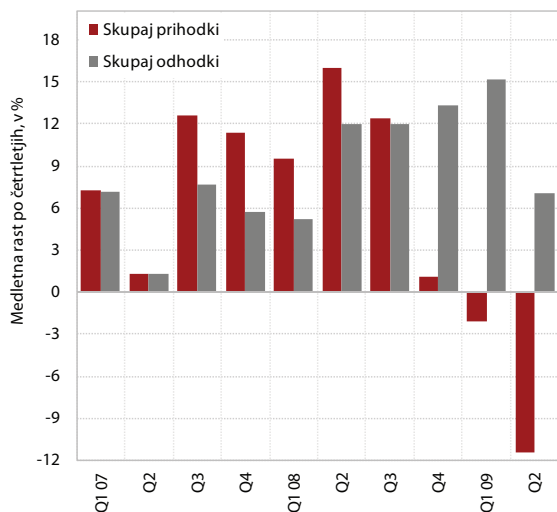
²⁷ Konsolidirana bilanca (po metodologiji denarnega toka GFS - IMF) vključuje prihodke in odhodke državnega proračuna in občinskih proračunov ter prihodke in odhodke pokojninske ter zdravstvene blagajne.

po podatkih MF so se javnofinančni prihodki v prvih šestih mesecih medletno zmanjšali za 7,4 %, medtem ko so se odhodki v istem obdobju povečali kar za 10,6 %. Znižujejo se vsi prihodki, povezani z gospodarsko aktivnostjo, odhodki pa razen izdatkov za blago in storitve hitro naraščajo. Zaradi naraščanja razkoraka med prihodki in odhodki je vlada že dvakrat letos intervenirala z rebalansom državnega proračuna (gl. Tabelo 13). Primanjkljaj javnih financ po konsolidirani bilanci bo po podatkih MF v letu 2009 znašal 2,1 mrd EUR oz. okoli 5,6 % BDP.

Upada večina kategorij javnofinančnih prihodkov. Med javnofinančnimi prihodki so se v prvi polovici leta ob povišanju dajatev na vse trošarinske izdelke na medletni ravni povečali le prihodki od trošarin (18,2 %) in prihodki od prispevkov za socialno varnost (4,4 %). Slednji sledijo gibanju mase plač, njihova rast pa se iz meseca v mesec upočasnjuje. Prihodki od dohodnine so se zmanjšali za 6,4 % predvsem zaradi izdatnejših vračil dohodnine po dohodninskih odločbah za lani in zaradi precej manjših prilivov iz davkov od dohodkov od dejavnosti in od dohodkov od prodaje kapitala. Akontacije davka od dohodka pravnih oseb se prav tako postopoma zmanjšujejo; v prvih šestih mesecih so dosegle le 45 % lanske vrednosti, saj lahko davčni zavezanci po posebnem postopku uveljavijo dokazane slabše rezultate tekočega poslovanja in letošnjo (nižjo) zakonsko davčno stopnjo (21 %). Prihodki iz davka na dodano vrednost so bili nižji za skoraj 12 %.

Rebalansa sta najbolj zarezala v odhodke za blago in storitve, ostali javnofinančni odhodki pa se hitro povečujejo. V ekonomski strukturi odhodkov so se v prvi polovici leta medletno najbolj povečali odhodki za investicije (22,5 %) ter odhodki za plače in druge izdatke zaposlenim (14,2 %). Krepi pa se tudi rast transferov posameznikom in gospodinjstvom (10,8 %), zlasti se, zaradi naraščajoče brezposelnosti, povečujejo izdatki

Slika 27: Konsolidirani javnofinančni prihodki in odhodki

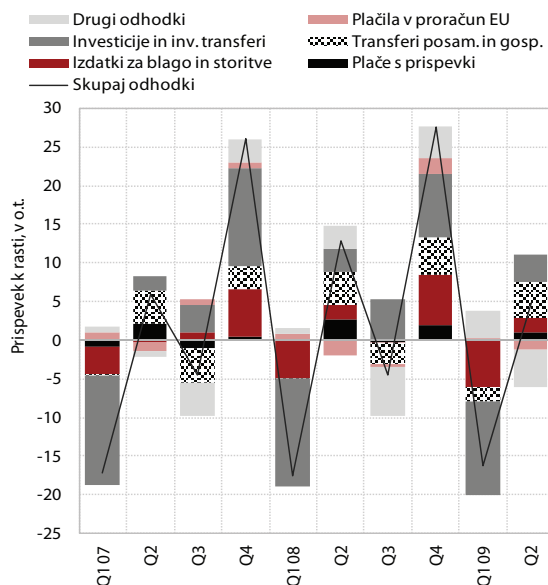

Vir: MF, preračuni UMAR.

za transfere nezaposlenim (69,0 %) ter izdatki za druge transfere posameznikom in gospodinjstvom (34,4 %), v okviru katerih se je septembra lani začela zagotavljati brezplačna prehrana v srednjih šolah in izvajati program brezplačne oskrbe za drugega otroka v vrtcih. Po valorizaciji pokojnin novembra lani in februarja letos je bila medletna rast izdatkov za pokojnine v prvih šestih mesecih 9,1-odstotna. Rast izdatkov za blago in storitve (4,6 %) pa se upočasnjuje.

Po šestih mesecih je konsolidirana bilanca javnega financiranja izkazala primanjkljaj v višini 1.116 mio EUR. Največji primanjkljaj v višini 946 milj EUR je izkazal državni proračun, zdravstvena blagajna je polletje zaključila s primanjkljajem v višini skoraj 83 mio EUR, občinski proračuni skupaj pa 59 mio EUR. Pokojninska blagajna je bila, ob transferu iz državnega proračuna v višini 728 milj EUR, izravnana.

Slika 28: Prispevki posameznih kategorij javnofinančnih odhodkov k skupni nominalni rasti javnofinančnih odhodkov

Vir: MF, preračun UMAR.

Z rebalansom so bili skladno s spremenjenimi makroekonomskimi razmerami prilagojeni prihodki in odhodki ter povečan primanjkljaj državnega proračuna.

Po prvem rebalansu so bili prihodki iz prvotnega proračuna, sprejetega konec leta 2007, zmanjšani za okoli 200 mio EUR, po drugem pa so se zmanjšali še za 863 mio EUR in znašajo 7,9 mrd EUR, kar je za 7,2 % manj kot v letu 2008. Po drugem rebalansu znašajo odhodki državnega proračuna 9,8 mrd EUR, kar je za 15,2 % več kot leto prej. V primerjavi s prvim rebalansom državnega proračuna so zmanjšani za okoli 150 mio EUR. Drugi rebalans je zagotovil sredstva za protikrizne ukrepe ter povečal sredstva za zagotavljanje socialne varnosti in transfere v pokojninsko blagajno, zaradi varčevanja in manjših izdatkov za obrambo pa zmanjšal izdatke za blago in

storitve. Manj je predvidenih tudi sredstev za subvencije ter za investicije in investicijske transfere, ki pa se bodo glede na leto 2008 še vedno močno povečali, in sicer subvencije za 53,2 %, investicije in investicijski transferi pa za 23,8 %.

Tabela 13: Prihodki in odhodki državnega proračuna v obdobju 2007–2009

zneski v mio EUR	2007	2008	2009		
			prvotni proračun	rebalans I	rebalans II
PRIHODKI	7.799	8.535	8.986	8.782	7.920
- delež v BDP	22,6	23,0	25,1	24,5	22,1
ODHODKI	7.762	8.470	9.112	9.916	9.759
- delež v BDP	22,5	22,8	25,4	27,7	27,2
PRIMANJKLJAJ (-)/PRESEŽEK (+)	37	65	-125	-1.133	-1.839
- delež v BDP	0,1	0,2	-0,3	-3,2	-5,1

Vir: MF, preračuni UMAR.

Primanjkljaj bodo letos izkazovali tudi zdravstvena blagajna in občinski proračuni. Zavod za zdravstveno zavarovanje je zaradi razkoraka med prihodki in odhodki zdravstvene blagajne prav tako sprejel rebalans finančnega načrta, ki vključuje ukrepe za zagotavljanje vzdržnosti sistema obveznega zdravstvenega zavarovanja. Prihodki se bodo v letu 2009 ohranili na približno enaki nominalni ravni kot v letu prej, odhodki, se bodo povečali za 5,9 %, primanjkljaj pa bo znašal okoli 125 mio EUR. Pokojninska blagajna bo leto sicer zaključila s približno izravnano bilanco, glede na gibanje prispevkov za socialno varnost pa se bo prilagodila višina transferov iz državnega proračuna. Presežek odhodkov nad prihodki bo izkazala tudi skupna bilanca občinskih proračunov.

Vlada je v Osnutku proračunskega memoranduma opredelila cilje ekonomske in fiskalne politike za leti 2010–2011, ki so osnova za pripravo državnih proračunov za obe leti. Po poslabšanju stanja javnih financ v letu 2009 s povečanim primanjkljajem in dolgom sektorja država bo javnofinančna politika v naslednjih letih vpeta med dva cilja: doseganje makroekonomske stabilnosti in podpiranje dolgoročne rasti. Ključni izziv fiskalne politike v naslednjih letih bo kako zmanjšati obseg javnega financiranja in na katere programe/politike razporediti razpoložljiva javnofinančna sredstva. V ta namen je vlada določila maksimalno višino odhodkov državnega proračuna za leti 2010 in 2011, ki bodo financirani iz domačih fiskalnih virov (brez evropskih sredstev). Hkrati bodo državni proračuni sestavljeni po novemu pristopu »k rezultatom usmerjenega proračuna«²⁸, s čimer se bo

spodbujala večja produktivnost in učinkovitost izvajanja programov, programska struktura pa bo povezana z razvojnimi politikami in razvojnimi prioritetami²⁹. Poleg do sedaj sprejetih ukrepov ekonomskih politik v podporo finančnemu sektorju, gospodarstvu in prebivalstvu za blažitev krize so v memorandumu predvideni še dodatni ukrepi, ki bodo predvsem usmerjeni v postopno zniževanje javnofinančnih odhodkov, na dolgi rok pa tudi na njihovo prestrukturiranje.

Ocena tveganj

Tveganja za uresničitev osrednje napovedi gospodarske aktivnosti ostajajo izjemno visoka in so neenakomerno porazdeljena v smeri nižje gospodarske rasti od napovedane. Največja tveganja še vedno izhajajo iz negotovosti glede razsežnosti finančno-gospodarske krize in različnih ocen posledic, ki jih je ta pustila na posameznih gospodarstvih. Dodatno tveganje vnašajo negotovosti glede učinkovitosti protikriznih ukrepov in njihov morebiten prezgodnji umik. V drugem četrtletju so programi za stabilizacijo razmer na finančnih trgih in oživitvev gospodarstev v nekaterih državah uspeli prekiniti izrazita negativna gibanja s konca preteklega in začetka letošnjega leta. Glede na dolgoročno nevzdržnost tako velikih fiskalnih in denarnih paketov pa obstaja tveganje, da bodo ti ukrepi vsaj v določenem obsegu umaknjeni, še preden bo okrevanje postalo avtonomno. Da je negotovost glede globine in trajanja svetovne gospodarske krize še naprej izjemno velika, kažejo tudi pogoste spremembe napovedi razmer v mednarodnem okolju in velike razlike med zaporednimi napovedmi, ki se za leto 2009 zmanjšujejo, za leti 2010 in 2011 pa povečujejo. Negotove so tudi ocene, kakšne posledice je kriza pustila na ponudbenem potencialu ekonomij, kar pa bo vplivalo predvsem na gospodarsko aktivnost na daljši rok. V primeru počasnejšega okrevanja v mednarodnem okolju, ki bi izhajalo iz uresničitve opisanih tveganj, bi se zniževanje bruto domačega proizvoda v Sloveniji nadaljevalo tudi prihodnje leto (-1,3 %), v letu 2011 pa bi bila rast vseh agregatov potrošnje in posledično gospodarske rasti (1,5 %) nižja, kot predvideva osnovni scenarij (gl. Tabelo 14).

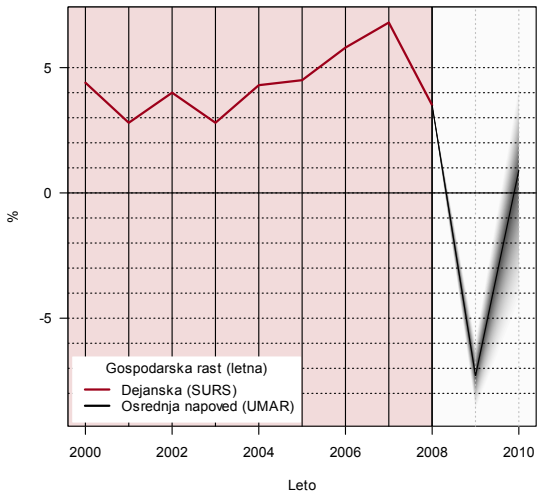
V okviru velikega razpona napovedi gospodarske rasti in trgovinskih tokov so tudi napovedi, ki predvidevajo hitrejšo okrevanje, kot smo ga upoštevali pri pripravi osnovnega scenarija. Hitrejša oživitev mednarodnih trgovinskih tokov, večja učinkovitost ukrepov za blažitev posledic gospodarske krize in ohranjanje teh ukrepov v izdatnem obsegu tudi v prihodnje, kar bi pospešilo izboljševanje poslovne klime in razmer na trgu dela v trgovinskih partnericah, bi se v letih 2010–2011, le v manjši meri pa že v drugi polovici letošnjega leta, lahko odrazili na močnejši krepitvi izvoznih naročil. To bi imelo preko dviga izkoriščenosti poslovnih zmogljivosti

²⁸ Takšen pristop pomeni jasno definiranje ciljev in namenov porabe javnih sredstev in hkrati indikatorjev, ki merijo doseganje ciljev in uspešnost izvajanja javnih storitev. Po tem pristopu je načrtovanje izdatkov neposredno povezano s cilji in aktivnostmi za doseg postavljenih ciljev.

²⁹ Odhodki proračuna bodo v skladu s programsko klasifikacijo razdeljeni na 16 razvojnih politik.

pozitiven vpliv zlasti na rast poslovnih investicij, na trg dela in posledično na rast zasebne potrošnje pa bi boljša gospodarska situacija vplivala z zamikom (torej po letu 2011).

Slika 29: Osrednja napoved rasti BDP in pričakovana odstopanja

Vir: SURS, za leti 2009–2010 napoved UMAR.

Tabela 14: Alternativni scenarij gospodarskih gibanj v Sloveniji, glede na predpostavke počasnejšega oz. hitrejšega okrevanja v mednarodnem okolju

Realna rast v %	Scenarij počasnejšega okrevanja			Scenarij hitrejšega okrevanja		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Bruto domači proizvod	-	-1,3	1,5	-6,8	1,5	2,5
Izvoz blaga in storitev	-	-2,6	4,3	-16,1	5,9	6,8
Uvoz blaga in storitev	-	-3,4	3,0	-18,4	3,4	4,9
Zasebna potrošnja	-	-1,0	0,5	-1,9	0,2	1,0
Bruto investicije v o.s.	-	-4,9	1,9	-20,4	-0,2	3,0
Saldo tekočega računa PB, v mio EUR	-	-343	-480	42	180	219

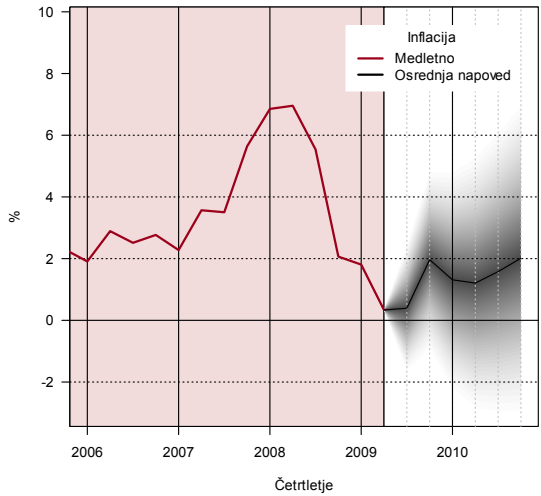
Vir: napoved UMAR.

Opomba: agregati BDP po nacionalnih računih in saldo tekočega računa PB po plačilnobilanci statistiki.

Tveganja, da bo inflacija odstopala od pričakovane, so po naši oceni porazdeljena enakomerno. Ocenjujemo, da so tveganja za uresničitev osrednje napovedi enakomerno porazdeljena oziroma da je verjetnost, da bo inflacija presegla našo osrednjo napoved za 0,5 o. t. enaka verjetnosti, da bo od nje nižja za 0,5 o. t. (gl. Slika 30). Največje tveganje za uresničitev osrednje napovedi inflacije je še naprej povezano z negotovostjo glede trajanja recesije v mednarodnem okolju. Daljše obdobje nizke gospodarske aktivnosti lahko pomeni tudi nižjo inflacijo od osrednje napovedi. S trajanjem gospodarske krize so v veliki meri povezana tudi tveganja o prihodnjih gibanjih cen energentov in ostalih surovin na svetovnih

trgih. Tveganja predstavlja tudi morebiten nepravočasen umik monetarnih ukrepov, ki jih je za zagotovitev stabilnosti finančnih in medbančnih trgov v zadnjem letu sprejela ECB. V smeri poviševanja inflacijskih pritiskov bi lahko delovali nekateri dejavniki, ki izhajajo iz domačega okolja in so povezani z možnimi ukrepi vlade na davčnem področju za znižanje javnofinančnega primanjkljaja in z liberalizacijo cen komunalnih storitev.

Slika 30: Osrednja napoved inflacije in pričakovana odstopanja

Vir: SURS, za leti 2009–2010 napoved UMAR.

Tveganje za poslabšanje makroekonomskih razmerij v prihodnjih letih predstavlja tudi višja rast plač v javnem sektorju in socialnih transferov v letu 2010 od predvidene v osnovnem scenariju. Uresničitev tega tveganja bi še dodatno povečala obseg zadolževanja države ali pa bi vodila v dodatno omejevanje drugih javnofinančnih izdatkov (za investicije ter blago in storitve), kar bi v letu nizke gospodarske rasti delovalo prociklično. V primeru večjega zadolževanja bi sčasoma prišlo do poslabšanja bonitetne ocene Slovenije in povečevanja rizičnih premij, kar bi močno vplivalo na rast stroškov servisiranja javnega dolga in izrinjanje (»crowding-out«) zasebnega sektorja, z višjimi pribitki pa bi lahko prišlo tudi do podražitve zadolževanja zasebnega sektorja na mednarodnih finančnih trgih. Hkrati bi ob višji rasti plač v javnem sektorju v letu 2010 skupna rast plač (gl. Tabelo 9) ponovno znatno presegala rast produktivnosti, kar bi vplivalo na nadaljnjo rast stroškov dela na enoto proizvoda. S tem bi se stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva močno poslabšala že drugo leto zapored, kar bi srednjeročno lahko ogrozilo položaj naših podjetij na tujih trgih in s tem tudi potencial za doseganje višjih stopenj gospodarske rasti. Zaradi nevzdržnega razmerja med javnofinančnimi prihodi in odhodi bi se ob realizaciji takšnega scenarija namreč sčasoma povečala tudi potreba po zagotavljanju novih javnofinančnih virov, kar bi še dodatno obremenilo gospodarstvo, srednjeročno pa bi vplivalo tudi na povečanje inflacijskih pritiskov.

Ocena uspešnosti napovedi UMAR

V nadaljevanju je prikazana ocena uspešnosti napovedi, ki je bila objavljena že v Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj 2009. Ker analiza uspešnosti napovedi pri BDP temelji na prvi objavi četrletnih statističnih podatkov in ne na kasnejših letnih podatkih oz. njihovih revizijah, ti izračuni predstavljajo zadnjo oceno uspešnosti. Nova ocena uspešnosti bo tako izdelana spomladi 2010 (za leto 2009 oz. za obdobje 1997–2009).

Pri napovedih za leti 2007 in 2008 je prišlo do nekoliko višje vrednosti napak, ki so vplivale na izkaz točnosti v obdobju 1997–2008. Napovedi posameznega makroekonomskega agregata zaradi negotovosti gospodarskih gibanj običajno odstopajo od dejanskega stanja. Da je napovedovanje uspešno, mora biti njihova povprečna napaka preko daljšega obdobja čim manjša. Odstopanje povprečne napake od vrednosti »nič« je lahko indikator sistematičnega podcenjevanja ali precenjevanja prihodnjih gospodarskih gibanj. Če je analizirano obdobje relativno kratko, lahko vsaka napaka v pozitivno ali negativno smer bistveno spremeni ugotovitve predhodnih analiz točnosti napovedi. To velja tudi za našo zadnjo analizo, ki jo redno izvajamo za spremljanje uspešnosti napovedi najpomembnejših makroekonomskih agregatov. Analiza vključuje primerjavo uspešnosti napovedi različnih domačih in mednarodnih institucij v obdobju po letu 1997. V napovedih za zadnji dve leti je prišlo do nekoliko višje vrednosti napak, ki zelo vplivajo na izračun povprečnih napak v celotnem obdobju.

Realno gospodarsko rast za leto 2008 smo na UMAR, podobno kot ostale institucije, v svojih napovedih precenili. Napovedi realne gospodarske rasti za leto 2008 je večina institucij jeseni 2007 precenila za približno 1 o. t. Spomladanske napovedi 2008 so se realizaciji bolj približale; napake so bile nižje (v povprečju so obravnavane institucije dejansko rast zgrešile za 0,8 o. t.). Jeseni 2008 so vse institucije svoje napovedi ponovno zvišale in tako precenile gospodarsko rast med 0,8–1,4 o. t. Pri napovedi nominalne gospodarske rasti, ki jo edini objavljamo, smo tudi za leto 2008 naredili pri jesenski napovedi za tekoče leto večje napake kot pri napovedi realne gospodarske rasti. Nasprotno je bila v primerjavi z napovedmi realne gospodarske rasti napaka v primeru nominalne gospodarske rasti manjša pri pomladanski in jesenski napovedi za prihodnje leto.³⁰

Ob zunanjih cenovnih šokih v prvi polovici leta so vse institucije povprečno inflacijo za leto 2008 do jeseni podcenjevale. Medtem ko sta bili napovedi inflacije iz

jeseni 2007 in pomladi 2008 pri vseh institucijah znatno podcenjeni, so institucije pri zadnji jesenski napovedi povprečno inflacijo za leto 2008 precenile. UMAR je lansko jesen napoved povprečne inflacije precenil za 0,5 o. t.

Analiza kaže točnost napovedi UMAR za gospodarsko rast in inflacijo. Za obdobje po letu 1997 povprečje napak napovedi *realne gospodarske rasti* pri jesenskih napovedih za prihodnje leto znaša -0,19 o. t., pri pomladanskih napovedih za tekoče leto pa -0,10 o. t. Povprečje napak *napovedi nominalne gospodarske rasti* pri jesenskih napovedih za prihodnje leto znaša -0,22 o. t., pri pomladanski napovedi za tekoče leto pa -0,16 o. t.³¹ Povprečje napak *napovedi povprečne inflacije* znaša pri jesenskih napovedi za prihodnje leto -0,45 o. t., pri pomladanskih napovedih za tekoče leto pa -0,28 o. t. Povprečna napaka pomladanske *napovedi medletne inflacije* za tekoče leto znaša -0,25 o. t., pri jesenskih napovedih za prihodnje leto pa -0,62 o. t. Negativne vrednosti absolutnih mer, ki kažejo na tendenco podcenjevanja obravnavanih kategorij, odražajo predvsem dejstvo, da so negativne napake (podcenitve) po absolutni vrednosti večje od pozitivnih napak (precenitev). Ker so pri večini obravnavanih spremenljivk napovedi po letu 1997 precenjene in podcenjene v enakem številu primerov, ocenjujemo, da ne gre za sistematično odstopanje naših napovedi.

Pri napovedovanju gospodarske rasti je najbolj točen UMAR, pri inflaciji pa so bolj točne napovedi Banke Slovenije in Evropske komisije. Povprečne absolutne napake (MAE)³² pri napovedih realne in nominalne gospodarske rasti so v obdobju 1997(8)–2008 znašale med 0,49 in 1,37 o. t. Koreni povprečnih kvadratnih napak (RMSE), ki večjim napakam pripišejo večjo težo, so bili nekoliko višji (med 0,63 in 1,79 o. t.). Pri napovedih povprečne inflacije za tekoče leto so povprečne absolutne napake znašale 0,19 pri jesenski napovedi in 0,51 o. t. pri pomladanski napovedi, medtem ko so bile pri napovedih za prihodnje leto 0,93 pri jesenski napovedi in 1,34 o. t. pri pomladanski napovedi. Pri medletni inflaciji so napake napovedi nekoliko višje.³³ Primerjava vrednosti absolutnih mer točnosti pokaže, da so med slovenskimi institucijami, ki se ukvarjajo z napovedovanjem, pri napovedih gospodarske rasti te mere v splošnem najnižje za napovedi UMAR, pri napovedih inflacije pa nekoliko boljše rezultate dosegajo napovedi Banke Slovenije in Evropske Komisije. Enak sklep dobimo s primerjavo standardiziranih vrednosti mer točnosti (stdMAE in stdRMSE), ki upoštevajo variabilnost napovedovanega pojava.³⁴

³¹ Z vidika proračunskega načrtovanja so pomembne zlasti pomladanske napovedi nominalne gospodarske rasti za prihodnje leto, saj predstavljajo makroekonomsko izhodišče proračunskega načrtovanja za prihodnje leto. Povprečje napak teh napovedi za obdobje po letu 2002 znaša -0,02 o. t.

³² Za metodološka pojasnila glej Ferjančič, M. (2005): "Analiza uspešnosti napovedi UMAR", UMAR, Delovni zvezek 2005/13, Ljubljana.

³³ Mere točnosti so podrobno prikazane v Statistični prilogi, Tabela 13.

³⁰ Doslej so bile napovedi nominalne gospodarske rasti manj uspešne zaradi dejstva, da je za nominalno napoved treba napovedati tudi vrednost implicitnih deflatorjev.

Tabela 15: Napake v napovedani realni gospodarski rasti in povprečni inflaciji*

	Realna gospodarska rast						Povprečna inflacija					
	Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto	
	MAE	RMSE	MAE	RMSE	MAE	RMSE	MAE	RMSE	MAE	RMSE	MAE	RMSE
UMAR (1997–2008) ¹	0,90	1,03	0,71	0,89	0,49	0,63	0,93	1,24	0,51	0,67	0,19	0,28
SKEP (1997–2008) ²	1,00	1,19	0,76	0,92	0,68	0,86	1,11	1,46	0,62	0,74	0,19	0,31
BS (2002–2008) ³	1,03	1,19	0,79	0,96	0,50	0,59	0,77 ⁶	1,08 ⁶	0,33 ⁶	0,47 ⁶	0,36 ⁶	0,39 ⁶
IMF (1998–2008) ⁴	1,06	1,21	0,88	0,99	0,73	0,92	1,77	2,21	0,98	1,46	0,48	0,71
EC (2002–2008) ⁵	1,06	1,21	0,89	1,05	0,41	0,50	1,04	1,17	0,27	0,47	0,23	0,31

Viri: ¹ Pomladanska napoved gospodarskih gibanj, Jesenska napoved gospodarskih gibanj, različne številke. UMAR; ² Konjunktura gibanja, različne številke. GZS, SKEP. ³ Usmeritve denarne politike, 2001; Uresničevanje kratkoročnih usmeritev denarne politike, 2002–2004; Poročilo o denarni politiki, 2005–2007; Poročilo o cenovni stabilnosti, 2008 Ljubljana: BS. ⁴ World Economic Outlook., IMF. ⁵ Economic Forecasts for the Candidate Countries, 2001; Economic Forecasts, 2002–2008. EC. ⁶ Napake pri napovedi inflacije Banke Slovenije se deloma nanašajo na inflacijo konec leta, deloma na povprečno inflacijo, tako da niso neposredno primerljive z napakami ostalih institucij.

Opombe: *Osenčena polja pomenijo napoved z najmanjšo napako.
Evropska komisija inflacijo napoveduje na podlagi harmoniziranega indeksa življenjskih potrebščin. BS je z vstopom v evrsko območje prav tako pričela napovedovati inflacijo na podlagi harmoniziranega indeksa življenjskih potrebščin. Izračunane mere točnosti so spremembam prilagojene.
MAE - povprečna absolutna napaka (angl. Mean Absolute Error)
RMSE - koren povprečne kvadratne napake (angl. Root Mean Square Error)

³⁴ V primerjavi z napovedmi Evropske komisije za stare članice EU so absolutne mere točnosti nekoliko slabše, medtem ko pri relativnih merah točnosti ni bistvenih razlik. Ugotovitve so v splošnem značilne za vse nove države članice EU (gl. npr. Keereman, F. (2005): "Economic forecasts and fiscal policy in the recently acceded Member States", European Commission, Economic Paper, nr. 234, November 2005).

statistična priloga

Kazalo tabel

Tabela 1:	Pomembnejši makroekonomski kazalniki razvoja Republike Slovenije	39
Tabela 2a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (tekoče cene)	40
Tabela 2b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (struktura v %, tekoče cene)	41
Tabela 3a:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (stalne cene)	42
Tabela 3b:	Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod (realne stopnje rasti v %)	43
Tabela 4:	Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda (tekoče cene, struktura v %)	44
Tabela 5a:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (tekoče cene)	45
Tabela 5b:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (struktura v %, tekoče cene)	45
Tabela 6a:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (stalne cene)	46
Tabela 6b:	Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda (realne stopnje rasti v %)	46
Tabela 7a:	Temeljni agregati nacionalnih računov (tekoče cene)	47
Tabela 7b:	Temeljni agregati nacionalnih računov (struktura v %, tekoče cene)	48
Tabela 8:	Prebivalstvo in trg dela (števila v tisoč, kazalniki in letne stopnje rasti v %)	49
Tabela 9:	Plačilna bilanca (Plačilno bilančna statistika) (v mio EUR)	50
Tabela 10:	Indikatorji mednarodne konkurenčnosti (letne stopnje rasti v %)	51
Tabela 11a:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF, prihodki (tekoče cene)	52
Tabela 11b:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF, prihodki (delež v primerjavi z BDP v %)	52
Tabela 12a:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF, odhodki (tekoče cene)	53
Tabela 12b:	Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF, odhodki (delež v primerjavi z BDP v %)	53
Tabela 13:	Primerjava napak napovedi gospodarske rasti in inflacije posameznih institucij	54

Tabela 1: Pomembnejši makroekonomski kazalniki razvoja Republike Slovenije

Realne stopnje rasti v %, razen kjer ni drugače navedeno

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	4,4	2,8	4,0	2,8	4,3	4,5	5,8	6,8	3,5	-7,3	0,9	2,5
BDP v mio EUR (tekoče cene in tekoči tečaj)	21.600	22.790	24.500	25.752	27.162	28.750	31.055	34.568				
BDP v mio EUR (tekoče cene in fiksen tečaj EUR=239,64)	18.481	20.654	23.128	25.114	27.073	28.750	31.050	34.568	37.135	35.870	36.386	38.058
BDP na prebivalca v EUR (tekoče cene in tekoči tečaj)	10.858	11.441	12.281	12.900	13.599	14.369	15.467	17.123	18.367	17.657	17.866	18.647
BDP na prebivalca v USD (tekoče cene in tekoči tečaj)	9.997	10.236	11.564	14.556	16.885	17.869	19.400	23.467	27.014	24.332	25.495	26.609
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS) ¹	15.200	15.800	16.800	17.300	18.700	19.600	20.700	22.200	23.100			
BDP na prebivalca po kupni moči (PPS EU27=100) ¹	79,8	79,7	82,3	83,4	86,4	87,4	87,6	89,2	92,1			
PREBIVALCI, ZAPOSLENOST, PLAČE IN PRODUKTIVNOST												
Število prebivalcev 30.6. v 000	1.990,3	1.992,0	1.995,7	1.996,8	1.997,0	2.001,1	2.008,5	2.019,4	2.039,4	2.031,5	2.036,6	2.041,0
Zaposlenost po SNA	1,3	0,5	-0,1	-0,4	0,3	-0,2	1,5	3,0	2,8	-2,4	-1,6	-0,9
Število registriranih brezposelnih (povprečje leta, v tisoč)	106,6	101,9	102,8	97,7	92,8	91,9	85,8	71,3	63,2	86,4	102,2	108,4
Stopnja registrirane brezposelnosti v %	11,8	11,2	11,3	10,9	10,3	10,2	9,4	7,7	6,7	9,1	10,6	10,9
Stopnja brezposelnosti po ILO v %	7,0	6,4	6,4	6,7	6,3	6,5	6,0	4,9	4,4	5,7	6,7	7,3
Bruto plače na zaposlenega	1,6	3,2	2,0	1,8	2,0	2,2	2,2	2,2	2,5	1,9	0,6	1,4
- zasebni sektor	1,3	2,3	2,3	2,1	3,1	2,8	2,8	3,2	2,0	-0,2	0,9	1,4
- javni sektor	2,1	5,1	1,1	1,0	-0,8	0,9	1,0	0,5	3,9	5,9	-0,5	1,4
Produktivnost dela (BDP na zaposl.)	3,1	2,4	4,0	3,2	4,0	4,7	4,2	3,7	0,7	-5,0	2,5	3,4
MENJAVA S TUJINO - PLAČILNO BILANČNA STATISTIKA												
Izvoz proizvodov in storitev ²	13,1	6,4	6,8	3,1	12,4	10,6	12,5	13,7	2,9	-17,9	4,1	6,8
Izvoz proizvodov	13,2	7,0	6,4	4,4	12,8	10,3	13,4	13,8	0,0	-19,0	3,6	6,5
Izvoz storitev	12,9	3,5	8,2	-2,5	10,9	12,0	8,6	13,2	16,2	-13,5	6,1	7,8
Uvoz proizvodov in storitev ²	7,1	3,1	4,9	6,7	13,3	6,6	12,2	16,3	2,9	-19,8	1,8	4,9
Uvoz proizvodov	7,4	3,2	4,4	7,3	14,6	6,8	12,7	15,8	2,6	-21,9	1,3	4,8
Uvoz storitev	5,8	2,3	8,4	2,8	5,6	5,5	8,8	19,7	4,9	-6,1	4,4	5,6
SALDO tekoč. rač. plač. bil. v mio EUR	-583	38	247	-196	-720	-498	-771	-1.646	-2.287	-82	10	29
- delež v primerjavi z BDP v %	-2,7	0,2	1,0	-0,8	-2,6	-1,7	-2,5	-4,8	-6,2	-0,2	0,0	0,1
Saldo menjave s tujino v mio EUR	-738	-149	355	-3	-322	-106	-158	-619	-1.041	723	955	1.304
- delež v primerjavi z BDP v %	-3,4	-0,7	1,4	0,0	-1,2	-0,4	-0,5	-1,8	-2,8	2,0	2,6	3,4
DOMAČE POVPRASEVANJE												
Končna potrošnja	1,6	2,8	2,7	3,0	2,9	2,8	3,2	5,1	3,0	-0,7	-0,4	0,7
Delež v BDP v % *	76,2	76,1	75,0	75,0	73,9	73,2	71,6	70,0	70,9	73,8	73,5	72,6
v tem:												
Zasebna potrošnja	1,2	2,5	2,5	3,3	2,7	2,6	2,9	6,7	2,0	-2,0	0,0	1,0
Delež v BDP v % *	57,4	56,7	55,9	56,0	55,0	54,2	52,8	52,7	52,7	53,7	53,8	53,2
Državna potrošnja	3,1	3,8	3,3	2,2	3,4	3,4	4,0	0,7	6,2	3,2	-1,5	0,0
Delež v BDP v % *	18,8	19,4	19,1	19,0	18,9	19,0	18,8	17,3	18,1	20,1	19,7	19,4
Investicije v osnovna sredstva	2,2	0,7	0,7	8,1	5,6	3,7	9,9	11,7	7,7	-21,0	-2,0	3,0
Delež v BDP v % *	26,1	24,7	23,1	24,0	24,9	25,5	26,5	27,7	28,9	23,7	23,2	23,3
TEČAJ IN CENE												
Tečaj USD (povprečje leta), BS	222,7	242,7	240,2	207,1	192,4	192,7	191,0	174,8				
Tečaj EUR (povprečje leta), BS	205,0	217,2	226,2	233,7	238,9	239,6	239,6	239,6				
Razmerje USD za 1 EUR	0,92	0,89	0,94	1,13	1,24	1,24	1,25	1,37	1,47	1,38	1,43	1,43
Realni efektivni tečaj - deflator CPI ³	-2,2	-0,3	1,7	3,3	0,1	-0,2	0,7	2,3	2,8	0,5	0,3	0,4
Inflacija (konec leta) ⁴	8,9	7,0	7,2	4,6	3,2	2,3	2,8	5,6	2,1	1,9	2,0	2,7
Inflacija (povprečje leta) ⁴	8,9	8,4	7,5	5,6	3,6	2,5	2,5	3,6	5,7	1,0	1,5	2,5
Cena nafte Brent v USD / sodček	28,7	24,5	25,0	28,9	38,3	54,6	65,2	72,4	96,9	63,0	75,0	80,0

Vir podatkov: SURS, Banka Slovenije, ECB, Eurostat - New Cronos; preračuni in napoved UMAR.
Opombe: ¹Merjeno v standardih kupne moči (PPS); za leto 2008 ocena Eurostata; ²Plačilnobilančna statistika (izvoz F.O.B., uvoz F.O.B.); z izračunom realnih stopenj rasti je izločen vpliv medvalutnih sprememb in cen na tujih trgih; ³Rast vrednosti pomeni realno apreciacijo nacionalne valute in obratno; ⁴Merilo inflacije je indeks cen življenjskih potrebščin; * Deleži v BDP so preračunani na BDP v tekočih cenah in fiksnem tečaju.

Tabela 2a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

tekoče cene, mio EUR (fiksni tečaj 2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	530,9	547,8	665,1	545,2	634,8	679,5	645,9	757,3	763,3	710,4	710,7	697,5
B Ribištvo	2,3	2,4	3,1	3,9	3,3	3,7	3,6	3,3	3,1	3,1	2,8	2,7
C Rudarstvo	102,0	93,7	92,1	109,1	127,1	127,0	132,9	135,6	137,4	124,3	111,8	105,8
D Predelovalne dejavnosti	4.158,9	4.682,2	5.100,1	5.612,8	5.858,5	6.018,5	6.454,1	7.112,0	7.213,3	5.957,1	6.459,0	6.679,2
E Oskrba z elektriko, energijo, plinom in vodo	425,1	512,2	602,2	621,4	714,5	760,9	817,5	853,9	977,4	1.007,0	1.045,9	1.129,4
F Gradbeništvo	1.077,7	1.124,0	1.210,2	1.357,9	1.480,8	1.681,3	1.957,4	2.393,5	2.720,4	2.493,0	2.420,1	2.569,5
G Trgovina in popravila motornih vozil	1.790,9	2.059,3	2.317,0	2.543,8	2.737,1	3.012,7	3.207,7	3.713,4	4.130,1	3.917,2	3.932,3	4.124,6
H Gostinstvo	371,4	414,8	455,1	495,7	524,7	554,2	603,2	703,6	753,4	793,0	828,4	895,3
I Promet, skladiščenje in zveze	1.142,8	1.285,0	1.411,0	1.576,9	1.734,6	1.856,0	2.044,4	2.339,5	2.488,9	2.403,3	2.146,8	2.245,4
J Finančno posredništvo	758,1	760,8	903,0	967,8	1.031,4	1.087,8	1.328,4	1.404,4	1.446,7	1.524,5	1.601,0	1.712,6
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	2.502,8	2.881,6	3.362,3	3.669,1	4.025,4	4.274,8	4.638,4	5.269,9	5.803,6	5.721,3	5.752,3	5.976,2
L Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	911,2	1.064,4	1.178,8	1.335,2	1.435,2	1.512,1	1.599,5	1.682,6	1.856,0	2.027,9	2.049,1	2.143,5
M Izobraževanje	865,0	1.004,0	1.105,7	1.208,9	1.326,5	1.424,4	1.499,9	1.567,9	1.672,7	1.802,1	1.804,5	1.918,7
N Zdravstvo in socialno varstvo	845,6	953,9	1.037,1	1.116,8	1.190,4	1.279,8	1.330,6	1.383,5	1.558,8	1.751,5	1.829,5	1.947,6
O Druge skupne in osebne storitve	593,5	660,4	686,5	738,6	841,2	913,3	947,5	1.000,0	1.064,1	1.106,0	1.068,6	1.089,9
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	13,6	15,8	16,6	16,5	18,7	18,7	19,3	21,0	23,0	25,8	26,3	27,6
1. DODANA VREDNOST	16.091,7	18.062,4	20.145,9	21.919,8	23.684,4	25.204,7	27.230,4	30.341,5	32.612,2	31.367,5	31.789,0	33.265,6
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	2.388,9	2.591,9	2.982,5	3.194,2	3.389,0	3.544,9	3.820,0	4.226,8	4.523,3	4.502,9	4.597,5	4.792,5
a) Davki na proizvode	2.491,7	2.695,7	3.078,7	3.318,8	3.520,2	3.697,3	3.953,5	4.420,4	4.733,5	4.698,1	4.785,8	4.985,6
b) Subvencije po proizvodih	102,8	103,8	96,2	124,6	131,2	152,4	133,5	193,7	210,2	195,2	188,3	193,1
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	18.480,7	20.654,3	23.128,5	25.114,0	27.073,4	28.749,6	31.050,4	34.568,2	37.135,4	35.870,4	36.386,4	38.058,1

Vir podatkov: SURS; preračuni in napoved UMAR.

Tabela 2b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

struktura v %, tekoče cene

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	2,9	2,7	2,9	2,2	2,3	2,4	2,1	2,2	2,1	2,0	2,0	1,8
B Ribištvo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C Rudarstvo	0,6	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
D Predelovalne dejavnosti	22,5	22,7	22,1	22,3	21,6	20,9	20,8	20,6	19,4	16,6	17,8	17,5
E Oskrba z elektr.energijo,plinom,vodo	2,3	2,5	2,6	2,5	2,6	2,6	2,6	2,5	2,6	2,8	2,9	3,0
F Gradbeništvo	5,8	5,4	5,2	5,4	5,5	5,8	6,3	6,9	7,3	6,9	6,7	6,8
G Trgovina in popravila motornih vozil	9,7	10,0	10,0	10,1	10,1	10,5	10,3	10,7	11,1	10,9	10,8	10,8
H Gostinstvo	2,0	2,0	2,0	2,0	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,2	2,3	2,4
I Promet, skladiščenje in zveze	6,2	6,2	6,1	6,3	6,4	6,5	6,6	6,8	6,7	6,7	5,9	5,9
J Finančno posredništvo	4,1	3,7	3,9	3,9	3,8	3,8	4,3	4,1	3,9	4,3	4,4	4,5
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	13,5	14,0	14,5	14,6	14,9	14,9	14,9	15,2	15,6	15,9	15,8	15,7
L Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	4,9	5,2	5,1	5,3	5,3	5,3	5,2	4,9	5,0	5,7	5,6	5,6
M Izobraževanje	4,7	4,9	4,8	4,8	4,9	5,0	4,8	4,5	4,5	5,0	5,0	5,0
N Zdravstvo in socialno varstvo	4,6	4,6	4,5	4,4	4,4	4,5	4,3	4,0	4,2	4,9	5,0	5,1
O Druge skupne in osebne storitve	3,2	3,2	3,0	2,9	3,1	3,2	3,1	2,9	2,9	3,1	2,9	2,9
P Zasebna gospodinjstva z zaposl. osebjem	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1. DODANA VREDNOST	87,1	87,5	87,1	87,3	87,5	87,7	87,7	87,8	87,8	87,4	87,4	87,4
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	12,9	12,5	12,9	12,7	12,5	12,3	12,3	12,2	12,2	12,6	12,6	12,6
a) Davki na proizvode	13,5	13,1	13,3	13,2	13,0	12,9	12,7	12,8	12,7	13,1	13,2	13,1
b) Subvencije po proizvodih	0,6	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tem:												
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	2,9	2,7	2,9	2,2	2,4	2,4	2,1	2,2	2,1	2,0	2,0	1,8
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	31,2	31,0	30,3	30,7	30,2	29,9	30,2	30,4	29,8	26,7	27,6	27,5
- industrija (C+D+E)	25,4	25,6	25,1	25,3	24,7	24,0	23,8	23,4	22,4	19,8	20,9	20,8
- gradbeništvo F	5,8	5,4	5,2	5,4	5,5	5,8	6,3	6,9	7,3	6,9	6,7	6,8
3. Storitve (G...P)	53,0	53,7	53,9	54,4	54,9	55,4	55,5	55,2	56,0	58,7	57,8	58,0
4. Korekcijske postavke	12,9	12,5	12,9	12,7	12,5	12,3	12,3	12,2	12,2	12,6	12,6	12,6
deleži v dodani vrednosti v %												
SKUPAJ DODANA VREDNOST	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tem:												
1. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A+B)	3,3	3,0	3,3	2,5	2,7	2,7	2,4	2,5	2,4	2,3	2,2	2,1
2. Industrija in gradbeništvo (C+D+E+F)	35,8	35,5	34,8	35,1	34,5	34,1	34,4	34,6	33,9	30,5	31,6	31,5
- industrija (C+D+E)	29,1	29,3	28,8	28,9	28,3	27,4	27,2	26,7	25,5	22,6	24,0	23,8
- gradbeništvo F	6,7	6,2	6,0	6,2	6,3	6,7	7,2	7,9	8,3	7,9	7,6	7,7
3. Storitve (G...P)	60,9	61,5	61,9	62,4	62,8	63,2	63,2	62,9	63,8	67,2	66,2	66,4

Vir podatkov: SURS; preračuni in napoved UMAR.

Tabela 3a: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

mio EUR (fiksni tečaj 2007)

	stalne cene preteklega leta									stalne cene 2008		
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	napoved											
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	489,5	527,0	630,7	531,8	605,2	630,5	649,3	660,3	759,0	710,2	752,5	759,7
B Ribištvo	1,7	2,7	2,5	3,3	3,5	3,8	3,2	3,7	3,1	3,1	3,1	3,1
C Rudarstvo	100,3	97,6	94,3	102,5	117,0	128,0	134,3	131,6	137,5	125,1	120,0	117,5
D Predelovalne dejavnosti	4.073,3	4.332,9	4.927,5	5.381,2	5.864,3	6.108,9	6.452,5	6.950,6	7.122,5	5.918,4	6.063,5	6.287,5
E Oskrba z elektriko energijo, plinom in vodo	386,3	424,8	557,3	607,9	682,8	750,4	797,1	829,5	892,1	924,2	932,9	951,1
F Gradbeništvo	1.022,0	1.066,2	1.156,6	1.246,4	1.381,3	1.558,5	1.935,1	2.285,6	2.525,3	2.395,3	2.262,3	2.306,5
G Trgovina in popravila motornih vozil	1.688,4	1.895,8	2.167,9	2.377,6	2.645,1	2.863,2	3.200,4	3.467,6	3.899,9	3.719,1	3.754,5	3.846,5
H Gostinstvo	355,5	395,5	425,0	464,5	480,8	539,4	562,1	637,0	683,7	723,6	730,5	741,1
I Promet, skladiščenje in zveze	1.067,1	1.186,5	1.269,7	1.475,7	1.673,8	1.833,7	2.037,2	2.258,7	2.492,7	2.328,4	2.328,4	2.397,1
J Finančno posredništvo	680,8	789,4	861,7	963,2	1.073,2	1.143,4	1.193,1	1.520,7	1.504,7	1.548,7	1.609,9	1.689,6
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	2.359,9	2.603,3	2.951,6	3.440,5	3.748,9	4.163,6	4.523,6	4.946,3	5.505,7	5.516,3	5.568,8	5.677,4
L Javna uprava, obramba, socialno zavarovanje	852,6	958,7	1.099,5	1.244,5	1.398,4	1.474,4	1.556,1	1.622,5	1.732,4	1.903,3	1.911,9	1.949,2
M Izobraževanje	775,8	884,4	1.035,2	1.144,6	1.256,5	1.381,1	1.441,7	1.527,4	1.583,5	1.715,4	1.731,7	1.765,5
N Zdravstvo in socialno varstvo	744,1	849,7	1.004,1	1.060,3	1.151,7	1.252,0	1.304,2	1.339,8	1.435,6	1.621,9	1.661,7	1.719,0
O Druge skupne in osebne storitve	542,8	614,5	666,1	692,1	760,1	880,8	920,3	924,4	1.023,2	1.069,4	1.058,2	1.073,6
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	15,4	15,3	14,2	10,9	15,2	19,8	18,1	19,4	21,4	24,2	24,4	24,6
1. DODANA VREDNOST	15.155,6	16.644,4	18.863,9	20.747,0	22.857,9	24.731,5	26.728,3	29.124,9	31.322,3	30.246,6	30.514,2	31.309,0
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	2.388,8	2.362,8	2.611,1	3.037,2	3.332,6	3.558,2	3.691,5	4.035,8	4.453,2	4.163,8	4.188,7	4.265,3
a) Davki na proizvode	2.483,4	2.466,5	2.710,3	3.135,6	3.454,7	3.688,4	3.842,7	4.171,2	4.638,6	4.357,1	4.372,4	4.449,0
b) Subvencije po proizvodih	94,6	103,7	99,2	98,4	122,1	130,2	151,2	135,5	185,4	193,3	183,7	183,7
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	17.544,4	19.007,2	21.475,0	23.784,2	26.190,6	28.289,7	30.419,8	33.160,7	35.775,5	34.410,4	34.702,9	35.574,2

Vir podatkov: SURS; napoved UMAR.

Tabela 3b: Dodana vrednost po dejavnostih in bruto domači proizvod

realne stopnje rasti v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	1,5	-0,7	15,1	-20,0	11,0	-0,7	-4,4	2,2	0,2	-7,0	6,0	1,0
B Ribištvo	-32,5	17,0	2,9	4,8	-10,3	14,0	-13,9	1,3	-5,6	0,0	0,0	0,5
C Rudarstvo	-3,5	-4,3	0,6	11,2	7,2	0,7	5,7	-1,0	1,4	-9,0	-4,0	-2,0
D Predelovalne dejavnosti	9,7	4,2	5,2	5,5	4,5	4,3	7,2	7,7	0,1	-18,0	2,5	3,7
E Oskrba z električno energijo, plinom in vodo	4,5	-0,1	8,8	0,9	9,9	5,0	4,8	1,5	4,5	-5,5	1,0	2,0
F Gradbeništvo	-1,2	-1,1	2,9	3,0	1,7	5,2	15,1	16,8	5,5	-12,0	-5,5	2,0
G Trgovina in popravila motornih vozil	4,3	5,9	5,3	2,6	4,0	4,6	6,2	8,1	5,0	-10,0	1,0	2,5
H Gostinstvo	6,6	6,5	2,5	2,1	-3,0	2,8	1,4	5,6	-2,8	-4,0	1,0	1,5
I Promet, skladiščenje in zveze	3,7	3,8	-1,2	4,6	6,1	5,7	9,8	10,5	6,5	-6,5	0,0	3,0
J Finančno posredništvo	3,2	4,1	13,2	6,7	10,9	10,9	9,7	14,5	7,1	7,0	4,0	5,0
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	5,7	4,0	2,4	2,3	2,2	3,4	5,8	6,6	4,5	-5,0	1,0	2,0
L Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	4,5	5,2	3,3	5,6	4,7	2,7	2,9	1,4	3,0	2,5	0,5	2,0
M Izobraževanje	4,0	2,2	3,1	3,5	3,9	4,1	1,2	1,8	1,0	2,5	1,0	2,0
N Zdravstvo in socialno varstvo	5,1	0,5	5,3	2,2	3,1	5,2	1,9	0,7	3,8	4,0	2,5	3,5
O Druge skupne in osebne storitve	-6,7	3,5	0,9	0,8	2,9	4,7	0,8	-2,4	2,3	0,5	-1,0	1,5
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	20,5	12,3	-10,0	-34,1	-8,1	5,9	-3,5	0,6	2,0	5,0	1,0	1,0
1. DODANA VREDNOST	4,9	3,4	4,4	3,0	4,3	4,4	6,0	7,0	3,2	-7,3	0,9	2,6
2. KOREKCIJSKE POSTAVKE (a-b)	1,1	-1,1	0,7	1,8	4,3	5,0	4,1	5,6	5,7	-7,9	0,6	1,8
a) Davki na proizvode	1,2	-1,0	0,5	1,8	4,1	4,8	3,9	5,5	4,9	-8,0	0,4	1,8
b) Subvencije po proizvodih	4,4	0,9	-4,4	2,3	-2,0	-0,8	-0,8	1,5	-4,3	-8,0	-5,0	0,0
3. BRUTO DOMAČI PROIZVOD (3=1+2)	4,4	2,8	4,0	2,8	4,3	4,5	5,8	6,8	3,5	-7,3	0,9	2,5

Vir podatkov: SURS; preračuni in napoved UMAR.

Tabela 4: Stroškovna struktura bruto domačega proizvoda

tekoče cene, mio EUR (fiksni tečaj 2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
1. Sredstva za zaposl.	9.517,9	10.751,1	11.854,7	12.800,2	13.850,4	14.650,9	15.672,6	17.211,6	18.954,9	18.958,0	18.965,9	19.554,8
Bruto plače in prejemki	8.297,4	9.375,3	10.266,6	11.044,8	11.889,9	12.569,4	13.443,0	14.782,4	16.313,9	16.337,1	16.372,0	16.909,9
Socialni prispevki delodajalcev	1.220,5	1.375,8	1.588,1	1.755,4	1.960,5	2.081,5	2.229,6	2.429,2	2.641,0	2.620,9	2.593,9	2.644,9
2. Davki na proizvodnjo in uvoz	2.923,8	3.221,1	3.667,8	4.019,0	4.288,7	4.527,2	4.725,2	5.154,3	5.327,5	5.093,1	5.187,5	5.407,6
Davki na proizvode in storitve	2.491,7	2.695,7	3.078,7	3.318,8	3.520,2	3.697,3	3.953,5	4.420,4	4.733,5	4.698,1	4.785,8	4.985,6
Drugi davki na proizvodnjo	432,1	525,3	589,0	700,2	768,5	829,9	771,7	733,9	594,0	395,0	401,7	422,0
3. Subvencije na proizvodnjo	349,9	378,3	421,4	503,5	521,6	590,2	669,5	753,6	800,2	940,1	1.019,9	875,0
Subvencije po proizvodih in storitvah	102,8	103,8	96,2	124,6	131,2	152,4	133,5	193,7	210,2	195,2	188,3	193,1
Druge subvencije	247,1	274,5	325,2	378,9	390,5	437,8	536,0	560,0	590,0	744,8	831,6	681,9
4. Bruto poslovni presežek	4.488,3	5.046,4	5.674,4	6.406,9	6.848,5	7.157,9	8.057,5	9.265,1	9.848,0	9.245,2	9.613,1	10.135,2
Poraba stalnega kapitala	2.831,7	3.127,6	3.361,8	3.468,8	3.724,1	3.935,4	4.134,2	4.505,4	4.780,4	4.591,4	4.657,5	4.869,4
Neto presežek	1.656,6	1.918,8	2.312,7	2.938,0	3.124,4	3.222,6	3.923,2	4.759,6	5.067,7	4.653,8	4.955,7	5.265,7
5. Bruto raznovrstni dohodek	1.900,5	2.014,0	2.353,0	2.391,3	2.607,4	3.003,7	3.264,6	3.690,9	3.805,1	3.514,1	3.639,9	3.835,5
Poraba stalnega kapitala	345,8	377,6	406,6	415,7	434,2	455,6	478,9	514,5	538,2	419,8	425,9	447,4
Neto raznovrstni dohodek	1.554,7	1.636,5	1.946,4	1.975,7	2.173,2	2.548,2	2.785,7	3.176,3	3.266,9	3.094,3	3.214,0	3.388,0
6. BDP (6=1+2-3+4+5)	18.480,7	20.654,3	23.128,5	25.114,0	27.073,4	28.749,6	31.050,4	34.568,2	37.135,4	35.870,4	36.386,4	38.058,1
struktura, v %												
1. Sredstva za zaposl.	51,5	52,1	51,3	51,0	51,2	51,0	50,5	49,8	51,0	52,9	52,1	51,4
Bruto plače in prejemki	44,9	45,4	44,4	44,0	43,9	43,7	43,3	42,8	43,9	45,5	45,0	44,4
Socialni prispevki delodajalcev	6,6	6,7	6,9	7,0	7,2	7,2	7,2	7,0	7,1	7,3	7,1	6,9
2. Davki na proizvodnjo in uvoz	15,8	15,6	15,9	16,0	15,8	15,7	15,2	14,9	14,3	14,2	14,3	14,2
Davki na proizvode in storitve	13,5	13,1	13,3	13,2	13,0	12,9	12,7	12,8	12,7	13,1	13,2	13,1
Drugi davki na proizvodnjo	2,3	2,5	2,5	2,8	2,8	2,9	2,5	2,1	1,6	1,1	1,1	1,1
3. Subvencije na proizvodnjo	1,9	1,8	1,8	2,0	1,9	2,1	2,2	2,2	2,2	2,6	2,8	2,3
Subvencije po proizvodih in storitvah	0,6	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Druge subvencije	1,3	1,3	1,4	1,5	1,4	1,5	1,7	1,6	1,6	2,1	2,3	1,8
4. Bruto poslovni presežek	24,3	24,4	24,5	25,5	25,3	24,9	25,9	26,8	26,5	25,8	26,4	26,6
Poraba stalnega kapitala	15,3	15,1	14,5	13,8	13,8	13,7	13,3	13,0	12,9	12,8	12,8	12,8
Neto presežek	9,0	9,3	10,0	11,7	11,5	11,2	12,6	13,8	13,6	13,0	13,6	13,8
5. Bruto raznovrstni dohodek	10,3	9,8	10,2	9,5	9,6	10,4	10,5	10,7	10,2	9,8	10,0	10,1
Poraba stalnega kapitala	1,9	1,8	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,4	1,2	1,2	1,2
Neto raznovrstni dohodek	8,4	7,9	8,4	7,9	8,0	8,9	9,0	9,2	8,8	8,6	8,8	8,9
6. BDP (6=1+2-3+4+5)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir podatkov: SURS; preračuni in napoved UMAR.

Tabela 5a: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

tekoče cene, mio EUR (fiksni tečaj 2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	18.480,7	20.654,3	23.128,5	25.114,0	27.073,4	28.749,6	31.050,4	34.568,2	37.135,4	35.870,4	36.386,4	38.058,1
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	9.969,6	11.458,5	12.775,2	13.554,4	15.703,6	17.858,9	20.657,3	24.040,7	25.134,3	20.467,3	21.531,8	23.179,5
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	10.613,8	11.629,7	12.504,2	13.612,2	16.054,3	17.976,2	20.818,1	24.635,9	26.258,0	19.818,5	20.654,4	21.958,9
4 SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-644,3	-171,2	271,0	-57,8	-350,7	-117,2	-160,8	-595,2	-1.123,7	648,8	877,4	1.220,5
5 DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	19.124,9	20.825,5	22.857,4	25.171,8	27.424,0	28.866,8	31.211,1	35.163,4	38.259,1	35.221,6	35.509,0	36.837,6
6 KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	14.081,0	15.712,8	17.357,4	18.845,3	19.996,4	21.039,2	22.226,3	24.207,7	26.315,7	26.485,0	26.729,6	27.635,6
7 ZASEBNA POTROŠNJA	10.609,8	11.708,7	12.935,7	14.066,4	14.879,3	15.586,8	16.401,6	18.218,1	19.580,3	19.276,4	19.571,1	20.262,9
- gospodinjstva	10.390,6	11.456,7	12.644,6	13.754,5	14.582,1	15.331,2	16.156,1	17.944,2	19.296,9	19.001,7	19.296,3	19.979,9
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	219,2	252,0	291,1	311,9	297,1	255,7	245,5	274,0	283,3	274,7	274,8	283,0
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	3.471,2	4.004,1	4.421,7	4.778,9	5.117,2	5.452,3	5.824,7	5.989,6	6.735,4	7.208,6	7.158,5	7.372,7
9 BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	5.043,9	5.112,7	5.500,0	6.326,5	7.427,6	7.827,7	8.984,8	10.955,7	11.943,4	8.736,6	8.779,4	9.202,0
10 BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	4.821,6	5.107,6	5.332,2	6.015,4	6.752,1	7.321,3	8.242,1	9.571,3	10.742,4	8.499,2	8.458,3	8.864,5
11 SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	222,3	5,1	167,8	311,1	675,5	506,4	742,7	1.384,4	1.201,0	237,4	321,1	337,4

Vir podatkov: SURS, BS; napoved UMAR.

Tabela 5b: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

struktura v %, tekoče cene

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	53,9	55,5	55,2	54,0	58,0	62,1	66,5	69,5	67,7	57,1	59,2	60,9
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	57,4	56,3	54,1	54,2	59,3	62,5	67,0	71,3	70,7	55,3	56,8	57,7
4 SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-3,5	-0,8	1,2	-0,2	-1,3	-0,4	-0,5	-1,7	-3,0	1,8	2,4	3,2
5 DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	103,5	100,8	98,8	100,2	101,3	100,4	100,5	101,7	103,0	98,2	97,6	96,8
6 KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	76,2	76,1	75,0	75,0	73,9	73,2	71,6	70,0	70,9	73,8	73,5	72,6
7 ZASEBNA POTROŠNJA	57,4	56,7	55,9	56,0	55,0	54,2	52,8	52,7	52,7	53,7	53,8	53,2
- gospodinjstva	56,2	55,5	54,7	54,8	53,9	53,3	52,0	51,9	52,0	53,0	53,0	52,5
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	1,2	1,2	1,3	1,2	1,1	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	18,8	19,4	19,1	19,0	18,9	19,0	18,8	17,3	18,1	20,1	19,7	19,4
9 BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	27,3	24,8	23,8	25,2	27,4	27,2	28,9	31,7	32,2	24,4	24,1	24,2
10 BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	26,1	24,7	23,1	24,0	24,9	25,5	26,5	27,7	28,9	23,7	23,2	23,3
11 SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	1,2	0,0	0,7	1,2	2,5	1,8	2,4	4,0	3,2	0,7	0,9	0,9

Vir podatkov: SURS, BS; napoved UMAR.

Tabela 6a: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

mio EUR (fiksni tečaj 2007)

	stalne cene preteklega leta									stalne cene 2008		
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	napoved											
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	17.544,4	19.007,2	21.475,0	23.784,2	26.190,6	28.289,7	30.419,8	33.160,7	35.775,5	34.410,4	34.702,9	35.574,2
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	9.041,0	10.603,5	12.232,3	13.174,8	15.241,4	17.362,4	20.097,2	23.480,3	24.733,2	20.626,2	21.479,1	22.948,4
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	9.322,6	10.942,5	12.199,9	13.336,6	15.424,7	17.119,9	20.160,9	24.206,3	25.345,8	21.065,5	21.447,3	22.507,8
4 SALDO (izvoz-uvoz) (4=2-3)	-281,5	-339,0	32,4	-161,8	-183,2	242,5	-63,7	-726,0	-612,5	-439,3	31,8	440,6
5 DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	17.826,0	19.346,2	21.442,6	23.946,0	26.373,8	28.047,2	30.483,5	33.886,7	36.388,1	34.849,7	34.671,2	35.133,6
6 KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	13.055,5	14.481,6	16.140,3	17.877,2	19.388,9	20.563,3	21.716,8	23.361,6	24.945,3	26.130,1	26.033,4	26.225,8
7 ZASEBNA POTROŠNJA	9.897,7	10.878,7	12.002,5	13.359,2	14.447,7	15.273,1	16.046,0	17.496,3	18.586,1	19.179,1	19.183,3	19.375,7
- gospodinjstva	9.674,1	10.648,8	11.737,5	13.065,6	14.133,1	14.997,1	15.778,9	17.239,4	18.314,2	18.907,1	18.916,6	19.109,0
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	223,6	229,8	265,0	293,7	314,6	276,1	267,1	256,9	272,0	272,0	266,7	266,7
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	3.157,8	3.602,9	4.137,7	4.518,0	4.941,2	5.290,2	5.670,8	5.865,3	6.359,2	6.950,9	6.850,1	6.850,1
9 BRUTO INVESTICIJE (9=10+11)	4.770,5	4.864,6	5.302,3	6.068,8	6.984,9	7.483,9	8.766,7	10.525,1	11.442,8	8.719,6	8.637,8	8.907,8
10 BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	4.568,0	4.855,2	5.143,3	5.761,5	6.353,5	7.003,4	8.045,7	9.204,0	10.308,4	8.482,2	8.316,7	8.570,4
11 SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI	202,5	9,5	159,0	307,3	631,4	480,5	721,0	1.321,2	1.134,4	237,4	321,1	337,4

Vir podatkov: SURS; napoved UMAR.

Tabela 6b: Izdatkovna struktura bruto domačega proizvoda

realne stopnje rasti v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	napoved											
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD (1=4+5)	4,4	2,8	4,0	2,8	4,3	4,5	5,8	6,8	3,5	-7,3	0,9	2,5
2 IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	13,1	6,4	6,8	3,1	12,4	10,6	12,5	13,7	2,9	-17,9	4,1	6,8
3 UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	7,1	3,1	4,9	6,7	13,3	6,6	12,2	16,3	2,9	-19,8	1,8	4,9
4 SALDO ¹ (izvoz-uvoz)	2,5	1,7	1,0	-1,9	-0,5	2,2	0,2	-1,8	-0,1	1,8	1,4	1,2
5 DOMAČA POTROŠNJA (5=6+9)	1,8	1,2	3,0	4,8	4,8	2,3	5,6	8,6	3,5	-8,9	-0,5	1,3
6 KONČNA POTROŠNJA (6=7+8)	1,6	2,8	2,7	3,0	2,9	2,8	3,2	5,1	3,0	-0,7	-0,4	0,7
7 ZASEBNA POTROŠNJA	1,2	2,5	2,5	3,3	2,7	2,6	2,9	6,7	2,0	-2,0	0,0	1,0
- gospodinjstva	1,1	2,5	2,5	3,3	2,8	2,8	2,9	6,7	2,1	-2,0	0,0	1,0
- izdatki zasebnih neprofitnih institucij	3,1	4,8	5,2	0,9	0,9	-7,1	4,5	4,6	-0,7	-4,0	-2,0	0,0
8 DRŽAVNA POTROŠNJA (vključuje individualno in kolektivno)	3,1	3,8	3,3	2,2	3,4	3,4	4,0	0,7	6,2	3,2	-1,5	0,0
9 BRUTO INVESTICIJE	2,2	-3,6	3,7	10,3	10,4	0,8	12,0	17,1	4,4	-27,0	-0,9	3,1
10 BRUTO INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	2,2	0,7	0,7	8,1	5,6	3,7	9,9	11,7	7,7	-21,0	-2,0	3,0
11 SPREMEMBE ZALOG IN VREDNOSTNI PREDMETI ¹	0,0	-1,2	0,7	0,6	1,3	-0,7	0,7	1,9	-0,7	-2,5	0,2	0,0

Vir podatkov: SURS, BS; napoved UMAR.

Opomba: ¹ Kot prispevek k realni rasti BDP (v odstotnih točkah).

Tabela 7a: Temeljni agregati nacionalnih računov

tekoče cene, mio EUR (fiksni tečaj 2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	18.480,7	20.654,3	23.128,5	25.114,0	27.073,4	28.749,6	31.050,4	34.568,2	37.135,4	35.870,4	36.386,4	38.058,1
2 Saldo primarnih dohodkov s tujino (a-b)	11,6	44,2	-128,6	-193,7	-313,1	-243,6	-367,7	-714,7	-857,3	-626,7	-859,3	-1.054,0
a) primarni dohodki iz tujine	385,4	449,3	450,1	482,0	563,3	765,4	1.032,5	1.353,2	1.432,9	925,2	969,7	1.069,0
b) primarni dohodki v tujino	373,8	405,0	578,7	675,7	876,3	1.009,0	1.400,3	2.068,0	2.290,2	1.551,9	1.829,0	2.123,0
3 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3=1+2)	18.492,3	20.698,5	22.999,9	24.920,3	26.760,3	28.506,0	30.682,7	33.853,5	36.278,1	35.243,6	35.527,1	37.004,1
4 Saldo tekočih transferjev s tujino (c-d)	33,7	47,3	61,8	29,2	-44,0	-144,0	-215,5	-227,0	-284,8	-178,4	-85,7	-220,9
c) tekoči transferji iz tujine	355,9	419,6	470,3	463,1	546,1	629,7	672,0	818,7	462,1	840,3	1.055,0	1.037,4
d) tekoči transferji v tujino	322,3	372,3	408,5	433,9	590,1	773,7	887,4	1.045,6	746,9	1.018,7	1.140,7	1.258,3
5 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5=3+4)	18.525,9	20.745,8	23.061,7	24.949,5	26.716,3	28.362,0	30.467,2	33.626,6	35.993,3	35.065,3	35.441,4	36.783,2
6 Izdatki za končno potrošnjo (e+f)	14.081,0	15.712,8	17.356,9	18.845,3	19.996,4	21.039,2	22.226,3	24.207,7	26.315,7	26.485,0	26.729,6	27.635,6
e) zasebna potrošnja	10.609,8	11.708,7	12.936,2	14.066,4	14.879,3	15.586,8	16.401,6	18.218,1	19.580,3	19.276,4	19.571,1	20.262,9
f) državna potrošnja	3.471,2	4.004,1	4.421,7	4.778,9	5.117,2	5.452,3	5.824,7	5.989,6	6.735,4	7.208,6	7.158,5	7.372,7
7 BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	4.444,9	5.033,0	5.704,8	6.104,1	6.719,8	7.322,8	8.240,9	9.418,9	9.677,7	8.580,3	8.711,8	9.147,6
8 BRUTO INVESTICIJE	5.043,9	5.112,7	5.500,0	6.326,5	7.427,6	7.827,7	8.984,8	10.955,7	11.943,4	8.736,6	8.779,4	9.202,0
-investicije v osnovna sredstva	4.821,6	5.107,6	5.332,2	6.015,4	6.752,1	7.321,3	8.242,1	9.571,3	10.742,4	8.499,2	8.458,3	8.864,5
-spremembe zalog	222,3	5,1	167,8	311,1	675,5	506,4	742,7	1.384,4	1.201,0	237,4	321,1	337,4
9 Saldo na računu tekočih transakcij (9=7-8)	-599,0	-79,7	204,3	-222,3	-707,8	-504,9	-744,0	-1.536,9	-2.265,8	-156,3	-67,6	-54,4

Vir podatkov: SURS , BS; napoved UMAR.

Tabela 7b: Temeljni agregati nacionalnih računov

struktura v %, tekoče cene

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
1 BRUTO DOMAČI PROIZVOD	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2 Saldo primarnih dohodkov s tujino (a-b)	0,1	0,2	-0,6	-0,8	-1,2	-0,8	-1,2	-2,1	-2,3	-1,7	-2,4	-2,8
a) primarni dohodki iz tujine	2,1	2,2	1,9	1,9	2,1	2,7	3,3	3,9	3,9	2,6	2,7	2,8
b) primarni dohodki v tujino	2,0	2,0	2,5	2,7	3,2	3,5	4,5	6,0	6,2	4,3	5,0	5,6
3 BRUTO NACIONALNI DOHODEK (3=1+2)	100,1	100,2	99,4	99,2	98,8	99,2	98,8	97,9	97,7	98,3	97,6	97,2
4 Saldo tekočih transferjev s tujino (c-d)	0,2	0,2	0,3	0,1	-0,2	-0,5	-0,7	-0,7	-0,8	-0,5	-0,2	-0,6
c) tekoči transferji iz tujine	1,9	2,0	2,0	1,8	2,0	2,2	2,2	2,4	1,2	2,3	2,9	2,7
d) tekoči transferji v tujino	1,7	1,8	1,8	1,7	2,2	2,7	2,9	3,0	2,0	2,8	3,1	3,3
5 BRUTO NACIONALNI RAZPOLOŽLJIVI DOHODEK (5=3+4)	100,2	100,4	99,7	99,3	98,7	98,7	98,1	97,3	96,9	97,8	97,4	96,7
6 Izdatki za končno potrošnjo (e+f)	76,2	76,1	75,0	75,0	73,9	73,2	71,6	70,0	70,9	73,8	73,5	72,6
e) zasebna potrošnja	57,4	56,7	55,9	56,0	55,0	54,2	52,8	52,7	52,7	53,7	53,8	53,2
f) državna potrošnja	18,8	19,4	19,1	19,0	18,9	19,0	18,8	17,3	18,1	20,1	19,7	19,4
7 BRUTO VARČEVANJE (7=5-6)	24,1	24,4	24,7	24,3	24,8	25,5	26,5	27,2	26,1	23,9	23,9	24,0
8 BRUTO INVESTICIJE	27,3	24,8	23,8	25,2	27,4	27,2	28,9	31,7	32,2	24,4	24,1	24,2
-investicije v osnovna sredstva	26,1	24,7	23,1	24,0	24,9	25,5	26,5	27,7	28,9	23,7	23,2	23,3
-spremembe zalog	1,2	0,0	0,7	1,2	2,5	1,8	2,4	4,0	3,2	0,7	0,9	0,9
9 Saldo na računu tekočih transakcij (9=7-8)	-3,2	-0,4	0,9	-0,9	-2,6	-1,8	-2,4	-4,4	-6,1	-0,4	-0,2	-0,1

Vir podatkov: SURS, BS; napoved UMAR.

Tabela 8: Prebivalstvo in trg dela

števíla v tisoč, kazalniki v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
PREBIVALSTVO (v tisoč)	1990,3	1992,0	1995,7	1996,8	1997,0	2001,1	2008,5	2019,4	2039,4	2031,5	2036,6	2041,0
Starostna sestava (v %): 0-14 let	15,9	15,6	15,2	14,8	14,5	14,2	14,0	13,9	13,8	13,8	13,9	13,9
15-64 let	70,1	70,1	70,2	70,4	70,4	70,3	70,2	70,1	70,0	69,7	69,5	69,4
65 let in več	14,0	14,3	14,6	14,9	15,2	15,5	15,7	16,0	16,2	16,5	16,6	16,7
Letna rast prebivalstva (v %)												
- Skupaj	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	0,2	0,4	0,5	1,0	-0,4	0,3	0,2
- 15-64 let	0,5	0,1	0,3	0,3	0,0	0,1	0,3	0,3	0,8	-0,8	0,1	0,1
- 65 let in več	2,2	2,4	2,5	1,7	2,0	2,2	2,2	2,3	2,1	1,4	1,0	0,7
Komponente demografske rasti												
Pričakovano trajanje življenja: - moški	71,9	72,1	72,3	73,2	73,5	74,1	74,8	74,6	75,4	74,9	75,1	75,3
- ženske	79,1	79,6	79,9	80,7	81,1	81,3	81,9	81,8	82,3	82,1	82,2	82,4
Stopnja celotne rodnosti	1,3	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4	1,5	1,3	1,3	1,3
Selitveni koeficient (na 1000 prebival.)	1,3	1,5	0,9	1,7	1,0	3,2	3,1	7,1	13,9	2,7	2,5	2,5
PONUDBA NA TRGU DELA												
Stopnja aktivnosti (15-64 let)	67,8	68,3	67,8	67,1	69,8	70,7	70,9	71,3	72,1	71,3	71,5	71,4
- 15-24 let	38,5	37,4	36,7	35,3	40,6	40,6	40,6	42,0	42,9	41,3	41,5	41,7
- 25-54 let	88,0	87,6	87,3	87,0	88,2	88,9	89,0	89,0	89,8	89,0	89,1	89,2
- 55-64 let	22,9	26,8	25,5	23,9	29,4	32,2	33,4	34,6	34,9	35,9	36,8	37,6
Stopnja aktivnosti (65 let in več)	7,9	8,7	7,3	6,5	8,7	6,9	6,8	8,2	4,2	6,0	4,3	3,9
Aktivno prebivalstvo po anketi	968,0	979,0	971,0	962,0	1007,0	1016,0	1022,0	1036,0	1042,3	1029,2	1026,2	1025,3
- letna tast (v %)	0,9	1,1	-0,8	-0,9	4,7	0,9	0,6	1,4	0,6	-1,3	-0,3	-0,1
POVPRAŠEVANJE NA TRGU DELA												
Letne rasti (v %)												
Bruto domači proizvod	4,4	2,8	4,0	2,8	4,3	4,5	5,8	6,8	3,5	-7,3	0,9	2,5
Produktivnost	3,1	2,4	4,0	3,2	4,0	4,7	4,2	3,7	0,7	-5,0	2,5	3,4
Zaposlenost po nacionalnih računih	1,3	0,5	-0,1	-0,4	0,3	-0,2	1,5	3,0	2,8	-2,4	-1,6	-0,9
Delovno aktivni po anketi	1,7	1,7	-0,7	-1,4	5,1	0,6	1,3	2,5	1,1	-2,5	-1,4	-0,7
Formalno delovno aktivni *	5,5	0,7	0,3	-0,9	0,8	0,7	1,4	3,5	3,0	-2,5	-1,9	-0,8
od teh: osebe v delovnem razmerju *	6,6	0,9	-0,1	0,1	0,3	1,0	1,4	3,3	3,1	-2,6	-1,9	-0,7
Število (v tisoč)												
Zaposlenost po nac.računih (000)	904,7	908,9	922,8	919,2	922,1	920,3	934,2	962,3	988,9	964,9	949,1	941,0
Formalno delovno aktivni	800,5	806,3	808,7	801,4	807,5	813,1	824,8	854,0	879,3	857,3	840,8	834,1
- osebe v delovnem razmerju *	715,4	722,1	721,4	722,1	724,4	731,6	741,6	766,0	789,9	769,6	754,8	749,7
- samozaposleni	85,1	84,2	87,3	79,2	83,1	81,5	83,3	87,9	89,4	87,7	86,0	84,5
Delovno aktivni po anketi	901,0	916,0	910,0	897,0	943,0	949,0	961,0	985,0	996,3	971,0	957,1	950,6
- st. zaposlenosti (15-64 let, v %)	62,9	63,9	63,4	62,6	65,3	66,0	66,6	67,8	68,8	67,2	66,6	66,2
Struktura delovno aktivnih po anketi (v %)												
v agrarnem sektorju	10,2	9,9	10,3	9,1	8,4	9,8	9,1	9,5	9,8	8,5	8,5	8,6
v industriji in gradbeništvu	38,2	37,7	38,1	38,4	37,5	36,4	36,9	35,3	34,8	34,6	33,3	31,7
v storitvah	51,6	52,4	51,6	52,4	54,2	53,9	54,0	55,1	55,4	56,8	58,2	59,7
BREZPOSELNOST												
Brezposelni po merilih ILO	68,0	63,0	62,0	64,0	64,0	67,0	61,0	50,0	46,0	58,2	69,1	74,7
Registrirani brezposelni	106,6	101,9	102,8	97,7	92,8	91,9	85,8	71,3	63,2	86,4	102,2	108,4
St. anketne brezposelnosti (v %)	7,0	6,4	6,4	6,7	6,3	6,5	6,0	4,9	4,4	5,7	6,7	7,3
St. registrirane brezposelnosti (v %)	11,8	11,2	11,3	10,9	10,3	10,2	9,4	7,7	6,7	9,1	10,6	10,9

Viri: SURS, ZRSZ; napoved UMAR in Eurostat (projekcija prebivalstva od leta 2009 dalje).
Opomba *po statističnem registru delovno aktivnega prebivalstva.

Tabela 9: **Plačilna bilanca (Plačilno bilančna statistika)**

v mio EUR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
										napoved		
I. TEKOČI RAČUN	-583	38	247	-196	-720	-498	-771	-1.646	-2.287	-82	10	29
1. BLAGO	-1.227	-684	-265	-543	-1.009	-1.026	-1.151	-1.666	-2.650	-548	-424	-243
1.1.Izvoz blaga	9.574	10.454	11.082	11.417	12.933	14.599	17.028	19.798	20.048	15.921	16.676	17.875
1.2.Uvoz blaga	10.801	11.139	11.347	11.960	13.942	15.625	18.179	21.464	22.698	16.469	17.100	18.118
2. STORITVE	489	536	620	540	688	920	993	1.047	1.609	1.271	1.379	1.547
2.1.Izvoz storitev	2.052	2.178	2.440	2.465	2.783	3.214	3.572	4.145	5.040	4.506	4.812	5.257
- Transport	534	559	635	680	809	923	1.058	1.259	1.437	1.046	1.089	1.176
- Potovanja	1.045	1.105	1.143	1.186	1.312	1.451	1.555	1.665	1.932	1.897	1.987	2.133
- Ostalo	473	514	662	599	662	840	959	1.221	1.672	1.563	1.736	1.948
2.2.Uvoz storitev	1.562	1.642	1.820	1.925	2.095	2.293	2.580	3.098	3.431	3.235	3.433	3.710
- Transport	385	356	385	420	485	525	601	734	846	639	659	705
- Potovanja	556	601	635	664	703	707	772	831	894	886	917	959
- Ostalo	621	685	800	841	906	1.061	1.206	1.533	1.691	1.710	1.857	2.046
1.,2. BLAGO IN STORITVE	-738	-149	355	-3	-322	-106	-158	-619	-1.041	723	955	1.304
Izvoz blaga in storitev	11.626	12.632	13.521	13.882	15.715	17.813	20.601	23.944	25.089	20.426	21.488	23.132
Uvoz blaga in storitev	12.364	12.781	13.166	13.885	16.037	17.918	20.759	24.562	26.130	19.704	20.533	21.828
3. DOHODKI	29	43	-168	-219	-322	-295	-440	-789	-1.039	-627	-859	-1.054
3.1.Premij	471	511	490	510	530	647	872	1.169	1.264	925	970	1.069
- Od dela	204	197	207	192	201	205	218	229	235	200	205	210
- Od kapitala	268	314	282	318	329	442	654	940	1.029	725	765	859
3.2.Izdatki	442	468	657	728	852	942	1.312	1.957	2.303	1.552	1.829	2.123
- Od dela	29	30	47	57	63	77	110	179	239	210	215	220
- Od kapitala	413	438	610	671	789	866	1.202	1.778	2.064	1.342	1.614	1.903
4. TEKOČI TRANSFERJI	125	144	60	26	-76	-97	-173	-239	-206	-178	-86	-221
4.1.Premij	371	436	500	474	561	738	785	941	783	840	1.055	1.037
4.2.Izdatki	245	293	439	449	638	835	958	1.180	989	1.019	1.141	1.258
II. KAPITALSKI IN FINANČNI RAČUN	542	-148	3	46	698	970	1.092	1.920	2.395			
A. KAPITALSKI RAČUN	4	-4	-164	-165	-96	-114	-131	-52	-43			
1.Kapitalni transferji	1	1	-163	-164	-96	-109	-126	-51	-44			
2.Patenti in licence	3	-5	-1	-2	0	-5	-5	-1	1			
B. FINANČNI RAČUN	538	-144	167	211	794	1.084	1.223	1.972	2.438			
1.Neposredne naložbe	77	251	1.556	-151	224	-43	-174	-210	381			
- Domače v tujini	-72	-161	-166	-421	-441	-516	-687	-1.317	-932			
- Tuje v Sloveniji	149	412	1.722	270	665	473	513	1.106	1.313			
2.Naložbe v vrednostne papirje	185	80	-69	-223	-637	-1.313	-1.442	-2.255	575			
3.Finančni derivativi	0	0	0	0	6	-10	-13	-15	46			
4. Ostale naložbe	462	964	565	849	945	2.639	1.571	4.313	1.415			
4.1.Terjatve	-576	248	-538	-730	-1.308	-1.459	-1.939	-4.741	-562			
4.2.Objaveznosti	1.038	716	1.104	1.579	2.252	4.098	3.510	9.054	1.977			
5. Mednarodne denarne rezerve (BS)	-187	-1.439	-1.885	-264	256	-189	1.281	140	21			
III. STATISTIČNA NAPAKA	41	110	-250	150	22	-473	-321	-273	-108			

Vir podatkov: BS; napoved UMAR.
Opomba: Plačilnobilančna statistika.

Tabela 10: Indikatorji mednarodne konkurenčnosti

Letne stopnje rasti, v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
										napoved	
Efektivni tečaj tolarja ¹											
Nominalno	-8,0	-5,7	-3,6	-0,5	-1,3	-0,7	0,2	0,8	0,5	0,2	0,0
Realno - deflator cene življenjskih potrebščin	-2,2	-0,3	1,7	3,3	0,1	-0,2	0,7	2,3	2,8	0,5	0,3
Realno - deflator stroški dela na enoto proizvoda gospodarstvo	-3,1	0,3	0,6	2,5	1,6	-0,9	0,3	1,9	3,5	4,3	1,0
Komponente stroškov dela na enoto proizvoda											
Nominalni stroški dela na enoto proizvoda	7,0	9,2	6,1	4,5	3,7	0,9	1,0	2,6	6,2	8,1	-0,5
Sredsta za zaposlene na zaposlenega, nominalno ²	10,2	11,8	10,4	7,9	7,8	5,6	5,3	6,4	7,0	2,7	2,0
Produktivnost dela, realno ³	3,1	2,4	4,1	3,2	4,0	4,7	4,2	3,7	0,7	-5,0	2,5
Realni stroški dela na enoto proizvoda	1,5	0,5	-1,5	-1,0	0,3	-0,7	-1,0	-1,5	2,3	3,7	-1,1
Produktivnost dela, nominalno ⁴	8,6	11,2	12,1	9,0	7,5	6,4	6,4	8,1	4,5	-1,0	3,1

Vir podatkov: SURS statistika nacionalnih računov, BS, ECB, OECD; napoved in preračuni UMAR.
Opombe: ¹ Tehtano geometrično povprečje valut 17 trgovinskih partneric, uteži so deleži partnerice v slovenskem izvozu (dvojno tehtanem) in uvozu proizvodov predelovalnih dejavnosti v povprečju let 2001-2003. Rast vrednosti pomeni apreciacijo nacionalne valute in obratno; ² Nominalno; ³ Bruto domači proizvod na zaposlenega, v stalnih cenah; ⁴ Bruto domači proizvod na zaposlenega, v tekočih cenah.

Tabela 11a: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

v mio EUR (fiksni tečaj), tekoče cene

BILANCA PRIHODKOV	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
I. SKUPAJ PRIHODKI	7.484	8.547	9.082	10.338	11.196	11.976	12.959	14.006	15.338
DAVČNI PRIHODKI	6.954	7.840	8.355	9.560	10.211	10.884	11.762	12.758	13.937
DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	1.300	1.493	1.648	1.922	2.115	2.242	2.735	2.918	3.442
Dohodnina	1.083	1.206	1.335	1.474	1.596	1.648	1.793	1.805	2.185
Davek od dobička pravnih oseb	216	287	314	448	519	594	942	1.113	1.257
PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	2.584	2.927	3.231	3.502	3.753	3.988	4.231	4.598	5.095
DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	284	348	392	448	491	526	473	418	258
Davek na izplačane plače	266	330	371	430	472	506	450	392	230
Posebni davek na določene prejemke	18	18	20	19	19	20	23	27	28
DAVKI NA PREMOŽENJE	111	138	144	144	165	170	189	206	215
DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	2.516	2.810	2.807	3.399	3.575	3.915	4.077	4.498	4.805
DAVKI NA MEDN. TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	159	124	131	145	81	39	51	117	120
DRUGI DAVKI	1	1	2	1	31	4	5	2	2
NEDAVČNI PRIHODKI	398	580	559	623	677	633	633	709	855
KAPITALSKI PRIHODKI	40	43	63	66	87	113	167	136	117
DONACIJE	31	45	59	56	8	9	5	12	10
TRANSFERNI PRIHODKI	61	39	46	33	31	34	43	43	54
SREDSTVA PREJETA IZ PRORAČUNA EU	0	0	0	0	183	302	348	348	365

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, Bilten javnih financ.

Tabela 11b: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

deleži v primerjavi z BDP v %

BILANCA PRIHODKOV	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
I. SKUPAJ PRIHODKI	40,5	41,4	39,3	41,2	41,4	41,7	41,7	40,5	41,3
DAVČNI PRIHODKI	37,6	38,0	36,1	38,1	37,7	37,9	37,9	36,9	37,5
DAVKI NA DOHODEK IN DOBIČEK	7,0	7,2	7,1	7,7	7,8	7,8	8,8	8,4	9,3
Dohodnina	5,9	5,8	5,8	5,9	5,9	5,7	5,8	5,2	5,9
Davek od dobička pravnih oseb	1,2	1,4	1,4	1,8	1,9	2,1	3,0	3,2	3,4
PRISPEVKI ZA SOCIALNO VARNOST	14,0	14,2	14,0	13,9	13,9	13,9	13,6	13,3	13,7
DAVKI NA PLAČILNO LISTO IN DELOVNO SILO	1,5	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,5	1,2	0,7
Davek na izplačane plače	1,4	1,6	1,6	1,7	1,7	1,8	1,4	1,1	0,6
Posebni davek na določene prejemke	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
DAVKI NA PREMOŽENJE	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
DOMAČI DAVKI NA BLAGO IN STORITVE	13,6	13,6	12,1	13,5	13,2	13,6	13,1	13,0	12,9
DAVKI NA MEDN. TRGOVINO IN TRANSAKCIJE	0,9	0,6	0,6	0,6	0,3	0,1	0,2	0,3	0,3
DRUGI DAVKI	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
NEDAVČNI PRIHODKI	2,2	2,8	2,4	2,5	2,5	2,2	2,0	2,1	2,3
KAPITALSKI PRIHODKI	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,3
DONACIJE	0,2	0,2	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TRANSFERNI PRIHODKI	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
SREDSTVA PREJETA IZ PRORAČUNA EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	1,1	1,1	1,0	1,0

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, Bilten javnih financ.

Tabela 12a: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

v mio EUR (fiksni tečaj), tekoče cene

BILANCA ODHODKOV	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
II. SKUPAJ ODHODKI	7.713	8.811	9.733	10.666	11.552	12.276	13.209	13.915	15.442
TEKOČI ODHODKI	3.605	4.191	4.668	5.114	5.150	5.354	5.689	5.951	6.557
PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	1.617	1.905	2.149	2.342	2.456	2.521	2.671	2.761	3.037
PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOC. VARNOST	279	336	386	424	466	495	509	515	542
IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	1.402	1.610	1.743	1.884	1.794	1.911	2.073	2.212	2.527
PLAČILA OBRESTI	254	304	349	387	384	372	376	357	335
REZERVE	53	38	41	78	50	55	59	105	116
TEKOČI TRANSFERI	3.395	3.789	4.202	4.579	5.216	5.599	5.926	6.144	6.743
SUBVENCIJE	246	264	252	290	324	381	403	423	477
TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	3.051	3.427	3.799	4.115	4.396	4.629	4.871	5.093	5.619
DRUGI TEKOČI TRANSFERI	98	98	151	174	496	589	651	628	647
INVESTICIJSKI ODHODKI - SKUPAJ	713	830	863	972	1.017	1.038	1.306	1.464	1.714
INVESTICIJSKI ODHODKI	463	534	537	593	631	654	901	1.130	1.256
INVESTICIJSKI TRANSFERI	250	296	326	379	386	383	405	334	459
PLAČILA SREDSTEV V PRORAČUN EU	0	0	0	0	170	286	288	356	428
III. JAVNOFINANČNI PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ (I. - II.)	-228	-264	-651	-327	-356	-300	-250	91	-103

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, Bilten javnih financ.

Tabela 12b: Konsolidirana bilanca javnega financiranja po metodologiji GFS - IMF

deleži v primerjavi z BDP v %

BILANCA ODHODKOV	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
II. SKUPAJ ODHODKI	41,7	42,7	42,1	42,5	42,7	42,7	42,5	40,3	41,6
TEKOČI ODHODKI	19,5	20,3	20,2	20,4	19,0	18,6	18,3	17,2	17,7
PLAČE IN DRUGI IZDATKI ZAPOSLENIM	8,7	9,2	9,3	9,3	9,1	8,8	8,6	8,0	8,2
PRISPEVKI DELODAJALCEV ZA SOC. VARNOST	1,5	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5
IZDATKI ZA BLAGO IN STORITVE	7,6	7,8	7,5	7,5	6,6	6,6	6,7	6,4	6,8
PLAČILA OBRESTI	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,2	1,0	0,9
REZERVE	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3
TEKOČI TRANSFERI	18,4	18,3	18,2	18,2	19,3	19,5	19,1	17,8	18,2
SUBVENCIJE	1,3	1,3	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3
TRANSFERI POSAMEZNIKOM IN GOSPODINJSTVOM	16,5	16,6	16,4	16,4	16,2	16,1	15,7	14,7	15,1
DRUGI TEKOČI TRANSFERI	0,5	0,5	0,7	0,7	1,8	2,0	2,1	1,8	1,7
INVESTICIJSKI ODHODKI - SKUPAJ	3,9	4,0	3,7	3,9	3,8	3,6	4,2	4,2	4,6
INVESTICIJSKI ODHODKI	2,5	2,6	2,3	2,4	2,3	2,3	2,9	3,3	3,4
INVESTICIJSKI TRANSFERI	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,3	1,3	1,0	1,2
PLAČILA SREDSTEV V PRORAČUN EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	1,0	0,9	1,0	1,2
III. JAVNOFINANČNI PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ (I. - II.)	-1,2	-1,3	-2,8	-1,3	-1,3	-1,0	-0,8	0,3	-0,3

Vir podatkov: Ministrstvo za finance, Bilten javnih financ.

Tabela 13: Primerjava napak napovedi gospodarske rasti in inflacije posameznih institucij*

PNt - Pomladanska napoved za tekoče leto
PNt+1 - Pomladanska napoved za prihodnje leto
JNt - Jesenska napoved za tekoče leto
JNt+1 - Jesenska napoved za prihodnje leto

UMAR (od 1997 /1998 do 2008)								
	Bruto domači proizvod, realna rast				Bruto domači proizvod, nominalna rast			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,10	-0,19	-0,09	0,01	-0,16	-0,22	-0,10	-0,34
MAE:	0,71	0,90	0,49	1,08	1,09	1,11	1,05	1,37
RMSE:	0,89	1,03	0,63	1,21	1,32	1,33	1,14	1,79
stdMAE:	0,68	0,82	0,46	0,98	0,40	0,44	0,38	0,54
stdRMSE:	0,84	0,94	0,60	1,10	0,48	0,52	0,42	0,71
UMAR (od 1997 /1998 do 2008)								
	Inflacija, konec leta				Inflacija, povprečje leta			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,25	-0,62	0,45	-0,89	-0,28	-0,45	0,14	-0,97
MAE:	1,20	1,47	0,75	1,65	0,51	0,93	0,19	1,34
RMSE:	1,56	2,01	1,10	2,15	0,67	1,24	0,28	1,78
stdMAE:	0,46	0,61	0,29	0,68	0,21	0,40	0,08	0,57
stdRMSE:	0,60	0,83	0,42	0,89	0,27	0,53	0,11	0,76
UMAR (od 2002 /2002 do 2008)								
	Bruto domači proizvod, realna rast				Bruto domači proizvod, nominalna rast			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,24	-0,17	0,03	-0,03	-0,50	-0,08	0,05	-0,02
MAE:	0,76	1,00	0,43	1,14	1,15	1,39	1,00	1,32
RMSE:	0,88	1,14	0,60	1,31	1,40	1,58	1,10	1,73
stdMAE:	0,59	0,78	0,33	0,89	0,54	0,65	0,47	0,62
stdRMSE:	0,69	0,88	0,46	1,02	0,66	0,74	0,52	0,82
UMAR (od 2002 /2002 do 2008)								
	Inflacija, konec leta				Inflacija, povprečje leta			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,31	-0,24	0,47	-0,40	-0,47	-0,36	0,11	-0,76
MAE:	1,09	1,16	0,99	1,17	0,47	0,87	0,17	1,10
RMSE:	1,47	1,41	1,38	1,55	0,64	1,12	0,23	1,45
stdMAE:	0,57	0,61	0,52	0,62	0,25	0,46	0,09	0,58
stdRMSE:	0,77	0,74	0,73	0,81	0,34	0,60	0,12	0,77
BS (od 2002 /2002 do 2008)								
	Bruto domači proizvod, realna rast				Inflacija, konec leta°			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,39	-0,43	-0,10	-0,11	-0,10	-0,57	0,21	
MAE:	0,79	1,03	0,50	1,06	0,33	0,77	0,36	
RMSE:	0,96	1,19	0,59	1,19	0,47	1,08	0,39	
stdMAE:	0,61	0,80	0,39	0,82	0,19	0,44	0,21	
stdRMSE:	0,75	0,92	0,46	0,93	0,27	0,62	0,22	

Opomba: ° Inflacija ob koncu leta je izračunana kot Q_t/Q_{t-1}. Mere točnosti jesenske napovedi inflacije za tekoče leto niso izračunane zaradi manjkajoče napovedi v letu 2002.

Tabela 13: Primerjava napak napovedi gospodarske rasti in inflacije posameznih institucij* - nadaljevanje

SKEP (od 1997 /1998 do 2008)								
	Bruto domači proizvod, realna rast				Inflacija, povprečje leta			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,26	-0,14	0,10	-0,18	-0,32	-0,71	0,09	-0,99
MAE:	0,76	1,00	0,68	0,95	0,62	1,11	0,19	1,61
RMSE:	0,92	1,19	0,86	1,08	0,74	1,46	0,31	1,98
stdME:	-0,25	-0,13	0,10	-0,17	-0,13	-0,30	0,04	-0,42
stdRMSE:	0,87	1,09	0,82	0,98	0,30	0,62	0,13	0,84
EC (od 2002 /2002 do 2008)								
	Bruto domači proizvod, realna rast				Inflacija, povprečje leta			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,37	-0,34	-0,16	-0,23	-0,16	-0,13	0,14	-0,39
MAE:	0,89	1,06	0,41	1,03	0,27	1,04	0,23	1,41
RMSE:	1,05	1,21	0,50	1,19	0,47	1,17	0,31	1,65
stdMAE:	0,69	0,82	0,32	0,80	0,15	0,56	0,12	0,76
stdRMSE:	0,82	0,94	0,39	0,92	0,26	0,63	0,17	0,89
IMF (od 1998/2000 do 2008)								
	Bruto domači proizvod, realna rast				Inflacija, povprečje leta			
	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1	PNt	JNt+1	JNt	PNt+1
ME:	-0,26	-0,21	-0,22	-0,01	-0,76	-1,30	-0,30	-1,21
MAE:	0,88	1,06	0,73	0,99	0,98	1,77	0,48	1,72
RMSE:	0,99	1,21	0,92	1,15	1,46	2,21	0,71	2,12
stdMAE:	0,80	0,89	0,66	0,83	0,42	0,71	0,21	0,70
stdRMSE:	0,90	1,02	0,83	0,96	0,62	0,89	0,30	0,86

Opomba: *Prikazana je ocena uspešnosti napovedi, ki je bila objavljena že v Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj 2009. Ker analiza uspešnosti napovedi pri BDP temelji na prvi objavi četrtletnih statističnih podatkov in ne na kasnejših revidiranih (letnih) podatkih, ti izračuni predstavljajo zadnjo oceno uspešnosti. Nova ocena uspešnosti bo tako izdelana spomladi 2010 (za leto 2009 oz. za obdobje 1997–2009).

Oznake:

- ME ... aritmetično povprečje napak (angl. Mean Error)
- MAE ... povprečna absolutna napaka (angl. Mean Absolute Error)
- RMSE ... koren povprečne kvadratne napake (angl. Root Mean Square Error)
- stdMAE ... standardizirana povprečna absolutna napaka (angl. Standardised Mean Absolute Error)
- stdRMSE ... standardiziran koren povprečne kvadratne napake (angl. Standardised Root Mean Square Error)

Vir podatkov:

¹ Pomladansko poročilo, 1997–2008. Ljubljana: UMAR.

² Konjunkturna gibanja, 1997–2008. Ljubljana: SKEP.

³ Usmeritve denarne politike, 2001; Uresničevanje kratkoročnih usmeritev denarne politike, 2002–2004; Poročilo o denarni politiki.

⁴ World Economic Outlook, 1998–2008. Washington: IMF.

⁵ Economic Forecasts for the Candidate Countries, 1996–2001; Economic Forecasts, 2002–2008.

**jesenska napoved
gospodarskih gibanj 2009**